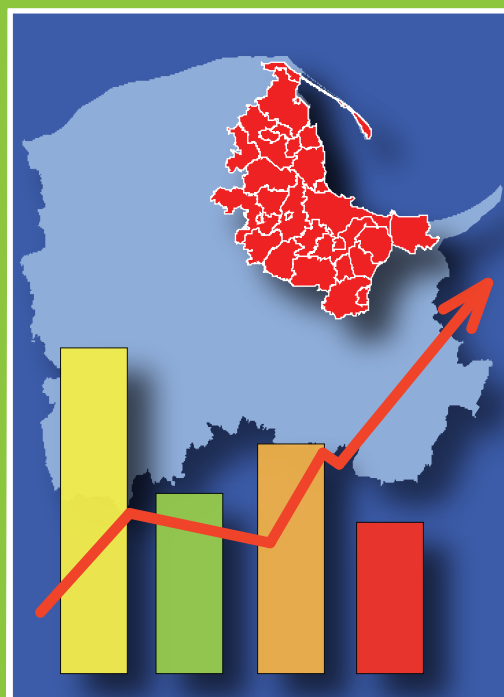

TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY 2009

POMORSKIE STUDIA REGIONALNE

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
URZĄD STATYSTYCZNY W GDAŃSK

GDAŃSK 2011

Urząd Statystyczny w Gdańsku
Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

TRÓJMIEJSKI OBSZAR
METROPOLITALNY
2009

2011

WYDAWCA:

**URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
Departament Rozwoju Regionalnego
i Przestrzennego**
80-810 Gdańsk, ul. Okopowa 21/27
tel. (058) 32-61-684 fax. (058) 32-61-688
www.woj-pomorskie.pl
e-mail: drrip@woj-pomorskie.pl

URZĄD STATYSTYCZNY W GDAŃSKU
80-434 Gdańsk, ul. Danusi 4
tel. (058) 76-83-100 fax. (058) 76-83-130
www.stat.gov.pl/gdansk
e-mail: [Sekretariat USGDK@stat.gov.pl](mailto:Sekretariat.USGDK@stat.gov.pl)

TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY 2009

ZESPÓŁ REDAKCYJNY:

Przewodniczący Zespołu:

Jerzy Auksztol, Radomir Matczak

Członkowie Zespołu:

Gabriela Adamska-Szreder, Beata Bojarska, Małgorzata Buńko, Jakub Pietruszewski, Dorota Piotrowska, Magdalena Poleszuk, Aleksandra Rudzińska, Maciej Zielonka

Projekt okładki:

Bartosz Pępek

Skład komputerowy:

Małgorzata Paszek

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

PRZEDMOWA

Rozwój obszarów metropolitalnych staje się istotnym zadaniem polityki regionalnej. W związku z tym Urząd Statystyczny w Gdańsku oraz Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego przygotowały publikację „Trójmiejski Obszar Metropolitalny 2009”. Opracowanie to zawiera bogaty zestaw informacji charakteryzujący zróżnicowanie sytuacji społeczno-gospodarczej kształtującego się Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego na tle kraju, innych obszarów metropolitalnych w Polsce oraz województwa pomorskiego.

Delimitacja Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego została przeprowadzona w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego w trakcie prac nad sporządzeniem *Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego*. Była ona przedmiotem obrad Rady Metropolitalnej Zatoki Gdańskiej, Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej oraz wielokrotnie prezentowana i dyskutowana w trakcie wielu konferencji. Wyniki tych prac zostały uwzględnione w Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, gdzie wskazano ją jako istotny element struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa, będący najważniejszym ośrodkiem gospodarczym i społecznym Południowego Bałtyku.

Analizy przedstawione w niniejszym opracowaniu zaprezentowano dynamicznie, odnosząc je do dłuższych przekrojów czasowych. Poza ujęciem tabelarycznym, wzbogacone są one grafiką w formie map i wykresów prezentujących wybrane zjawiska społeczno-gospodarcze. Taki sposób prezentacji danych statystycznych odbiega od typowego rocznika statystycznego i poprzez lepszą formułę komunikacji z odbiorcą staje się także materiałem promocyjnym kształtującej się metropolii Trójmiasta. Daje to podstawę do prac nad kolejnymi edycjami tego opracowania, które poprzez wzbogacenie o ofertę inwestycyjną powinno służyć szerokiej promocji Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego na forum krajowym i międzynarodowym.

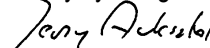
Wyrażamy nadzieję, że publikacja przyczyni się do zwiększenia działań władz rządowych i samorządowych różnych szczebli na rzecz zintensyfikowanego rozwoju Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego oraz okaże się wartościowym źródłem informacji, w szczególności dla potrzeb diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej, środowiskowej, oceny uwarunkowań i wyznaczania priorytetów jego rozwoju.

Marszałek
Województwa Pomorskiego

Mieczysław Struk

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Gdańsku

Jerzy Aukształt

Gdańsk, kwiecień 2011 r.

SPIS TREŚCI

	Str.
Przedmowa	3
Uwagi metodyczne	7
Objaśnienia znaków umownych. Skróty	21
Wstęp	22
Rys historyczny Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego	25
Trójmiejski Obszar Metropolitalny dziś	30
Trójmiejski Obszar Metropolitalny na tle kraju	33
Analiza Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego	40
Przyszłość Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego	86

Tablice

	Tabl.	Str.
Trójmiejski Obszar Metropolitalny na tle województwa pomorskiego i kraju w 2009 r.	1	38
Trójmiejski Obszar Metropolitalny na tle wybranych obszarów metropolitalnych w kraju w 2009 r.	2	39
Ludność na podstawie bilansów	3	40
Ludność w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym	4	41
Ruch naturalny ludności	5	41
Migracje wewnętrzne i zagraniczne ludności na pobyt stały	6	42
Pracujący według sekcji	7	46
Bezrobotni zarejestrowani według płci	8	46
Edukacja według szczebli kształcenia	9	49
Komputery w szkołach dla dzieci i młodzieży oraz policealnych	10	49
Szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży	11	51
Gimnazja dla dzieci i młodzieży	12	51
Szkoły zasadnicze zawodowe dla młodzieży	13	51
Licea ogólnokształcące dla młodzieży	14	51
Licea profilowane dla młodzieży	15	51
Technika dla młodzieży	16	52
Szkoły policealne	17	52
Wychowanie przedszkolne	18	52
Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze REGON	19	54
Podmioty gospodarki narodowej według sekcji	20	54
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą według sekcji	21	55

	Tabl.	Str.
Spółki handlowe według form prawnych	22	55
Obroty ładunkowe w portach morskich	23	56
Ruch statków w portach morskich	24	56
Biblioteki publiczne (z filiami)	25	57
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania	26	57
Mieszkania oddane do użytkowania	27	59
Zasoby mieszkaniowe	28	61
Wodociągi i kanalizacja	29	62
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych	30	62
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej	31	62
Ambulatoryjna opieka zdrowotna	32	63
Rodziny objęte pomocą społeczną według wybranych przyczyn pomocy	33	63
Radni według płci, wieku i poziomu wykształcenia	34	64
Radni według grup zawodów	35	64
Dochody budżetu gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów	36	65
Dochody budżetu gmin i miast na prawach powiatu według działów	37	66
Wydatki budżetu gmin i miast na prawach powiatu według rodzajów	38	67
Wydatki budżetu gmin i miast na prawach powiatu według działów	39	67
Ścieki wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi	40	68
Nakłady na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej	41	68
Ważniejsze dane o Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym	42	70
Trójmiejski Obszar Metropolitalny w 2009 r.	43	73

Wykresy i mapy

	Str.
Zdelimitowany Trójmiejski Obszar Metropolitalny w strukturze administracyjnej województwa pomorskiego	31
Gęstość zaludnienia na 1 km ² w Polsce według powiatów w 2009 r.	34
Przyrost naturalny i saldo migracji w obszarach metropolitalnych w Polsce w 2009 r.	35
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON w obszarach metropolitalnych w Polsce w 2009 r.	35
Pasażerowie obsłużeni w wybranych portach lotniczych kraju w latach 2005-2009	37
Udział pasażerów obsłużonych w portach lotniczych kraju w latach 2005-2009	37
Gęstość zaludnienia w 2009 r.	40

	<u>Str.</u>
Przyrost rzeczywisty na 1000 ludności i jego składowe w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym w latach 1995-2009	42
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2009 r.	43
Przyrost naturalny na 1000 ludności w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym w latach 1995-2009	43
Saldo migracji na 1000 ludności w 2009 r.	44
Saldo migracji na 1000 ludności w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym w latach 1995-2009	44
Struktura ludności w wieku produkcyjnym i nieprodukcyjnym w obszarach metropolitalnych w Polsce w 2009 r.	45
Bezrobocie rejestrowane w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym w latach 2000-2009	46
Studenci i absolwenci uczelni wyższych w roku akademickim 2009/10	47
Wychowanie przedszkolne w 2009 r.	48
Edukacja w roku szkolnym 2009/10	48
Podmioty gospodarki narodowej według liczby pracujących w 2009 r.	53
Podmioty gospodarcze na 10 tys. ludności w 2009 r.	53
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2009 r.	54
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w 2009 r. ...	55
Przestępstwa stwierdzone w zakończonych postępowaniach przygotowawczych w 2009 r.	69

UWAGI METODYCZNE

Ludność i ruch naturalny

1. Tablice o ludności opracowano na podstawie:

- 1) bilansów stanu i struktury **ludności faktycznie zamieszkałej** na terenie gminy. Bilanse ludności sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu:
 - a) zmian w danym okresie spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony) i migracjami ludności (zameldowania i wymeldowania na pobyt stały z innych gmin i z zagranicy), a także przesunięciami adresowymi ludności z tytułu zmian administracyjnych,
 - b) różnicy między liczbą osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące (do 2005 r. – ponad 2 miesiące) na terenie gminy a liczbą osób czasowo nieobecnych, która stanowi jednocześnie różnicę między liczbą osób zameldowanych na pobyt stały w gminie a liczbą osób faktycznie mieszkających na terenie gminy;
- 2) rejestrów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji – o migracjach wewnętrznych i zagranicznych ludności na pobyt stały;
- 3) sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego – o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach;
- 4) sprawozdawczości sądów – o prawomocnie orzeczonych separacjach i rozwodach.

U w a g a. Bilans stanu i struktury ludności oraz wszystkie współczynniki demograficzne są opracowywane przy uwzględnieniu wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2002.

2. Dane o stanie ludności zaprezentowano również **według ekonomicznych grup wieku**:

- ♦ przez ludność **w wieku produkcyjnym** rozumie się ludność w wieku zdolności do pracy – dla mężczyzn przyjęto wiek 18-64 lata, dla kobiet 18-59 lat.
- ♦ przez ludność **w wieku nieprodukcyjnym** rozumie się ludność **w wieku przedprodukcyjnym**, tj. do 17 lat oraz ludność **w wieku poprodukcyjnym**, tj. mężczyźni – 65 lat i więcej, kobiety – 60 lat i więcej.

3. Dane o **ruchu naturalnym ludności** w podziale terytorialnym opracowano:

- ♦ małżeństwa – według miejsca zameldowania na pobyt stały męża przed ślubem (w przypadku gdy mąż przed ślubem mieszkał za granicą, przyjmuje się miejsce zameldowania żony przed ślubem);
- ♦ urodzenia – według miejsca zameldowania na pobyt stały matki noworodka;
- ♦ zgony – według miejsca zameldowania na pobyt stały osoby zmarłej.

Przyrost naturalny ludności stanowi różnicę między liczbą urodzeń żywych i zgonów w danym okresie.

Przez **niemowlęta** rozumie się dzieci w wieku poniżej 1 roku.

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) prezentowane są według kryteriów definicji urodzenia i zgonu noworodka rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia.

4. Dane o **migracjach wewnętrznych** ludności opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniach osób na pobyt stały. Informacje te nie uwzględniają zmian adresu w obrębie tej samej gminy (miasta), z wyjątkiem gmin miejsko-wiejskich, dla których został zachowany podział na tereny miejskie i wiejskie.

5. Dane o **migracjach zagranicznych** opracowano na podstawie informacji ewidencyjnych gmin o zameldowaniu osób przyjeżdżających do Polski na pobyt stały (imigracja) oraz o wymeldowaniach osób wyjeżdżających z Polski za granicę na stałe (emigracja).

6. Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji ludności w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności zameldowanej na pobyt stały (według stanu w dniu 30 VI).

Rynek pracy

1. Dane o pracujących opracowano na podstawie sprawozdawczości oraz szacunków (m.in. w zakresie gospodarstw indywidualnych w rolnictwie).

2. Dane o **pracujących** dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód; do pracujących zalicza się:

- 1) osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór lub stosunek służbowy);
- 2) pracodawców i pracujących na własny rachunek, a mianowicie:
 - a) właścicieli, współwłaścicieli i dzierżawców gospodarstw indywidualnych w rolnictwie (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin), tj. pracujących w gospodarstwach indywidualnych (o powierzchni użytków rolnych do 1 ha i powyżej 1 ha) oraz indywidualnych właścicieli zwierząt gospodarskich nieposiadających użytków rolnych,
 - b) właścicieli i współwłaścicieli (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin; z wyłączeniem wspólników spółek, którzy nie pracują w spółce) podmiotów prowadzących działalność gospodarczą poza gospodarstwami indywidualnymi w rolnictwie,
 - c) inne osoby pracujące na własny rachunek, np. osoby wykonujące wolne zawody;
- 3) osoby wykonujące pracę nakładczą;
- 4) agentów (łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin oraz osobami zatrudnionymi przez agentów);
- 5) członków spółdzielni produkcji rolniczej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni powstałych na ich bazie oraz spółdzielni kółek rolniczych);
- 6) duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

3. Dane o **bezrobotnych zarejestrowanych** obejmują osoby, które zgodnie z ustawą z dnia 20 IV 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, obowiązującą od 1 VI 2004 r. (Dz. U. Nr 99, poz. 1001 z późniejszymi zmianami), określone są jako bezrobotne.

Pod pojęciem **bezrobotnego** należy rozumieć osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej, zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy (bądź, jeśli jest osobą niepełnosprawną – zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy), nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem szkół dla dorosłych (lub przystępującą do egzaminu eksternistycznego z zakresu tej szkoły) lub szkół wyższych w systemie studiów niestacjonarnych, zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania (stałego lub czasowego) powiatowym urzędzie pracy oraz poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, jeżeli m.in.:

- 1) ukończyła 18 lat;
- 2) kobieta nie ukończyła 60 lat, a mężczyzna – 65 lat;
- 3) nie nabyła prawa do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy, renty rodzinnej, renty szkoleniowej, renty socjalnej, nie pobiera: świadczenia lub zasiłku przedemerytalnego, świadczenia rehabilitacyjnego, zasiłku chorobowego, macierzyńskiego lub zasiłku w wysokości zasiłku macierzyńskiego;
- 4) nie jest właścicielem lub posiadaczem (samoistnym lub zależnym) nieruchomości rolnej o powierzchni użytków rolnych powyżej 2 ha przeliczeniowych;
- 5) nie podlega ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu z tytułu stałej pracy jako współmałżonek lub domownik w gospodarstwie rolnym o powierzchni użytków rolnych przekraczającej 2 ha przeliczeniowe;
- 6) nie posiada wpisu do ewidencji działalności gospodarczej lub nie podlega – na podstawie odrębnych przepisów – obowiązkowi ubezpieczenia społecznego, z wyjątkiem ubezpieczenia społecznego rolników;
- 7) nie jest tymczasowo aresztowana lub nie odbywa kary pozbawienia wolności;
- 8) nie uzyskuje miesięcznie przychodu w wysokości przekraczającej połowę minimalnego wynagrodzenia za pracę, z wyłączeniem przychodów uzyskanych z tytułu odsetek lub innych przychodów od środków pieniężnych zgromadzonych na rachunkach bankowych;
- 9) nie pobiera, na podstawie przepisów o pomocy społecznej, zasiłku stałego;
- 10) nie pobiera, na podstawie przepisów o świadczeniach rodzinnych, świadczenia pielęgnacyjnego lub dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania;
- 11) nie pobiera po ustaniu zatrudnienia świadczenia szkoleniowego.

Edukacja

1. Zgodnie z ustawą z dnia 7 IX 1991 r. o systemie oświaty (tekst jednolity Dz. U. 2004 r., Nr 256, poz. 2572 z późniejszymi zmianami), w Polsce funkcjonują od roku szkolnego 1999/2000 6-letnie szkoły podstawowe i 3-letnie gimnazja (powstałe w miejsce 8-letnich szkół podstawowych), w których nauka jest obowiązkowa oraz od roku szkolnego 2002/03 – szkoły ponadgimnazjalne. Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się: 2-, 3-letnie zasadnicze szkoły zawodowe, 3-letnie licea ogólnokształcące i profilowane, 4-letnie technika oraz od roku szkolnego 2004/05 szkoły dla absolwentów zasadniczych szkół zawodowych (tj. 2-letnie

uzupełniające licea ogólnokształcące i 3-letnie technika uzupełniające) i 3-letnie szkoły specjalne przysposabiające do pracy. Do szkół ponadgimnazjalnych zalicza się również od roku szkolnego 2003/04 szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

Od 1 IX 2004 r. wprowadzono obowiązek odbycia rocznego przygotowania przedszkolnego przez dzieci w wieku 6 lat w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach (łącznie ze specjalnymi). Ponadto od 1 IX 2009 r. każde dziecko pięcioletnie ma prawo do rocznego przygotowania przedszkolnego (w przedszkolu, oddziale przedszkolnym zorganizowanym w szkole podstawowej lub w innej formie wychowania przedszkolnego – punkcie lub zespole przedszkolnym).

2. W związku ze stopniowym wprowadzaniem od roku szkolnego 1999/2000 reformy ustroju szkolnego do roku szkolnego 2008/09 działały – do zakończenia cyklu kształcenia – szkoły ponadpodstawowe dla dorosłych oraz ich oddziały. Dane dotyczące szkół ponadgimnazjalnych: zasadniczych zawodowych, liceów ogólnokształcących oraz techników podaje się łącznie ze szkołami ponadpodstawowymi odpowiednio: zasadniczymi (zawodowymi), liceami ogólnokształcącymi oraz średnimi zawodowymi (obejmującymi technika oraz licea zawodowe i techniczne).

3. Szkoły (z wyjątkiem szkół wyższych) i placówki mogą być publiczne, niepubliczne oraz niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych. Szkoła niepubliczna może uzyskać uprawnienia szkoły publicznej, jeżeli realizuje minimum programowe oraz stosuje zasady klasyfikowania i promowania uczniów ustalone przez Ministra Edukacji Narodowej, umożliwiające uzyskanie świadectw lub dyplomów państwowych. Jednostki administracji centralnej (rządowej) i jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty i województwo) mogą prowadzić tylko szkoły publiczne.

Szkoły podstawowe i gimnazja mogą być tylko publiczne lub niepubliczne o uprawnieniach szkół publicznych.

Szkoły wyższe mogą być publiczne i niepubliczne; uczelnie niepubliczne tworzone są na podstawie zezwolenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

4. Dane, poza szkołami wyższymi i dla dorosłych, prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, łącznie ze szkołami specjalnymi.

5. Szkoły dla dzieci i młodzieży (łącznie ze specjalnymi) obejmują:

- 1) szkoły podstawowe, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły filialne (bez szkół specjalnych),
 - c) szkoły artystyczne nie dające uprawnień zawodowych (bez szkół specjalnych), realizujące jednocześnie program szkoły podstawowej,
 - d) szkoły specjalne;
- 2) gimnazja, spośród których wyróżnia się:
 - a) szkoły sportowe i mistrzostwa sportowego (bez szkół specjalnych),
 - b) szkoły specjalne;
- 3) szkoły specjalne przysposabiające do pracy;
- 4) zasadnicze szkoły zawodowe;

- 5) licea ogólnokształcące;
- 6) uzupełniające licea ogólnokształcące na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 7) licea profilowane;
- 8) technika;
- 9) technika uzupełniające na podbudowie programowej zasadniczej szkoły zawodowej;
- 10) ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe (bez szkół specjalnych).

6. Szkoły policealne – kształcące w formie dziennej, wieczorowej i zaocznej oraz od roku szkolnego 2008/09 również w formie stacjonarnej – obejmują:

- 1) policealne szkoły zawodowe (1-, 2- lub 3-letnie), łącznie ze szkołami specjalnymi;
- 2) nauczycielskie kolegia języków obcych (3-letnie) oraz kolegia nauczycielskie (3-letnie), w których absolwentom nie nadaje się tytułu licencjata;
- 3) kolegia pracowników służb społecznych (3-letnie).

7. Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki opiekuńczo-wychowawcze, przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole.

Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczono:

- ♦ przedszkola,
- ♦ oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych,
- ♦ zespoły wychowania przedszkolnego – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/09,
- ♦ punkty przedszkolne – funkcjonujące od roku szkolnego 2008/09.

8. Dane dotyczące wychowania przedszkolnego oraz szkół (poza szkołami wyższymi) prezentuje się, jeśli nie zaznaczono inaczej, według stanu na początku roku szkolnego; a dane o absolwentach – na koniec roku szkolnego. Dane o szkołach wyższych prezentuje się według stanu w dniu 30 XI.

Prezentowane informacje (poza szkołami wyższymi) opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej (SIO) administrowanego przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

Podmioty gospodarki narodowej

1. Dane prezentuje się w układzie Polskiej Klasyfikacji Działalności PKD 2004 opracowanej na podstawie wydawnictwa Urzędu Wspólnot Europejskich EUROSTAT – „Nomenclature des Activités de Communauté Européenne – NACE rev. 1.1.” PKD wprowadzona została z dniem 1 V 2004 r. rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 20 I 2004 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (Dz. U. Nr 33, poz. 289).

2. Przez **podmioty gospodarki narodowej** rozumie się jednostki prawne, tj.: osoby prawne, jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej oraz osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.

Pod pojęciem **podmiotów gospodarczych** rozumie się podmioty prowadzące działalność gospodarczą (produkcyjną i usługową) na własny rachunek w celu osiągnięcia zysku.

Gospodarka morska

1. Obroty ładunkowe w portach morskich jest to łączna ilość masy towarowej przemieszczonej przez porty w danym okresie czasu w obrocie morskim i wewnątrzkrajowym.

Dane o ładunkach załadowanych i wyładowanych w portach morskich obejmują ładunki przywiezione i wywiezione do/z portów morskich wszystkimi statkami (polskimi i obcymi) w ramach międzynarodowego i krajowego obrotu morskiego. Dane te, zgodnie z metodologią UE (Dyrektywa 95/64/WE dot. statystyki transportu morskiego, a od roku 2009 Dyrektywą 2009/42/WE), nie są w pełni porównywalne z danymi publikowanymi przed 2006 r., a w szczególności nie obejmują:

- ♦ statków o pojemności brutto (GT) mniejszej niż 100,
- ♦ załadunku bunkru (tj. paliwa dla statków),
- ♦ obrotu wewnątrzkrajowego z wyjątkiem kabotażu (tj. ładunków przewożonych drogą morską pomiędzy polskimi portami morskimi),
- ♦ wagi własnej załadowanych i wyładowanych jednostek ładunkowych (np. kontenerów oraz samochodów i wagonów przewożonych w ruchu promowym).

Prezentowane dane pochodzą z urzędów morskich – kapitanatów lub bosmanatów, które uzyskują informacje od przedstawicieli statków zawijających do polskich portów.

Dane dotyczące obrotów ładunkowych oraz ruchu pasażerów i statków od 2006 r. pochodzą z badania statystycznego transportu morskiego opartego na Dyrektywie 95/64/WE (począwszy od roku 2009 Dyrektywa 2009/42/WE). Metodologia tego badania (wprowadzonego wraz z przystąpieniem Polski do UE i odpowiadającego wymogom Eurostatu) różni się od metodologii badań wcześniejszych.

2. Dane o ruchu statków w portach morskich obejmują statki transportowe, do których zalicza się również barki morskie oraz statki nietransportowe pełniące funkcje transportowe.

Nie uwzględniają natomiast statków niespełniających funkcji transportowych (np. statków szkolnych, holowników, łodołamaczy, statków nowobudowanych wychodzących w morze na próby), statków o pojemności brutto (GT) poniżej 100.

3. Do statków wchodzących z ładunkiem zalicza się:

- ♦ statki towarowe przywożące ładunki do wyładowania w porcie, do którego zawijają,
- ♦ statki pasażerskie przywożące do portu pasażerów, dla których portem docelowym jest port wejścia statku.

Wszystkie pozostałe statki transportowe, tj. statki bez ładunku lub z ładunkiem nieprzeznaczonym do wyładowania w porcie wejścia statku oraz statki z pasażerami, dla których port wejścia statku nie jest portem docelowym – zalicza się do statków pod balastem (tj. bez ładunku).

4. Statki wychodzące z ładunkiem to statki, na które w danym porcie załadowano ładunki lub na które wsiedli pasażerowie rozpoczynający w tym porcie podróż. Statek, który w porcie pobierał tylko paliwo albo wodę lub statek, który wychodzi z portu z ładunkiem załadowanym w innym porcie – traktuje się jak statek bez ładunku.

Kultura. Turystyka

1. Do **księgozbioru** bibliotek publicznych zaliczono książki i broszury oraz gazety i czasopisma.

2. Za **czytelnika** uważa się osobę, która w ciągu roku sprawozdawczego została zarejestrowana w bibliotece i dokonała co najmniej jednego wypożyczenia.

3. **Termin turystyka** – zgodnie z definicją Światowej Organizacji Turystyki – obejmuje czynności osób podróżujących w celach innych niż podjęcie pracy zarobkowej, tj. głównie w celach wypoczynkowych, służbowych, religijnych itp. i pozostających poza swoim codziennym środowiskiem nie dłużej niż 1 rok.

Wszystkie kategorie podróżnych, które mieszczą się w zakresie pojęcia „turystyka” są określane mianem odwiedzających. W grupie tej wyróżnia się:

- ♦ turystów, tj. osoby, które spędziły co najmniej jedną noc poza miejscem stałego zamieszkania,
- ♦ odwiedzających jednodniowych, tj. osoby, które nie nocują w miejscu odwiedzanym.

4. **Baza noclegowa turystyki** dotyczy turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania, tj. obejmuje obiekty hotelowe i pozostałe obiekty; nie obejmuje pokoi gościnnych i kwater agroturystycznych.

W ramach:

- ♦ obiektów hotelowych do grupy „inne obiekty hotelowe” zalicza się te, które nie spełniają wymagań dla hoteli, moteli i pensjonatów, ale świadczą usługi hotelarskie (np. zajazdy, gościńce),
- ♦ pozostałych obiektów do grupy „inne obiekty” zalicza się te, które nie odpowiadają warunkom przewidzianym dla domów wycieczkowych, schronisk, kempingów, pól biwakowych i domków turystycznych oraz obiekty wykorzystywane dla potrzeb turystyki (np. domy studenckie, internaty, hotele robotnicze), a ponadto zakłady uzdrowiskowe i od 2009 r. obiekty do wypoczynku sobotnio-niedzielnego i świątecznego.

5. Dane o obiektach i miejscach noclegowych wykazano według stanu w dniu 31 VII. W informacjach nie uwzględnia się obiektów i miejsc w obiektach przejściowo nieczynnych z powodu przebudowy, remontu itp.

6. **Turyści zagraniczni** korzystający z turystycznych obiektów zbiorowego zakwaterowania rejestrowani są według kraju stałego zamieszkania. Turysta zagraniczny może być wykazany wielokrotnie, jeśli w czasie jednorazowego pobytu w Polsce korzysta z kilku obiektów noclegowych.

Infrastruktura komunalna. Mieszkania

1. Informacje o urządzeniach i usługach komunalnych opracowano **metodą rodzaju działalności**, tj. według kryterium przeznaczenia urządzeń, niezależnie od przeważającego rodzaju działalności podmiotu gospodarczego, z wyjątkiem danych o komunikacji miejskiej opracowanych metodą przedsiębiorstw.

Metoda przedsiębiorstw (podmiotowa) oznacza przyjmowanie całych podmiotów gospodarki narodowej za podstawę grupowania wszystkich danych charakteryzujących ich działalność według poszczególnych poziomów klasyfikacyjnych i podziałów terytorialnych.

Dane o urządzeniach komunalnych dotyczą urządzeń czynnych.

2. Informacje o sieci wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej obejmują sieć obsługującą gospodarstwa domowe i innych użytkowników.

Informacje o **długości sieci wodociągowej i gazowej** dotyczą przewodów ulicznych bez połączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i innych obiektów. Informacje o sieci gazowej uwzględniają dane o sieci przesyłowej (magistralnej) oraz sieci rozdzielczej.

Dane o **długości sieci kanalizacyjnej**, oprócz przewodów ulicznych, uwzględniają kolektory, tj. przewody odbierające ścieki z sieci ulicznej; nie uwzględniają natomiast kanałów przeznaczonych wyłącznie do odprowadzania wód opadowych.

Przez **połączenia wodociągowe, kanalizacyjne i gazowe** prowadzące do budynków mieszkalnych (łącznie z budynkami zbiorowego zamieszkania, jak np.: hotele pracownicze, domy studenckie i internaty, domy opieki społecznej) rozumie się odgałęzienia łączące poszczególne budynki z siecią rozdzielczą lub w przypadku kanalizacji – z siecią ogólnospławną.

3. Dane o **korzystających z wodociągu i kanalizacji** obejmują ludność zamieszkałą w budynkach mieszkalnych dołączonych do określonej sieci oraz ludność korzystającą z wodociągu poprzez źródła podwórzowe i uliczne (urządzenia zainstalowane do ulicznego przewodu wodociągowego), a w przypadku kanalizacji – wpusty kanalizacyjne.

Dane o **korzystających z gazu** dotyczą ludności w mieszkaniach wyposażonych w instalacje gazu z sieci.

Dane o ludności korzystającej z wodociągu, kanalizacji i gazu obejmują również ludność w budynkach zbiorowego zamieszkania.

4. Informacje o **zasobach mieszkaniowych i mieszkaniach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań, a także izb i powierzchni użytkowej w tych mieszkaniach, znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Dane nie obejmują lokali zbiorowego zamieszkania (hotelu pracowniczych, domów studenckich i internatów, domów opieki społecznej i in.) i pomieszczeń nie przeznaczonych na cele mieszkalne, a z różnych względów zamieszkałych (pomieszczeń inwentarskich, barakowozów, statków, wagonów i in.).

Mieszkanie jest to lokal składający się z jednej lub kilku izb łącznie z pomieszczeniami pomocniczymi, wybudowany lub przebudowany dla celów mieszkalnych, konstrukcyjnie wydzielony (trwałymi ścianami) w obrębie budynku, do którego to lokalu prowadzi niezależne wejście z klatki schodowej, ogólnego korytarza, wspólnej sieni bądź bezpośrednio z ulicy, podwórza lub ogrodu.

Izba jest to pomieszczenie w mieszkaniu oddzielone od innych pomieszczeń stałymi ścianami, o powierzchni co najmniej 4 m², z bezpośrednim oświetleniem dziennym, tj. oknem lub oszklonymi drzwiami w ścianie zewnętrznej budynku. Za izbę uważa się zarówno pokój, jak i kuchnię – jeśli odpowiada warunkom określonym w definicji.

Dane o **liczbie izb w mieszkaniach** uwzględniają także izby wykorzystywane wyłącznie do prowadzenia działalności gospodarczej, jeżeli izby te znajdowały się w obrębie mieszkania konstrukcyjnego i nie miały dodatkowego, oddzielnego wejścia z ulicy, podwórza lub z ogólnie dostępnej części budynku.

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

5. Dane o **zasobach mieszkaniowych** opracowano na podstawie bilansu zasobów mieszkaniowych – według stanu w dniu 31 XII, w każdorazowym podziale administracyjnym.

6. **Bilanse zasobów mieszkaniowych** sporządza się dla okresów międzyspisowych w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przyjmując od 2002 r. za podstawę mieszkania zamieszkałe i niezamieszkałe oraz uwzględniając przyrosty i ubytki zasobów mieszkaniowych.

7. Informacje o **mieszkaniach, powierzchni użytkowej mieszkań** oraz o **izbach oddanych do użytkowania** dotyczą mieszkań w budynkach nowo wybudowanych i rozbudowanych (w części stanowiącej rozbudowę) oraz uzyskanych w wyniku przebudowy pomieszczeń niemieszkalnych.

Informacje o efektach:

- ♦ **budownictwa spółdzielczego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez spółdzielnie mieszkaniowe, z przeznaczeniem dla osób będących członkami tych spółdzielni;
- ♦ **budownictwa komunalnego (gminnego)** dotyczą mieszkań realizowanych w całości z budżetu gminy (głównie o charakterze socjalnym lub interwencyjnym);
- ♦ **budownictwa zakładowego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez zakłady pracy (sektora publicznego i prywatnego), z przeznaczeniem na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych pracowników tych zakładów (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- ♦ **budownictwa przeznaczonego na sprzedaż lub wynajem** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez różnych inwestorów w celu osiągnięcia zysku (bez mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą zaliczanych do budownictwa indywidualnego);
- ♦ **budownictwa społecznego czynszowego** dotyczą mieszkań realizowanych przez towarzystwa budownictwa społecznego (działające na zasadzie non profit), z wykorzystaniem kredytu z Krajowego Funduszu Mieszkaniowego;
- ♦ **budownictwa indywidualnego** dotyczą mieszkań oddanych do użytkowania przez osoby fizyczne (prowadzące i nieprowadzące działalności gospodarczej), kościoły i związki wyznaniowe, z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

1. Prezentowane w dziale dane nie obejmują informacji dotyczących ochrony zdrowia resortu obrony narodowej, resortu spraw wewnętrznych i administracji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, a także ochrony zdrowia w zakładach karnych.

2. Podstawę przemian w systemie opieki zdrowotnej stanowią:

- 1) ustawa z dnia 30 VIII 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej (Dz. U. Nr 91, poz. 408, z późniejszymi zmianami), na mocy której mogą być tworzone publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej.

Zakładem opieki zdrowotnej jest m.in.:

- szpital, zakład opiekuńczo-leczniczy, zakład pielęgnacyjno-opiekuńczy, hospicjum, sanatorium, prewentorium i inny zakład udzielający całodobowych lub całodziennych świadczeń zdrowotnych,
- przychodnia, ośrodek zdrowia, poradnia,
- pogotowie ratunkowe,
- medyczne laboratorium diagnostyczne,
- pracownia protetyki stomatologicznej i ortodoncji,
- zakład rehabilitacji leczniczej,
- żłobek;

2) ustawa z dnia 5 XII 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (jednolity tekst Dz. U. 2005, Nr 226, poz. 1943, z późniejszymi zmianami), na mocy której tworzy się **praktyki lekarskie: indywidualne, indywidualne specjalistyczne i grupowe**. Istotą tej formy jest realizowanie przez prywatne podmioty świadczeń zdrowotnych dla ogółu ludności.

Dane o praktykach lekarskich obejmują te podmioty, które świadczą usługi zdrowotne **wyłącznie w ramach środków publicznych**;

Organy przedstawicielskie

1. Z dniem 1 I 1999 r. (na mocy ustawy z dnia 24 VII 1998 r., Dz. U. Nr 96, poz. 603) wprowadzono nowy zasadniczy trójstopniowy podział terytorialny państwa, którego jednostkami są: gminy, powiaty i województwa.

Gmina jest podstawową jednostką terytorialnego podziału kraju. Jednostkami pomocniczymi w gminach są m.in. sołectwa, których organizację i zakres działania określa właściwa rada gminy odrębnym statutem.

2. Kadencja prezydentów miast, burmistrzów, wójtów oraz rad gmin, rad miejskich na prawach powiatu i rad powiatów trwa 4 lata, licząc od dnia wyborów.

3. Charakterystykę demograficzno-zawodową radnych w jednostkach samorządu terytorialnego oparto o wyniki sprawozdawczości za lata 2008-2009, aktualizującej dane o radnych zawarte w obwieszczeniach terytorialnych komisji wyborczych z wyborów samorządowych w dniu 12 XI 2006 r.

Grupowania radnych organów jednostek samorządu terytorialnego według grup zawodów dokonano na podstawie klasyfikacji zawodów i specjalności dla potrzeb rynku pracy wprowadzonej rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 8 XII 2004 r. (Dz. U. Nr 265, poz. 2644 z późniejszymi zmianami).

Finanse publiczne

1. **Finanse publiczne** obejmują procesy związane z gromadzeniem środków publicznych oraz ich rozdysponowaniem, a w szczególności: gromadzenie dochodów i przychodów publicznych,

wydatkowanie środków publicznych, finansowanie potrzeb pożyczkowych budżetu państwa i budżetów jednostek samorządu terytorialnego (gmin, miast na prawach powiatu, powiatów oraz województwa), zaciąganie zobowiązań angażujących środki publiczne, zarządzanie środkami publicznymi, zarządzanie długiem publicznym oraz rozliczenia z budżetem Unii Europejskiej. Podstawę prawną określającą te procesy stanowi ustawa z dnia 30 VI 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późniejszymi zmianami), a w przypadku gospodarki finansowej jednostek samorządu terytorialnego również: ustawa z dnia 8 III 1990 r. o samorządzie gminnym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie powiatowym, ustawa z dnia 5 VI 1998 r. o samorządzie województwa (tekst jednolity Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590-1592, z późniejszymi zmianami) oraz ustawa z dnia 13 XI 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (Dz. U. Nr 203, poz. 1966, z późniejszymi zmianami).

2. Dochody i wydatki budżetów gmin, miast na prawach powiatu, powiatów i województwa uchwalane są przez właściwe rady na okres roku kalendarzowego, w terminach i na zasadach określonych w ustawach o samorządzie terytorialnym.

Miasto na prawach powiatu realizuje jednocześnie zadania z zakresu działania gminy oraz powiatu i sporządza jeden budżet, w którym określone są poszczególne dochody z uwzględnieniem źródeł dochodów gminy i powiatu oraz wydatki realizowane łącznie przez gminę i powiat. Dlatego też w tablicach dochody i wydatki gmin podane są bez dochodów i wydatków gmin mających również status miasta na prawach powiatu, natomiast dochody i wydatki miast na prawach powiatu podane są łącznie z dochodami i wydatkami części gminnej i powiatowej.

3. Na dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego składają się:

1) dochody własne, tj.:

- a) dochody z tytułu udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób prawnych i osób fizycznych,
- b) wpływy z podatków oraz opłat ustalanych i pobieranych na podstawie odrębnych ustaw, w tym podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek od środków transportowych, podatek od czynności cywilnoprawnych, opłata skarbową,
- c) dochody z majątku, np. dochody z najmu i dzierżawy,
- d) środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych;

2) dotacje celowe:

- a) z budżetu państwa na zadania: z zakresu administracji rządowej, własne, realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej,
- b) otrzymane z funduszy celowych,
- c) pozostałe dotacje;

3) subwencja ogólna z budżetu państwa, która składa się z części: wyrównawczej, oświatowej, rekompensującej, równoważącej i regionalnej.

4. Informacje dotyczące budżetów jednostek samorządu terytorialnego opracowano na podstawie sprawozdań Ministerstwa Finansów.

Stan i ochrona środowiska

1. Informacje o **poborze i zużyciu wody** dotyczą:

- 1) w pozycji „na cele produkcyjne (poza rolnictwem, łowiectwem i leśnictwem oraz rybactwem)” – jednostek organizacyjnych wnoszących opłaty za pobór z ujęć własnych rocznie 5 dam³ i więcej wody podziemnej albo 20 dam³ i więcej wody powierzchniowej lub odprowadzających rocznie 20 dam³ i więcej ścieków. Dane o poborze wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności nie obejmują wód pochodzących z odwadniania zakładów górniczych odprowadzonych do odbiornika bez wykorzystania.

Od 2003 r. uwzględnia się w województwach nadmorskich wielkość poboru z morskich wód wewnętrznych, które obejmują na terenie województwa pomorskiego:

- część Zatoki Gdańskiej zamkniętą linią łączącą określone punkty geograficzne na Mierzei Helskiej i Mierzei Wiślanej;
- część Zalewu Wiślanego, znajdującą się na południowy zachód od granicy państwowej między Rzeczypospolitą Polską a Rosją na tym Zalewie;
- wody portów określone od strony morza linią łączącą najdalej wysunięte w morze stałe urządzenia portowe, stanowiące integralną część systemu portowego;

- 2) w pozycji „nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie oraz napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych” – jednostek organizacyjnych rolnictwa, leśnictwa i rybactwa zużywających wodę na potrzeby nawadniania gruntów rolnych i leśnych o powierzchni od 20 ha oraz na potrzeby eksploatacji stawów rybnych o powierzchni od 10 ha. Od 2005 r. do stawów rybnych nie zalicza się pstrągarni;

- 3) w pozycji „eksploatacja sieci wodociągowej” – wszystkich jednostek nadzorujących pracę sieci wodociągowej (w tym również spółdzielni mieszkaniowych, spółek wodnych, zakładów usług wodnych, zakładów pracy itd.).

2. Dane o **ściekach** dotyczą ścieków odprowadzonych do wód lub do ziemi przez jednostki określone w ust. 1, pkt 1) i 3). Do tych samych jednostek odnoszą się dane o **wyposażeniu w oczyszczalnie ścieków**.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto wody odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

Dane o **ściekach oczyszczanych** dotyczą ścieków oczyszczanych mechanicznie, chemicznie, biologicznie oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów i odprowadzonych do wód lub do ziemi.

Przez **ścieki oczyszczane mechanicznie** rozumie się ścieki poddane procesowi usuwania jedynie zanieczyszczeń nierozpuszczalnych, tj. ciał stałych i tłuszczów ulegających osadzaniu lub flotacji, przy użyciu krat, sit, piaskowników, odtłuszczaczy współpracujących z osadnikami Imhoffa.

Chemiczne oczyszczanie ścieków polega na wytrącaniu niektórych związków rozpuszczalnych względnie ich neutralizacji metodami chemicznymi, takimi jak koagulacja, sorpcja na węglu aktywnym itp.

Biologiczne oczyszczanie ścieków następuje w procesie mineralizacji przez drobnoustroje w środowisku wodnym w sposób naturalny (np. poprzez rolnicze wykorzystanie ścieków, zraszanie pól, stawy rybne) lub w urządzeniach sztucznych (złoża biologiczne, osad czynny) i polega na usuwaniu ze ścieków zanieczyszczeń organicznych oraz związków biogennych i refrakcyjnych.

Podwyższone usuwanie biogenów w ściekach następuje w oczyszczalniach ścieków o wysokoefektywnych technologiach oczyszczania (głównie biologicznych, a także chemicznych) umożliwiających zwiększoną redukcję azotu i fosforu.

Kilkustopniowe oczyszczanie mechaniczne i biologiczne lub mechaniczno-chemiczno-biologiczne odprowadzanych ścieków zakwalifikowano do wyższego stopnia oczyszczania (biologicznego lub chemicznego).

3. Dane o ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków podano na podstawie badań Głównego Urzędu Statystycznego, w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni oczyszczających ścieki z miast i wsi. W przypadku, gdy miasto obsługiwane jest przez kilka oczyszczalni o różnym sposobie oczyszczania, o zakwalifikowaniu miasta do obsługiwanego przez poszczególne rodzaje oczyszczalni ścieków decyduje przewaga ilości ścieków oczyszczanych przez dany rodzaj oczyszczalni.

4. Dane o nakładach na środki trwale służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej oraz ich efektach rzeczowych prezentuje się zgodnie z Polską Klasyfikacją Statystyczną dotyczącą Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska, wprowadzoną rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 2 III 1999 r. (Dz. U. Nr 25, poz. 218). Klasyfikacja ta opracowana została na podstawie Międzynarodowej Standardowej Statystycznej Klasyfikacji EKG/ONZ dotyczącej Działalności i Urządzeń Związanych z Ochroną Środowiska i Europejskiego Systemu Zbierania Informacji Ekonomicznych dotyczących Ochrony Środowiska (SERRIEE) wdrożonego przez Unię Europejską.

Bezpieczeństwo publiczne

1. Dane o przestępstwach stwierdzonych opracowano według klasyfikacji Kodeksu karnego z 1997 r., obowiązującego od 1 IX 1998 r. (ustawa z dnia 6 VI 1997 r., Dz. U. Nr 88, poz. 553, z późniejszymi zmianami), Kodeksu karnego skarbowego obowiązującego od 17 X 1999 r. (ustawa z dnia 10 IX 1999 r., Dz. U. Nr 83, poz. 930, z późniejszymi zmianami) lub innych ustaw szczególnych.

2. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego objęty oskarżeniem prokuratora, a nadto każdy występki skarbowy, których charakter jako przestępstwa został potwierdzony w wyniku postępowania przygotowawczego.

Informacje o przestępstwach stwierdzonych i wskaźnikach wykrywalności sprawców przestępstw opracowano na podstawie statystyki policyjnej systemu Temida.

3. Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

4. Dane o wypadkach drogowych obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH. SKRÓTY

Objaśnienia znaków umownych

- zjawisko nie wystąpiło
- x wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe
- zupełny brak informacji albo brak informacji wiarygodnych
- 0,0 zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05

Skróty

tys.	tysiąc
mln	milion
zł	złoty
wol.	wolumin
t	tona
km	kilometr
m ²	metr kwadratowy
km ²	kilometr kwadratowy
m ³	metr sześcienny
dam ³	dekametr sześcienny
hm ³	hektometr sześcienny
GW•h	gigawatogodzina
NT	pojemność statku netto

WSTĘP

Kształtujący się Trójmiejski Obszar Metropolitalny¹ (TOM) jest Jednym z kluczowych obszarów województwa pomorskiego, podlegającym żywiołowym procesom przekształceń zarówno w sferze zagospodarowania przestrzennego, jak również rozwoju społeczno-gospodarczego.

Zgodnie z art. 2, pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym pod pojęciem „obszar metropolitalny – należy rozumieć obszar wielkiego miasta oraz powiązanego z nim funkcjonalnie bezpośredniego otoczenia, ustalony w koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju”.

Definicja ta, wraz z zapisem art. 39, ust. 6 wyżej wymienionej ustawy, stała się podstawą do przystąpienia przez marszałka województwa pomorskiego do prac nad sporządzeniem planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego.

Mimo wielu prób podejmowania działań zmierzających do przygotowania tego dokumentu oraz nakreślenia wizji rozwoju tego obszaru, minister właściwy ds. rozwoju regionalnego nie zdołał przygotować Koncepcji Przestrzennego Zagospodarowania Kraju, która miała wskazać tego typu obszary i być podstawą do sporządzania i uchwalania planów zagospodarowania przestrzennego obszarów metropolitalnych. Wobec nie wyznaczenia w dokumencie planistycznym krajowym granic obszaru metropolitalnego przeprowadzono w latach 2003-2004 w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego własną delimitację Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego, która została uwzględniona w uchwalonym w dniu 26 października 2009 r. nowym *Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego* (Załącznik do uchwały nr 1004/XXXIX/09 Sejmiku Województwa Pomorskiego).

Stały wzrost demograficzny i ekonomiczny oraz przemiany zespołów osadniczych złożonych z metropolii oraz przyległych mniejszych miast i osiedli wiejskich stanowią charakterystyczny rys współczesnych procesów urbanizacyjnych zwanych metropolizacją². Proces metropolizacji jest wynikiem postępującej polaryzacji przestrzeni, której siłami napędowymi są: globalizacja, rozwój nowych technologii, a także postępująca integracja europejska. Wraz z nimi, w międzynarodowej grze o uzyskanie korzyści, wartością niczym nie zastępowalną staje się konkurencyjność – zarówno kapitału ludzkiego, podmiotów gospodarczych sektora prywatnego i publicznego, a także miast, regionów, państw, czy też w kontekście Strategii Lizbońskiej – całej Unii Europejskiej. Mechanizmy rynkowe w nieunikniony sposób przyspieszają procesy polaryzacji przestrzeni, czego wyrazem jest zarówno koncentracja demograficzna i gospodarcza w ośrodkach metropolitalnych i ich otoczeniu, jak i peryferyzacja, a nawet marginalizacja struktur przestrzennych położonych z dala od ośrodka metropolitalnego. Obszary metropolitalne w procesach polaryzacji

¹ *Plan zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Pomorskiego Nr 1004/XXXIX/09 z dnia 26 października 2009 roku i opublikowany w serii Pomorskie Studia Regionalne, UMWP, Gdańsk, 2010.*

² *Studia nad obszarem metropolitalnym Trójmiasta, red. Pankau F., Pomorskie Studia Regionalne, UMWP, Gdańsk, 2006.*

przestrzeni stoją na uprzywilejowanej pozycji i są zdolne do konkutowania w warunkach globalizacji gospodarki, gdyż dysponują ukształtowanymi historycznie strukturami i potencjalnymi możliwościami (warunkami) jej wzmacniania ze względu na:

- ♦ korzystne **położenie geograficzne**;
- ♦ rozwinięte **węzły transportowe** (lotniska, porty morskie, dworce kolejowe i autobusowe) i **centra logistyczne**;
- ♦ społeczne **warunki kreowania innowacji** (podatność gospodarki, administracji i społeczeństwa na innowację), jakość kapitału ludzkiego (poziom wykształcenia, stan zdrowia, struktura wieku itp.), koncentracja instytucji nauki, szkolnictwa wyższego i edukacji;
- ♦ **sprawność funkcjonowania infrastruktury wewnętrznej** (efektywny transport publiczny, bezpieczny i nieuciążliwy układ drogowy, niezawodna infrastruktura techniczna);
- ♦ **efektywną sferę publiczną** związaną z odpowiedzialną władzą samorządową (sprawność zarządzania, decyzyjność i zaufanie itp.);
- ♦ warunki umożliwiające uzyskanie **wysokiego standardu życia i jakości środowiska przyrodniczego i antropogenicznego**.

Jedną z europejskich stref dynamicznego rozwoju jest obszar położony wokół Morza Bałtyckiego, którego ogniwem może stać się kształtujący się Trójmiejski Obszar Metropolitalny. W ponadnarodowych koncepcjach rozwoju przestrzennego jest on istotnym elementem integracji gospodarczej i społecznej państw Regionu Morza Bałtyckiego, na co zwraca się uwagę w *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020*³. W dokumencie tym, w uwarunkowaniach rozwoju, wymienia się istnienie złożonej i wielofunkcyjnej aglomeracji nadmorskiej o funkcjach metropolitalnych, koncentrującej około miliona mieszkańców, stanowiącej jądro rozwijającego się układu metropolitalnego południowego Bałtyku. Także w badaniach nad strukturami terytorialnymi w Europie, prowadzonymi w ramach ESPON (*The European Spatial Planning Observation Network*), wskazuje się na Trójmiasto i jego obszar funkcjonalny, jako jeden z biegunów wzrostu w południowej części Regionu Morza Bałtyckiego zaliczanego do grona europejskich obszarów metropolitalnych (MEGAs⁴).

Metropolie stają się węzłami przepływów, rozciągającymi sieci między metropoliami i innymi miastami. Ich strukturę wyznaczają procesy i cechy, które decydują o tym, że metropolia:

- ♦ przyjmuje pochodzące z zagranicy czynniki produkcji, inwestycje, siłę roboczą oraz towary i usługi;
- ♦ gości zagraniczne firmy, otwiera siedziby i filie międzynarodowych przedsiębiorstw, banków, jest miejscem dla instytucji pozarządowych, naukowych i oświatowych (szkoły) oraz uniwersytetów o znacznym udziale studentów cudzoziemców, a także placówek dyplomatycznych;

³ Uchwalonej przez Sejmik Województwa Pomorskiego w dniu 18 lipca 2005 r. opublikowana w serii *Pomorskie Studia Regionalne*, UMWP, Gdańsk, 2005.

⁴ *Metropolitan Growth Areas, ESPON In Progress. Preliminary results by autumn 2003.*

- ♦ eksportuje czynniki produkcji: przedsiębiorstwa, banki oraz instytucje społeczno-gospodarcze, kulturalne i naukowe;
- ♦ jest bezpośrednio skomunikowana z zagranicą siecią dróg i autostrad, szybkiej kolei oraz lotniska międzynarodowego, co odzwierciedla się dużą liczbą bezpośrednich powiązań lotniczych, morskich i autobusowych;
- ♦ ma rozwinięty sektor usług nastawiony na zagranicznych klientów: centra kongresowe i wystawiennicze, luksusowe hotele, szkoły międzynarodowe, wysokiej jakości pomieszczenia biurowe, międzynarodowe kancelarie prawnicze, międzynarodowe instytucje naukowe;
- ♦ posiada środki masowego przekazu o zasięgu międzynarodowym (prasa, radio, telewizja);
- ♦ jest miejscem organizacji różnego typu międzynarodowych spotkań: kongresów, wystaw, festiwali, imprez sportowych i artystycznych z udziałem zagranicznych zespołów teatralnych;
- ♦ posiada instytucje krajowe i regionalne zajmujące się relacjami zagranicznymi i mającymi międzynarodową markę (np. stowarzyszenia, kluby sportowe itp.);
- ♦ prowadzi za pośrednictwem własnych przedstawicielstw w innych miastach za granicą tzw. paradyplomację – służy temu członkostwo w organizacjach międzynarodowych, np. stowarzyszenia miast bliźniaczych, metropolii itp⁵.

Powyższe cechy charakteryzujące układy metropolitalne w wielu przypadkach znajdują swe odzwierciedlenie także w Trójmieście i jego otoczeniu. Wielkie ośrodki (zespoły) miejskie takie jak TOM charakteryzują się korzystną konfiguracją przestrzenną do rozwijania kooperacji produkcyjnej między centrami wytwórczości i nauki oraz licznych wyspecjalizowanych usług w zakresie transferu wiedzy do gospodarki, są skupiskiem instytucji, między którymi wymieniane są informacje i organizowana jest sieć współpracy. Jednocześnie metropolie dają efekt skali pozwalający na elastyczne przeciwdziałanie ewentualnym kryzysom społeczno-gospodarczym.

Bardzo istotnym zjawiskiem dotyczącym metropolii i jej obszaru metropolitalnego są relacje zachodzące między nimi. W związku z tym, w nawiązaniu do założeń zrównoważonego rozwoju województwa pomorskiego, zakłada się ścisły związek między wzmacnianiem dynamicznego rozwoju Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego a kształtowaniem warunków dla dynamicznego rozwoju pozostałych obszarów województwa pomorskiego. Służyć ma temu poprawa dostępności z ośrodków subregionalnych do Trójmiasta, m.in. poprzez modernizację powiązań transportowych oraz rozwój transportu publicznego między ośrodkami a Trójmiastem.

⁵ Jałowiecki B., *Metropolie, Wyższa Szkoła Finansów i Zarządzania w Białymstoku, Białystok 1999.*

RYS HISTORYCZNY TRÓJMIEJSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

Od aglomeracji do kształtującego się Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego

Problematyka czynników i uwarunkowań rozwoju kształtującego się Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego była wielokrotnie podejmowana w badaniach naukowych i opracowaniach planistycznych. Po II wojnie światowej w prowadzonych pracach planistycznych używano pojęcia zespołu portowo-miejskiego. Pod koniec lat 60-tych proces urbanizacji i związki funkcjonalno-przestrzenne między miastami określano jako aglomerację trójmiejską, natomiast obecnie coraz częściej mówi się o metropolii trójmiejskiej (gdańskiej) w powiązaniu z regionem lub obszarem metropolitalnym.

Według ESPON, ukształtowana w procesie historycznego rozwoju aglomeracja, nie jest jeszcze w pełni ukształtowanym obszarem metropolitalnym o randze europejskiej i silnej pozycji w skali kontynentu. Jednak prowadzone od kilku już lat studia strategiczne dotyczące procesów integracji polskiej przestrzeni z przestrzenią europejską wskazują na zasadność diagnostyczno-koncepcyjną włączenia jej do zbioru kilku aglomeracji wielkomiejskich kraju, które mają szansę wejścia do europejskiej sieci metropolii o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.

Kształtujący się obszar metropolitalny, którego rozwój uwarunkowany jest m.in. względami historycznymi, politycznymi, gospodarczymi, czy prawnymi, ma wyjątkowy charakter ze względu na swój rdzeń, tworzący się na bazie trzech miast: Gdańska, Gdyni i Sopotu. Stanowią one ciągłą strukturę przestrzenną, wyróżniając się zróżnicowaną tożsamością kulturową, specyfiką rozwoju gospodarczego oraz odmiennością struktury przestrzennej i fizjonomii.

Początki aglomeracji wiążą się z rozwojem osadnictwa u ujścia Wisły do Zatoki Gdańskiej. W późnym średniowieczu gdańskie skupisko miejskie obejmowało, niezależnie lokowane na różnych prawach i posiadające odrębne administracje, Główne Miasto, Stare Miasto i Nowe Miasto. Znaczenie i wielkość miasta w wyniku rozwijającego się handlu związanego z przeładunkami w porcie morskim oraz umiejscowieniu na jego terytorium strategicznych instytucji i obiektów dało mu pod koniec XV wieku pozycję najludniejszego miasta Rzeczypospolitej Polskiej. Miasto stało się jednym z najważniejszych miast hanzeatyckich i tym samym wysunęło się na czoło miast północnoeuropejskich. Dobra koniunktura trwała aż do XVII wieku. Ludność bogacącego się miasta wzrosła z ok. 30 tys. w końcu XV wieku do ok. 50 tys. na przełomie XVI i XVII wieku. W XVIII wieku rozbiory Polski zahamowały rozwój portu, a miasto rozwijało się powoli, osiągając w 1910 r. liczbę 170 tys. mieszkańców. Po I wojnie światowej obok Gdańska, stanowiącego wraz z najbliższym otoczeniem odrębną strukturę państwową, wyrósł konkurencyjny port, a wraz z nim miasto Gdynia, które osiągnęło w przeciągu 14 lat – 120 tys. mieszkańców.

W ten sposób stworzył się załączek aglomeracji nadmorskiej. Uogólniając dotychczasowy proces jej rozwoju można wyodrębnić w nim siedem etapów:

1) kształtowanie podstaw aglomeracji (okres od powstania Gdyni w 1926 r. do 1939 r.):

- ♦ tworzenie materialnej bazy przyszłej aglomeracji;
- ♦ istnienie granicy politycznej spowodowało utrudnienie procesów integracyjnych na kierunku Gdynia-Sopot-Gdańsk;
- ♦ dynamiczny rozwój obu ośrodków portowo-miejskich został poddany rygorom gospodarki rynkowej i sytuacji geopolitycznej;

2) otwarcie polityczne układu i odbudowa (lata czterdzieste XX w.):

- ♦ odbudowa zniszczeń wojennych;
- ♦ osiągnięcie wysokiej dynamiki rozwoju oraz wzrostu liczby ludności;
- ♦ rekonstrukcja starego układu ukształtowanego historycznie;
- ♦ zwiększenie potrzeby integracji w zakresie komunikacji w wyniku wzrostu powiązań między miastami;

3) wzrost integracji technicznej (lata pięćdziesiąte XX w.):

- ♦ budowa Szybkiej Kolei Miejskiej wzmacniającej układ pasmowy;
- ♦ dynamiczny rozwój demograficzny;
- ♦ rozwój funkcji morskich;
- ♦ równowaga między rozwojem funkcji a zagospodarowaniem komplementarnym;
- ♦ wyczerpywanie się rezerw terenowych i infrastruktury technicznej;
- ♦ pierwsze objawy dysproporcji;

4) narastanie dysproporcji i ograniczeń progowych (lata sześćdziesiąte XX w.):

- ♦ narastanie dysproporcji między rozwojem funkcji i ludnością a rozbudową systemu komunikacyjnego, energetycznego, wodociągowo-kanalizacyjnego, budownictwa mieszkaniowego i usług;
- ♦ spadek dynamiki rozwoju funkcji i ludności; narastanie luki technologicznej w gospodarce morskiej i przemyśle, wyczerpywanie się bazy materialnej nauki i szkolnictwa wyższego, zły stan bazy kulturalnej;
- ♦ deglomeracja jako przeciwdziałanie rozwijaniu się dysproporcji;
- ♦ intensyfikacja nadmorskiego układu pasmowego i rozwój terytorialny aglomeracji w jego strefie funkcjonalnej;
- ♦ zmniejszenie sprawności funkcjonowania aglomeracji przy pogarszaniu się jakości życia ludności;
- ♦ pierwsze przedsięwzięcia zmierzające do wyjścia z dysproporcji bez efektów finalnych (przygotowywanie inwestycji w zakresie budowy ujęć, oczyszczalni Gdańsk „Wschód”

i Gdynia „Dębogórze”, zaopatrzenia w gaz i ciepło, rozbudowy i modernizacji układu komunikacyjnego);

5) pokonywanie ograniczeń progowych, tworzenie podstaw nowej jakościowo struktury (lata siedemdziesiąte XX w.):

- ◆ realizacja kompleksowego programu likwidacji dysproporcji w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej;
- ◆ wyczerpanie pojemności funkcjonalno-przestrzennej dolnego tarasu oraz biegunów wzrostu w starych układach;
- ◆ zapoczątkowanie nowego jakościowo układu funkcjonalno-przestrzennego aglomeracji spowodowane budową kompleksu portowo-przemysłowego Martwej Wisły związanego z Portem Północnym, Rafinerią Gdańską, Fosforami oraz Siarkopolem, budową Uniwersytetu Gdańskiego i wyjście aglomeracji na wysoczyznę kaszubską (fabryka domów, osiedla mieszkaniowe, zachodnia obwodnica Trójmiasta, lotnisko);

6) hibernacja ukształtowanego w latach 1945-1980 układu funkcjonalno-przestrzennego (lata osiemdziesiąte XX w.):

- ◆ zastój przekształceń strukturalnych w wyniku narastającego od połowy lat siedemdziesiątych kryzysu społeczno-ekonomicznego i politycznego kraju;

7) transformacja systemowa w kierunku zarządzania samorządowego i gospodarki rynkowej (lata dziewięćdziesiąte XX w.):

- ◆ kształtujący się – począwszy od przełomu ustrojowego – nowy system polityczny i społeczno-ekonomiczny powodował strukturalne zmiany w funkcjonowaniu aglomeracji;
- ◆ gwałtowny spadek dynamiki rozwoju demograficznego w centrum metropolii na rzecz gmin podmiejskich;
- ◆ mechanizmy gospodarki rynkowej funkcjonujące zgodnie z regułami popytu i podaży, konkurencyjność i wzrost rzeczywistych wartości i renty położenia powodowały proces strukturalnej dekompozycji ukształtowanego dotychczas układu funkcjonalno-przestrzennego aglomeracji;
- ◆ przekształcenia własnościowe sektorów gospodarki, najoporniej przebiegające w wielkich zakładach produkcyjnych;
- ◆ komunalizacja miast metropolii i zainicjowanie mechanizmów samorządowych, wyrażające się samodzielnym dopełnianiem niezrealizowanych działań przestrzennych (np. Trasa Słowackiego łącząca obwodnicę trójmiejską z miastem i portem morskim, sfinalizowanie budowy oczyszczalni ścieków);
- ◆ częściowa prywatyzacja obsługi komunalnej mieszkańców (np. prywatyzacja wodociągów w Gdańsku i ich przejęcie przez Saur Neptun Gdańsk);

- ◆ na skutek zapaści w budownictwie niedokończenie budowy wielkich osiedli z tzw. wielkiej płyty (Chełm, Zaspą, Witomino, Obłuże, Karwiny) oraz rozwój nowego budownictwa mieszkaniowego pod koniec lat 90-tych;
- ◆ kreowanie przez firmy deweloperskie rynku mieszkaniowego o relatywnie wysokich cenach mieszkań w atrakcyjnych lokalizacjach;
- ◆ racjonalizacja działań samorządowych władz miejskich skoncentrowanych na wybranych problemach środowiska, powodująca poprawę stanu kąpielisk Trójmiasta i praktycznie odblokowanie funkcji rekreacyjnej;
- ◆ konsekwentne działania prawno-finansowe w stosunku do głównych sprawców zanieczyszczeń mające wpływ na podejmowanie przedsięwzięć inwestycyjnych w zakresie zmiany technologii produkcji w zakładach produkcyjnych (np. Rafineria Gdańska, Fosfory) związane z procesem prywatyzacji;
- ◆ znaczący wzrost zatrudnienia i tworzenie nowych miejsc pracy w usługach, m.in. w handlu wielkopowierzchniowym – w pierwszej fazie wzdłuż obwodowej Trójmiasta, a w kolejnej wewnątrz struktur śródmiejskich;
- ◆ naturalne wygaśnięcie mechanizmu ssania nowej siły roboczej do wielkich zakładów przemysłowych, powodujące radykalne zmniejszenie dojazdów do pracy;
- ◆ symptomy rozwoju przestrzennego jednorodzinnego budownictwa mieszkaniowego w pasmach atrakcyjnych krajobrazowo (pasmo Żukowo-Kartuzy, Gdynia-Chwaszczyno-Żukowo, Rumia-Wejherowo) o wyższym niż dotąd standardzie w oparciu o prywatne tereny i prywatnych inwestorów;
- ◆ wzrost poziomu motoryzacji, przekroczenie statystycznego wskaźnika 400 samochodów na 1000 mieszkańców, co zaczyna stanowić problem porównywalny z metropoliami europejskimi (łącznie z negatywnymi konsekwencjami);
- ◆ dezintegracja miast metropolii i prowadzenie przez nie nieskoordynowanych wzajemnie działań, częściowo bez strategii rozwoju przestrzennego i funkcjonalnego, nawet kosztem sprawności układu i jakości życia mieszkańców (np. brak zintegrowanego systemu komunikacji zbiorowej);
- ◆ konkurowanie miast metropolii w zakresie kreowania nowych czynników rozwoju (funkcja portowa oraz targowo-wystawiennicza, kształcenie, handel, usługi) z konsekwencjami pozytywnymi (jakości) i negatywnymi (efekt dla inwestorów).

Można przewidywać, że zarówno w nowych uwarunkowaniach geopolitycznych związanych z członkostwem Polski w Unii Europejskiej, jak i ustrojowych związanych z ustawodawstwem w zakresie funkcjonowania obszarów metropolitalnych, kształtujący się obszar metropolitalny nie utraci skumulowanych dotychczas wartości i sił generujących, których aktywizująca dyfuzja będzie także stymulować rozwój całego województwa.

Ta optymistyczna diagnoza strategiczna opiera się na prawidłowościach rozwoju ukształtowanych już struktur nadmorskich, które bardzo rzadko poddają się procesom przejściowych recesji ekonomicznych. Potwierdzeniem zasadności tej tezy jest trwałość rozwoju miast, aglomeracji portowych nowożytnej i współczesnej Europy w różnych, nawet skrajnie niekorzystnych sytuacjach wywołanych przez przejściową dekoniunkturę ekonomiczną, czy nawet zmiany geopolityczne.

Również procesy polskiej transformacji ustrojowej nie spowodowały załamania rozwoju aglomeracji Trójmiasta, stanowiącej wyspę względnej równowagi i stabilności w Polsce Północnej, opanowanej skutkami likwidacji Państwowych Gospodarstw Rolnych (PGR-ów). Z drugiej strony za uzasadniony można przyjąć pogląd, że dynamika przekształceń i osiągnięte efekty są nieadekwatne w stosunku do potencjału gospodarczego i społecznego, ukształtowanego w dotychczasowym procesie kształtowania i rozwoju obszaru metropolitalnego.

TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY DZIŚ

Delimitacja Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego

Określając zasięg przestrzenny TOM zwykle przyjmowano, że jego obszar centralny tworzą Gdańsk, Sopot i Gdynia. Do zespołu miejskiego (obszaru węzłowego) zaliczano dodatkowo Pruszcz Gdański i Rumie, a w późniejszym okresie także Redę i Wejherowo. W latach 70-tych do obszaru wewnętrznego aglomeracji włączono Tczew i Puck. Gminy wiejskie otaczające wspomniane miasta, gdzie gęstość zaludnienia była zawsze wyraźnie niższa, wraz z rozwojem metropolii zaczęto także traktować jako wchodzące w skład aglomeracji (delimitowanej jako istniejąca lub obszar planowanej).

Delimitacja Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego przeprowadzona była na potrzeby sporządzenia Planu zagospodarowania przestrzennego obszaru metropolitalnego Trójmiasta i wykonana na podstawie m.in. badań zespołu prof. Jerzego Kołodziejskiego z lat 2000-2001¹ oraz prac analitycznych prowadzonych w Urzędzie Marszałkowskim Województwa Pomorskiego². Wyniki uporządkowano wg kryteriów problemowych charakterystycznych dla metropolii:

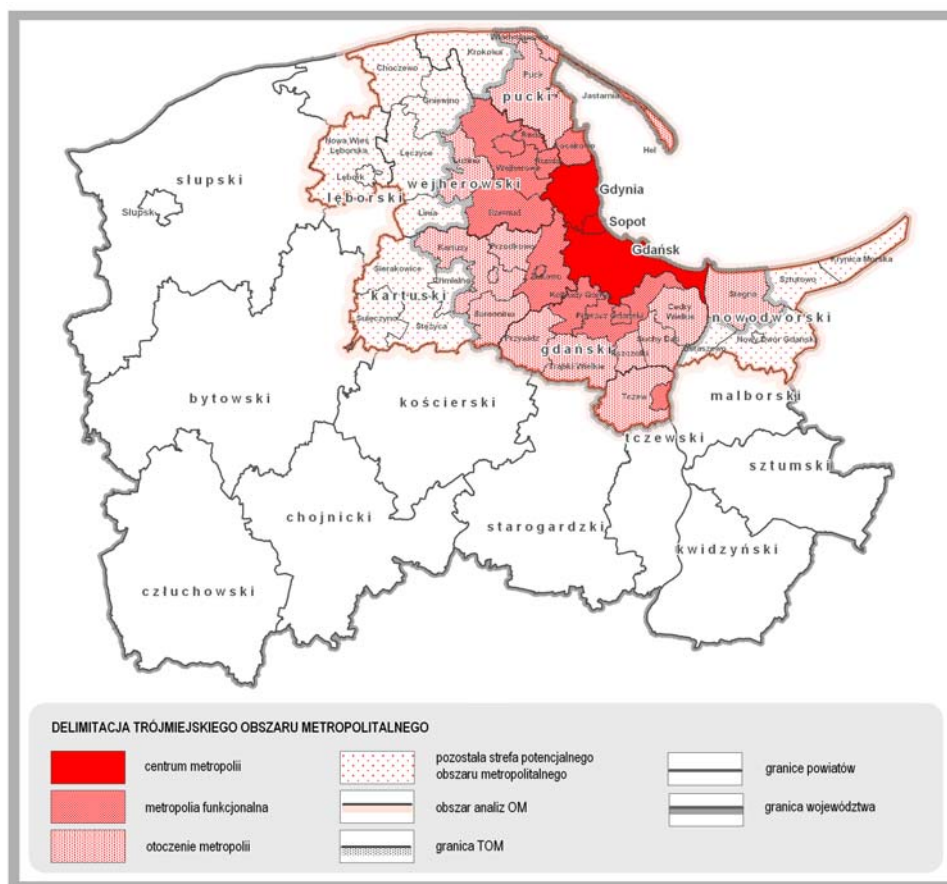
- kryterium rozmieszczenia funkcji metropolitalnych;
- kryterium spójności infrastrukturalnej (rozumianej jako zasięg obsługi zintegrowanych ponadlokalnych systemów – wodociagowego, kanalizacyjnego, gospodarki odpadami oraz publicznej komunikacji miejskiej);
- kryterium potencjału ludnościowego.

W wyniku przeprowadzonej delimitacji, w której brane były pod uwagę m.in. aspekty przestrzenne, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, prawno-polityczne, ekologiczne, funkcjonalno-techniczne, ekonomiczne oraz syntezy wyżej wymienionych kryteriów, wyznaczony został Trójmiejski Obszar Metropolitalny, w którym wyróżniono podstawowe elementy składowe jego struktury oraz rozpatrzono powiązania wewnętrzne i zewnętrzne.

¹ Podsumowanie syntetyczne badań znajduje się w II części publikacji *Strategia rozwoju województwa pomorskiego, 2000, Pomorskie Studia Regionalne, Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego, Gdańsk.*

² T. Parteka, F. Pankau, I. Markešić, J. Pietruszewski, *Prace badawcze wykonane w Departamencie Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego.*

Wykres. 1. ZDELIMITOWANY TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W STRUKTURZE ADMINISTRACYJNEJ WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO.

Źródło: opracowanie własne Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego UMWP.

Elementami składowymi obszaru metropolitalnego są:

- 1) **Centrum metropolii (jądro):** Gdańsk, Gdynia, Sopot; które charakteryzują następujące czynniki:
 - ♦ intensyfikacja inwestowania wzdłuż głównych ciągów komunikacji, w tym przy węzłach Obwodnicy Trójmiasta;
 - ♦ nagromadzenie funkcji metropolitalnych;
 - ♦ równoczesne utrzymywanie słabo zagospodarowanych terenów w bardzo atrakcyjnych miejscach centralnych (np. Młode Miasto w Gdańsku, Międzytorze w Gdyni).
- 2) **Obszar funkcjonalny metropolii** – bezpośrednio i silnie powiązany z Trójmiastem relacją: miejsce pracy – miejsce zamieszkania – obszary rekreacji weekendowej. Tworzą go miasta: Pruszcz Gdański, Rumia, Reda, Wejherowo, Tczew, gmina miejsko-wiejska Żukowo oraz

gminy wiejskie: Pruszcz Gdański, Kolbudy, Szemud, Wejherowo, Kosakowo. Obszar ten charakteryzuje:

- ♦ wysoki stopień domknięcia funkcjonalnego relacji codziennych: miejsce zamieszkania – miejsce pracy, miejsce zamieszkania – tereny rekreacji codziennej, miejsce zamieszkania – miejsce częstych kontaktów usługowych (zwłaszcza w zakresie edukacji);
- ♦ wspólne urządzenia komunalne infrastruktury technicznej (system miejskiej komunikacji zbiorowej, zintegrowana sieć wodociągowa, kanalizacyjna oraz urządzenia oczyszczania ścieków, instalacje zaopatrzenia w ciepło i gaz oraz system utylizacji odpadów itp.);
- ♦ wyższy, w porównaniu z otoczeniem, stopień urbanizacji mierzony wskaźnikami społecznymi, demograficznymi, ekonomicznymi i techniczno-przestrzennymi;
- ♦ silny proces suburbanizacji – przemieszczanie się dotychczasowych mieszkańców Trójmiasta na tereny sąsiednich gmin.

3) **Otoczenie metropolii** – stanowi strefę pośredniego oddziaływania. Tworzą ją miasta: Hel, Jastarnia, Puck, Kartuzi, Władysławowo oraz gminy wiejskie: Puck, Luzino, Przodkowo, Kartuzi, Somonino, Przywidz, Trąbki Wielkie, Pszczółki, Suchy Dąb, Cedry Wielkie, Stegna, Tczew. Charakteryzuje się ono:

- ♦ występowaniem relacji okazjonalnych – korzystanie z terenów wypoczynku, kooperacja z zakładami produkcyjnymi i usługowymi – nasilenie związków wzdłuż tras komunikacyjnych;
- ♦ mniejszym nasileniem procesów suburbanizacji.

TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY NA TLE KRAJU

Przez dziesięciolecia kształtujące się polskie obszary metropolitalne borykały się z brakiem środków finansowych, niesprzyjającymi warunkami rozwoju, regulacjami prawnymi hamującymi lokalną aktywność i przedsiębiorczość obywateli. Mieszkańcy oraz władze miast i gmin tworzących obszary metropolitalne mogły tylko z zazdrością patrzeć na metropolie Europy Zachodniej aktywnie poszukujące sposobów rozwiązania swoich problemów i poprawy jakości życia metropolitalnych społeczności. Do niedawna wszelkie działania podejmowane przez polskie duże miasta pretendujące do miana metropolii, miały znikome szanse by w zasadniczym stopniu zmienić ich oblicze.

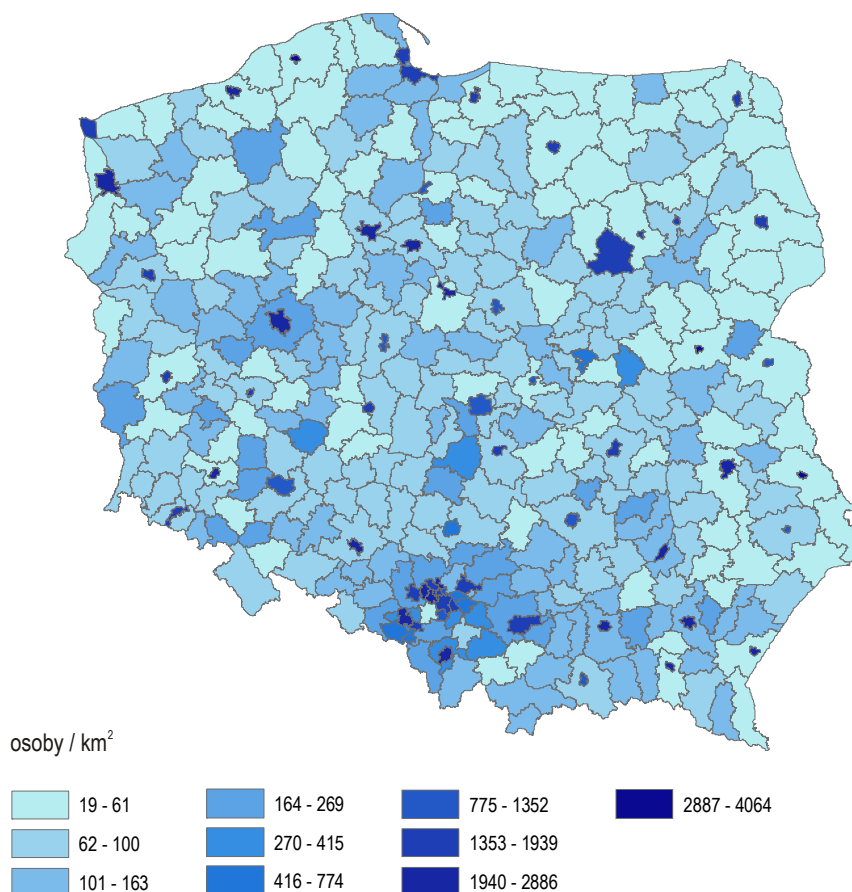
Obecnie sytuacja ulega zmianie. W ostatnich latach miały miejsce przełomowe przeobrażenia polskich metropolii: skuteczne reformy, które wyzwoliły energię obywateli; nowe rozwiązania prawne, które uczyniły z władz samorządowych prawdziwych gospodarzy własnego domu; akcesja do Unii Europejskiej. Fundusze unijne dostępne od 2004 r. otwierają nowy rozdział dostępu do środków dla rozwoju polskich metropolii. Tym ważniejsze wydaje się określenie rangi każdej metropolii pod względem kilku parametrów charakteryzujących jej potencjały. Umożliwi ono dokonanie prawidłowej oceny słabych i mocnych stron metropolii oraz wyboru strategii służącej jak najszybszemu nadrobieniu zaniedbań odziedziczonych z przeszłości. Analizując sytuację wielkich ośrodków w Polsce u progu przełomowych zmian należy pamiętać, że potencjał rozwojowy, z jakim wchodzi w ten nowy etap, jest pochodną trzech elementów:

- spuścizny historycznej;
- naturalnych atutów i słabości miasta;
- jakości zarządzania w ostatnich kilkunastu latach¹.

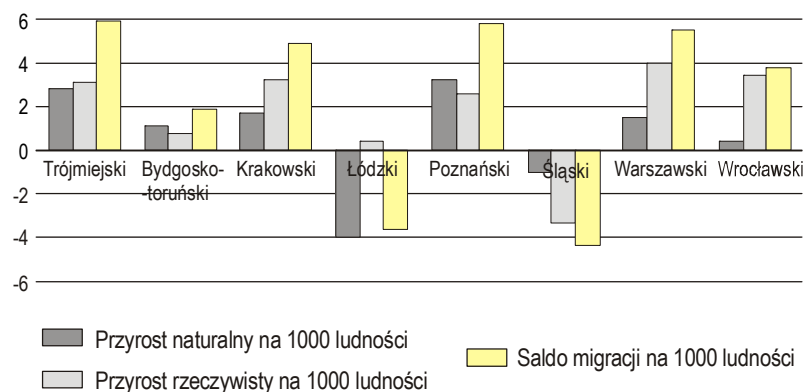
Rozmieszczenie ludności w obszarach metropolitalnych na tle kraju

Trójmiejski Obszar Metropolitalny należy do najbardziej zaludnionych obszarów w Polsce Północnej. Procesy kształtujące dysproporcje w rozmieszczeniu ludności wskazują na ustabilizowanie się obszarów o wysokiej i niskiej gęstości zaludnienia. W skali kraju można zaobserwować charakterystyczny rozkład gęstości zaludnienia, w którym obszar o najwyższej gęstości zaludnienia (powyżej 60 osób/km²) rozciąga się między trzema obszarami metropolitalnymi – trójmiejskim, wrocławskim i rzeszowskim.

¹ Raport na temat wielkich miast Gdańsk, PricewaterhouseCoopers, 2007.

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA NA 1 km² W POLSCE WEDŁUG POWIATÓW W 2009 R.**Rozwój demograficzny obszarów metropolitalnych**

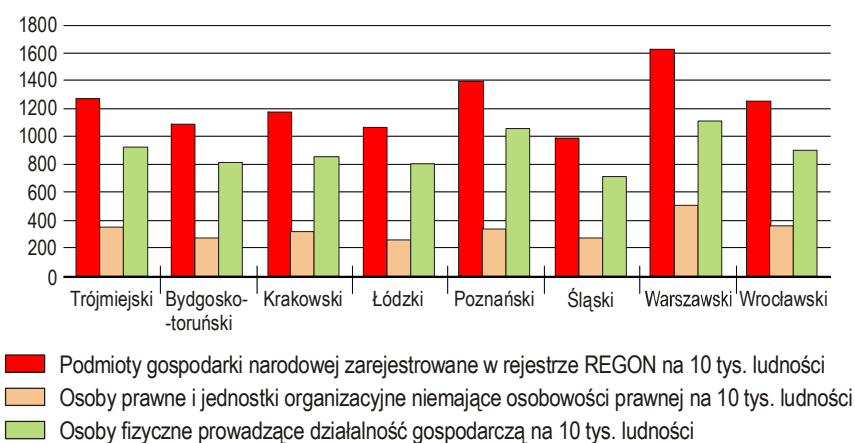
Dysproporcje we wskaźnikach ruchu naturalnego i migracjach pomiędzy poszczególnymi powiatami i gminami pokazują różnice w rozmieszczeniu ludności. Obecnie w skali kraju obserwowane jest zjawisko koncentracji ludności w obszarach metropolitalnych, przy jednocześnie dekoncentracji ludności wewnątrz obszarów metropolitalnych objawiającej się spadkiem liczby ludności w miastach centralnych i wzrostem w strefach podmiejskich. W 2009 r. najwyższą dynamikę wzrostu demograficznego zaobserwowano w obszarach metropolitalnych Trójmiasta, ale także Poznania, Warszawy i Krakowa.

PRZYROST NATURALNY I SALDO MIGRACJI W OBSZARACH METROPOLITALNYCH W POLSCE W 2009 R.

Źródło: opracowanie UMWP na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

Przedsiębiorczość

Na tle innych metropolii w kraju mieszkańców Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego cechuje wysoki poziom przedsiębiorczości. Pod tym względem TOM zajmuje 3 lokatę bezpośrednio za metropolią warszawską i poznańską. Na 10 tys. mieszkańców zarejestrowane są 1273 firmy. Sektor małych i średnich przedsiębiorstw przyczynia się do rozwoju metropolii i całego regionu, zarówno jako czynnik łagodzący problemy na rynku pracy, jak również jako czynnik zwiększający potencjał ekonomiczny.

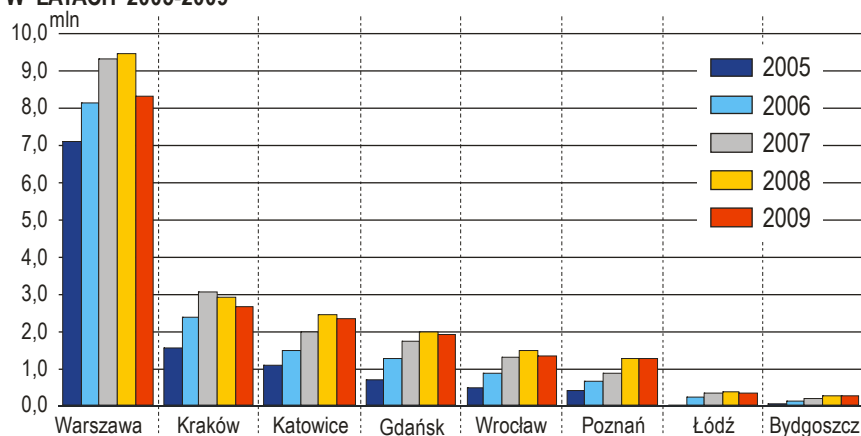
PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W REJESTRZE REGON W OBSZARACH METROPOLITALNYCH W POLSCE W 2009 R.

Źródło: opracowanie UMWP na podstawie Banku Danych Regionalnych GUS.

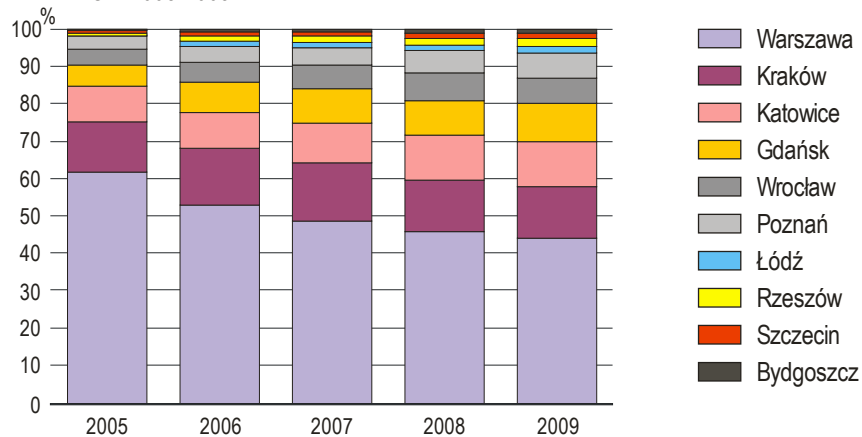
Wysoki poziom przedsiębiorczości w obszarze metropolitalnym wynika z istniejących i szczególnie korzystnych warunków rozwoju gospodarczego, a skoncentrowana w nim infrastruktura społeczna i gospodarcza dostarcza podstawowych źródeł wiedzy i potencjału innowacyjnego, intelektualnej infrastruktury dla nauko-chłonnych gałęzi przemysłu, a dla kadr naukowych – socjalną i kulturalną bazę. Podstawy do szybszego rozwoju gospodarki opartej na wiedzy innowacyjnej zostały już przygotowane m.in. poprzez utworzenie Pomorskiego Parku Naukowo-Technologicznego w Gdyni, Gdańskiego Parku Naukowo-Technologicznego oraz centrów transferu technologii i innowacji na uczelniach wyższych.

Pasażerski ruch lotniczy w obszarach metropolitalnych

Wejście Polski do Unii Europejskiej przyczyniło się do istotnego rozwoju portów lotniczych w kraju, którego główną przyczyną był rozwój tanich linii lotniczych. Stopniowa zmiana polityki taryfowej LOT-u zwiększyła także liczbę przewozów na trasach krajowych. Fala szybkiego rozwoju portów lotniczych trwa nadal, powodując systematyczną decentralizację ruchu lotniczego w kraju. Pozycja lotniska w Gdańsku od lat jest stabilna (4 lokata w kraju), a dynamika jego rozwoju wysoka. W 2009 r. Port Lotniczy w Gdańsku osiągnął poziom blisko 10% udziału w krajowym rynku lotniczym, co oznacza wzrost o ponad 100% w stosunku do 2005 r. W tym samym okresie pomimo wzrostu liczby pasażerów znacząco zmniejszył się udział w przewozach pasażerskich lotniska w Warszawie z 62,5% w 2005 r. do poziomu 45,0% w 2009 r. Obecna przepustowość gdańskiego terminalu lotniczego jest szacowana na 3 mln osób rocznie, w związku z tym podjęto prace inwestycyjne związane z rozbudową portu lotniczego, w tym z budową terminalu nr 2. Obserwowany co roku wzrost liczby operacji lotniczych średnio o 10% jest następstwem rosnącej liczby połączeń regularnych, zarówno pasażerskich, czarterowych, jak i cargo oraz zwiększenia się ruchu samolotów nieregularnych (General Aviation). Sytuacja ta powoduje ciągły rozwój siatki połączeń realizowanych z Gdańska oraz większą liczbę przewoźników operujących na gdańskim lotnisku, a także generuje potrzebę rozbudowy pozostałej infrastruktury lotniska, w tym nowych stanowisk postojowych.

**PASAŻEROWIE OBSŁUŻENI W WYBRANYCH PORTACH LOTNICZYCH KRAJU
W LATACH 2005-2009**

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

**UDZIAŁ PASAŻERÓW OBSŁUŻONYCH W PORTACH LOTNICZYCH KRAJU
W LATACH 2005-2009**

Źródło: opracowanie na podstawie danych Urzędu Lotnictwa Cywilnego.

TABL. 1. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY NA TLE WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO I KRAJU W 2009 R.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Województwo	Trójmiejski Obszar Metropolitalny		
	ogółem		województwo = 100	Polska = 100	
Powierzchnia ^a w km ²	312679	18310	3071	16,8	1,0
Ludność ^b ogółem	38167329	2230099	1224787	54,9	3,2
w wieku w %:					
przedprodukcyjnym	19,0	20,3	18,8	x	x
produkcyjnym	64,5	64,6	64,6	x	x
poprodukcyjnym	16,5	15,1	16,6	x	x
na 1 km ²	122	122	399	x	x
Kobiety na 100 mężczyzn ^b	107	106	108	x	x
Urodzenia żywe	417589	27343	14303	52,3	3,4
na 1000 ludności	10,9	12,3	11,8	x	x
Zgony ogółem	384940	19656	10885	55,4	2,8
na 1000 ludności	10,1	8,8	9,0	x	x
w tym niemowląt	2327	136	68	50,0	2,9
na 1000 urodzeń żywych	5,6	5,0	4,8	x	x
Przyrost naturalny	32649	7687	3418	44,5	10,5
na 1000 ludności	0,9	3,5	2,8	x	x
Bezrobotni zarejestrowani ^b w tys.	1892,7	100,3	33,1	33,0	1,8
w tym kobiety	966,4	52,9	16,5	31,1	1,7
Mieszkania oddane do użytkowania	160019	14375	10639	74,0	6,6
na 1000 ludności	4,2	6,5	9,0	x	x
z liczby ogółem:					
spółdzielni mieszkaniowych	7260	205	121	59,0	1,7
indywidualne	72210	5693	3318	58,3	4,6
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	72098	7620	6800	89,2	9,4
izby ogółem	655939	54914	38652	70,4	5,9
na 1000 ludności	17,2	24,7	31,6	x	x
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w tys. m ²	15942,3	1338,3	948,1	70,8	5,9
w tym w budynkach:					
spółdzielni mieszkaniowych	415,3	11,7	7,5	64,2	1,8
indywidualnych	10388,3	784,1	464,5	59,2	4,5
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	4738,2	501,7	458,3	91,3	9,7
Podmioty gospodarki narodowej ^{bc} zarejestrowane w rejestrze REGON	3742673	249262	155925	62,6	4,2
na 10 tys. ludności	981	1118	1273	x	x
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	927055	63945	43069	67,4	4,6
na 10 tys. ludności	243	287	352	x	x
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	2815618	185317	112856	60,9	4,0
na 10 tys. ludności	738	831	921	x	x

^a Stan w dniu 1 I. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 2. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY NA TLE WYBRANYCH OBSZARÓW METROPOLITALNYCH W KRAJU W 2009 R.

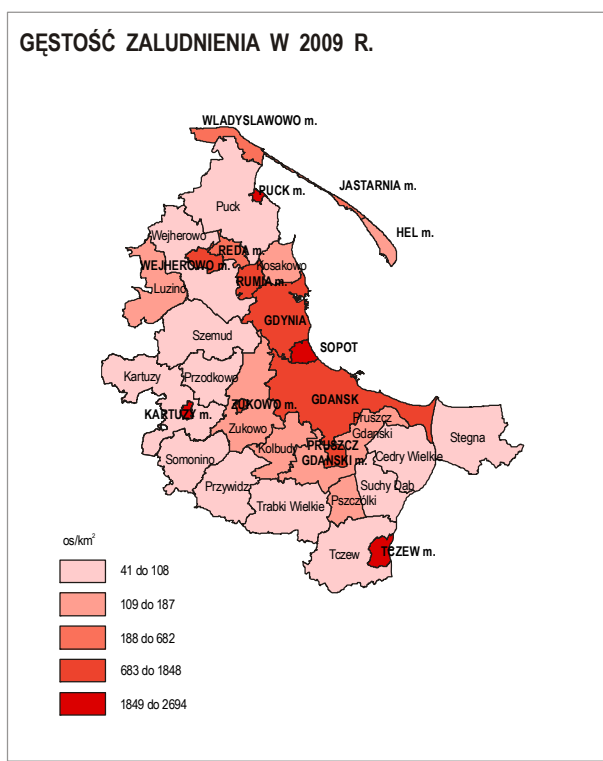
WYSZCZEGÓLNIENIE	Obszary metropolitalne							
	trójmiejski	bydgosko-toruński	krakowski	łódzki ^a	poznański	śląski	warszawski	wrocławski
Powierzchnia ^b w km ²	3071	2917	4065	2491	6202	1218	6208	6725
Ludność ^c ogółem	1224787	761565	1464728	1120750	1361865	1961225	3001825	1177157
w wieku w %:								
przedprodukcyjnym	18,8	18,1	18,3	15,2	18,6	16,1	17,1	17,0
produkcyjnym	64,6	65,4	64,6	64,6	66,0	66,0	64,4	66,0
poprodukcyjnym	16,6	16,5	17,1	20,2	15,4	17,9	18,5	17,0
na 1 km ²	399	261	360	449	220	1610	484	175
Kobiety na 100 mężczyzn ^c	108	111	109	117	109	108	114	110
Urodzenia żywe	14303	7987	16256	10651	16384	19438	34355	12607
na 1000 ludności	11,8	10,61	11,3	9,5	12,16	9,9	11,5	10,81
Zgony ogółem	10885	7175	13798	15097	12113	21495	29985	12158
na 1000 ludności	9,0	9,5	9,6	13,5	9,0	10,9	10,1	10,4
w tym niemowląt	68	67	64	72	80	149	172	81
na 1000 urodzeń żywych	4,8	8,39	3,9	6,8	4,88	7,7	5,0	6,43
Przyrost naturalny	3418	812	2458	-4446	4271	-2057	4370	449
na 1000 ludności	2,8	1,1	1,7	-4,0	3,2	-1,0	1,5	0,4
Podmioty gospodarki narodowej ^d zarejestrowane w rejestrze REGON	155925	82686	171744	118984	190157	193029	486296	147297
na 10 tys. ludności	1273	1086	1173	1062	1396	984	1620	1251
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	43069	20713	46442	28398	45765	53629	153010	41617
na 10 tys. ludności	352	272	317	253	336	273	510	354
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	112856	61973	125302	90586	144392	139400	333286	105680
na 10 tys. ludności	921	814	855	808	1060	711	1110	898
Mieszkania oddane do użytkowania	10639	3347	14153	3197	9267	3530	32338	9971
na 1000 ludności	9,0	4,4	9,7	2,9	6,8	1,8	10,8	8,5
z liczby ogółem:								
spółdzielni mieszkaniowych	121	82	-	112	334	138	1584	1009
indywidualne	3318	1719	3710	1540	4236	1100	8211	2906
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	6800	970	10416	1262	4422	1520	21764	5505
izby ogółem	38652	14636	50070	13557	38095	13967	116046	35092
na 1000 ludności	32,6	19,2	34,3	12,1	28,0	7,1	38,8	29,9
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w tys. m ²	948,1	341,8	1169,6	343,5	926,3	340,3	2988,4	834,9
w tym w budynkach:								
spółdzielni mieszkaniowych	7,5	4,6	-	9,1	18,7	9,9	93,6	56,2
indywidualnych	464,5	254,7	543,9	227,2	608,5	166,5	1321,2	414,8
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	458,3	56,4	624,6	90,7	286,0	125,2	1538,7	335,3

^a Obszar określony przez S. Liszewskiego w artykule „Delimitacja obszaru metropolitalnego Łodzi”. ^b Stan w dniu 1 I. ^c Stan w dniu 31 XII. ^d Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

ANALIZA TRÓJMIEJSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

Ludność i ruch naturalny

Trójmiejski Obszar Metropolitalny stanowi 16,8% powierzchni województwa pomorskiego.

Na koniec 2009 r. TOM zamieszkiwało 1224787 osób, co stanowiło 54,9% ludności województwa. Średnia gęstość zaludnienia wyniosła 399 osób/km² i była bardzo zróżnicowana. Wysoką gęstością zaludnienia – ponad 1000 osób/km² charakteryzowało się miasto Tczew – 2694 osób/km² oraz miasta na prawach powiatu: Sopot – 2226 osób/km², Gdynia – 1834 osoby/km² i Gdańsk – 1745 osób/km². W latach 1995-2009 liczba ludności TOM wzrosła o 4,7% – z poziomu 1170 tys. w 1995 r. do 1225 tys. w 2009 r., przy jednoczesnym spadku wskaźnika urbanizacji (mierzonego udziałem liczby ludności w miastach do

ogólnej liczby ludności w TOM) w badanym okresie z poziomu 85,4% do 81,5%.

TABL. 3. LUDNOŚĆ NA PODSTAWIE BILANSÓW
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M	1217475	1224787	54,9
mężczyźni	584957	588152	54,3
kobiety	632518	636635	55,5
miasta	996120	998013	67,6
wieś	221355	226774	30,1
Kobiety na 100 mężczyzn	108	108	x
Ludność na 1 km ²	396	399	x

TABL. 4. LUDNOŚĆ W WIEKU PRODUKCYJNYM I NIEPRODUKCYJNYM

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M	1217475	1224787	54,9
W wieku przedprodukcyjnym	230436	229813	50,7
mężczyźni	118271	118066	50,7
kobiety	112165	111747	50,8
Miasta	172816	172055	64,8
mężczyźni	88786	88381	64,7
kobiety	84030	83674	65,0
Wieś	57620	57758	30,8
mężczyźni	29485	29685	30,9
kobiety	28135	28073	30,7
W wieku produkcyjnym	788614	791247	55,0
mężczyźni	402696	405668	54,5
kobiety	385918	385579	55,5
Miasta	647679	645879	67,4
mężczyźni	328926	329439	67,3
kobiety	318753	316440	67,4
Wieś	140935	145368	30,2
mężczyźni	73770	76229	29,9
kobiety	67165	69139	30,6
W wieku poprodukcyjnym	198425	203727	60,3
mężczyźni	63990	64418	60,9
kobiety	134435	139309	60,1
Miasta	175625	180079	71,3
mężczyźni	56197	56568	72,6
kobiety	119428	123511	70,7
Wieś	22800	23648	27,8
mężczyźni	7793	7850	28,2
kobiety	15007	15798	27,6
LUDNOŚĆ W WIEKU NIEPRODUKCYJNYM NA 100 OSÓB W WIEKU PRODUKCYJNYM	54,4	54,8	x
Mężczyźni	45,3	45,0	x
Kobiety	63,9	65,1	x

TABL. 5. RUCH NATURALNY LUDNOŚCI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH			
Małżeństwa	8374	8159	53,2
Urodzenia żywe	14179	14303	52,3
Zgony	10996	10885	55,4
w tym niemowląt	81	68	50,0
Przyrost naturalny	3183	3418	44,5
NA 1000 LUDNOŚCI			
Małżeństwa	6,9	6,7	x
Urodzenia żywe	11,8	11,8	x
Zgony	9,1	9,0	x
w tym niemowląt ^a	5,7	4,8	x
Przyrost naturalny	2,6	2,8	x

^a Na 1000 urodzeń żywych.

TABL. 6. MIGRACJE WEWNĘTRZNE I ZAGRANICZNE LUDNOŚCI NA POBYT STAŁY

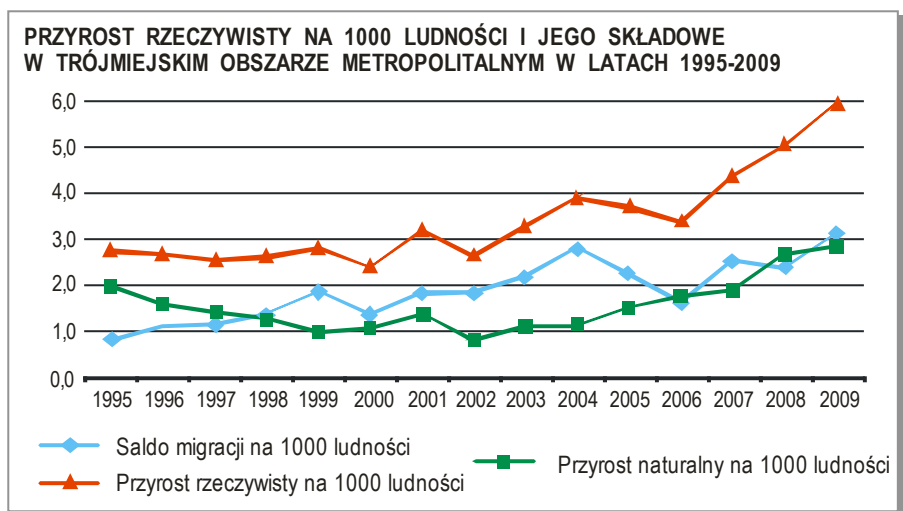
WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
W LICZBACH BEZWZGLĘDNYCH			
Napływ ^a	18730	18888	61,0
z miast	13312	13694	68,8
ze wsi	4568	4203	43,8
z zagranicy	850	991	68,2
Odływ ^b	15892	15147	53,8
do miast	8314	7875	56,7
na wieś	6370	6518	50,0
za granicę	1208	754	60,2
Saldo migracji	2838	3741	x

NA 1000 LUDNOŚCI

Napływ ^a	15,5	15,6	x
z miast	11,0	11,3	x
ze wsi	3,8	3,5	x
z zagranicy	0,7	0,8	x
Odływ ^b	13,2	12,5	x
do miast	6,9	6,5	x
na wieś	5,3	5,4	x
za granicę	1,0	0,6	x
Saldo migracji	2,4	3,1	x

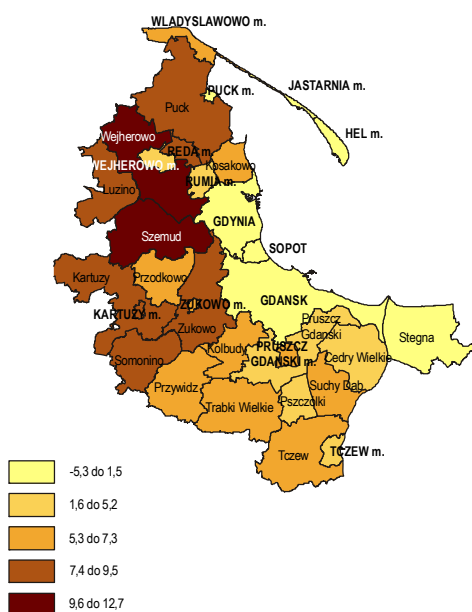
a Zameldowania. *b* Wymeldowania.

Rosnący dodatni przyrost rzeczywisty ludności trójmiejskiego obszaru metropolitalnego wynika przede wszystkim z utrzymującego się na dodatnim poziomie przyrostu naturalnego oraz salda migracji liczonych na 1000 ludności. W TOM notuje się systematyczny wzrost przyrostu naturalnego ludności z +0,8 w 2002 r. do poziomu +2,8 w 2009 r. Również saldo migracji utrzymuje tendencje wzrostowe uzyskując na koniec 2009 r. wartość +3,1.

W 2009 r. najwyższe wartości przyrostu naturalnego zanotowano w gminach Wejherowo +12,7,

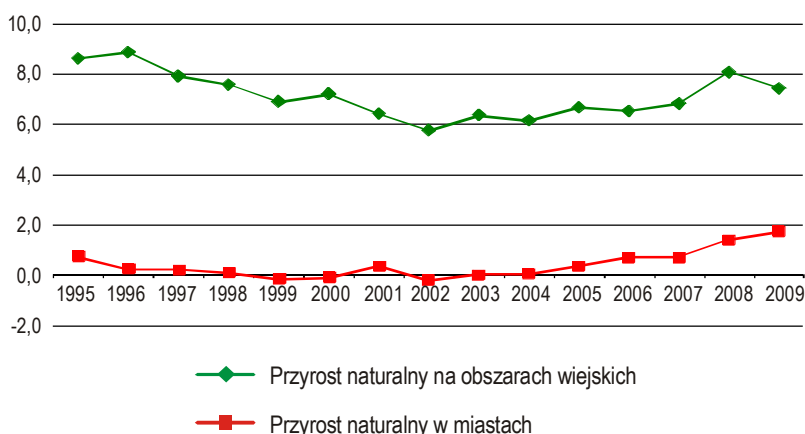
PRZYRÓST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI W 2009 R.

Szemud +11,3 i Luzino +9,5, co uwarunkowane jest m.in. tradycyjnym kaszubskim modelem wielodzietnej rodziny. Ujemny przyrost naturalny wystąpił jedynie w Sopocie (-5,3). Rzadkim zjawiskiem, w przypadku dużych miast znajdujących się na terenie obszaru metropolitalnego, jest występowanie dodatniego przyrostu naturalnego. Odnotowano go jednak w Gdańsku i Gdyni w 2009 r. i wyniósł on odpowiednio +1,2 i +0,4. W latach 1995-2009 zaobserwowano wyraźne zróżnicowanie wskaźnika przyrostu naturalnego między miastami a obszarami wiejskimi TOM. Najniższe wartości wskaźnika przyrostu naturalnego, zarówno w przypadku miast, jak i gmin wiejskich odnotowano w 2002 r., – odpowiednio -0,2 i +5,8. Natomiast najwyższą

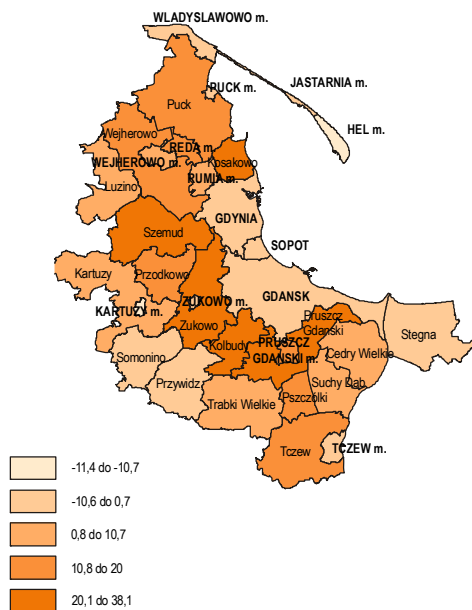
wartość przyrostu naturalnego dla miast zanotowano w 2009 r. (+1,8), a dla gmin wiejskich w 1996 r. (+9,0).

PRZYRÓST NATURALNY NA 1000 LUDNOŚCI W TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM W LATACH 1995-2009

Saldo migracji również charakteryzowało się zróżnicowaniem przestrzennym, w szczególności

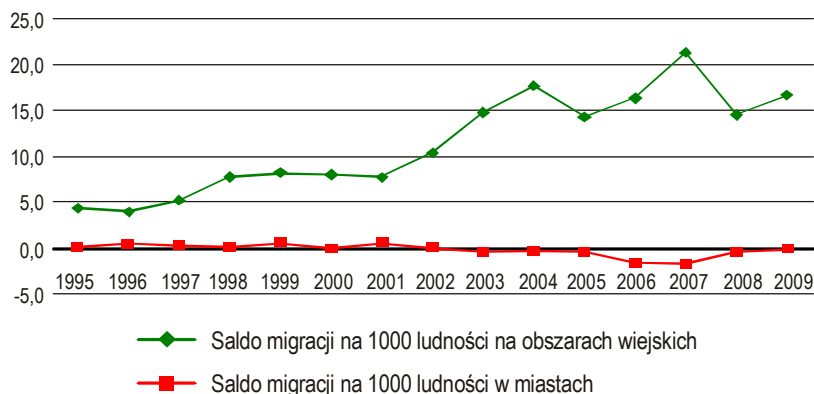
SALDO MIGRACJI NA 1000 LUDNOŚCI W 2009 R.

w podziale na miasta i obszary wiejskie. Tereny podmiejskie aglomeracji o statucie gmin wiejskich charakteryzują się wysokimi, dodatnimi wskaźnikami salda migracji, w przeciwieństwie do miast, gdzie na przestrzeni lat 1995-2009 najniższą średnią wartość salda migracji w przeliczeniu na 1000 osób zanotowano w 2007 r. i wyniosła ona -1,6, a najwyższą w 1999 r. (+0,6). W 2009 r. najwyższe dodatnie saldo migracji odnotowano w gminach wiejskich: Pruszcz Gdański (+38,1), Kosakowo (+25,2), Kolbudy (+24,9) i Szemud (+24,0), natomiast ujemne saldo migracji zanotowano w następujących gminach miejskich:

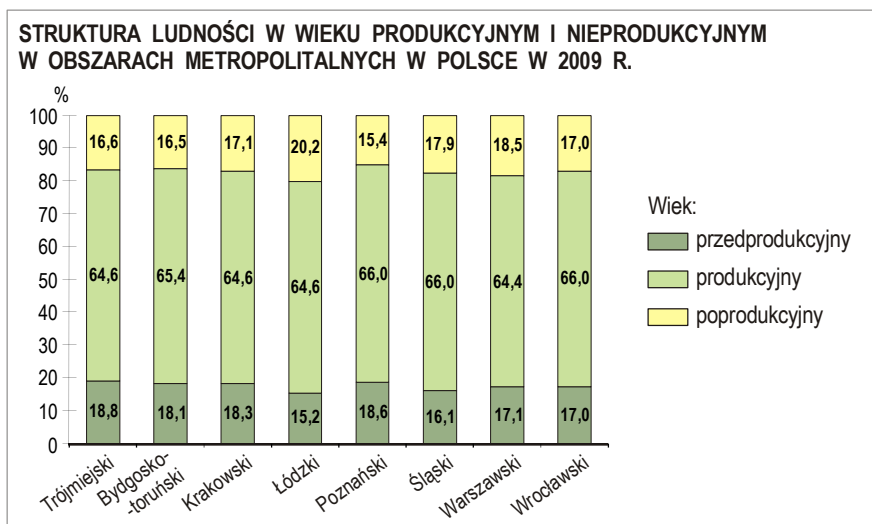
Jastarnia (-5,3), Gdynia (-3,8), Hel (-1,4).

SALDO MIGRACJI NA 1000 LUDNOŚCI W TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM W LATACH 1995-2009

W 2009 r. dzieci i młodzież w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat) stanowiły 18,8%, a osoby w wieku poprodukcyjnym 16,6% ogółu populacji Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego. Wartości te znacznie odbiegały od wartości zanotowanych dla województwa pomorskiego, które wynosiły odpowiednio 20,3% i 15,1% i oznaczają, że obszar metropolitalny w stosunku do całego regionu charakteryzuje się starszym społeczeństwem. Natomiast udział grupy osób w wieku produkcyjnym (18-59 lat dla kobiet i 18-64 lat dla mężczyzn) w ogólnej liczbie ludności TOM wyniósł 64,6% (analogicznie, jak w województwie).

W porównaniu z innymi badanymi obszarami metropolitalnymi TOM wyróżnia się najwyższym odsetkiem ludności w wieku przedprodukcyjnym i należy do trzech obszarów obok Poznańskiego oraz Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego, w których odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest najniższy.

W 2009 r. wskaźnik „obciążenia ekonomicznego”, tj. liczba osób w wieku nieprodukcyjnym przypadająca na 100 osób w wieku produkcyjnym, wyniósł w TOM 54,8 osoby i był nieznacznie niższy niż w województwie (54,9 osoby).

Rynek pracy

• Pracujący

W 2009 r. liczba pracujących w przedsiębiorstwach zatrudniających 9 i więcej osób w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym (według faktycznego miejsca pracy) wyniosła 309,0 tys. osób, tj. o 1,3 tys. (0,4%) mniej niż w 2008 r. Udział pracujących w TOM w stosunku do ogólnej liczby pracujących w województwie wyniósł 62,6%. Na ogólny spadek liczby pracujących w TOM decydujący wpływ miało zmniejszenie się liczby pracujących w sektorze publicznym (o 2,4%). Natomiast pracujący w sektorze prywatnym stanowili 64,2% w 2008 r. i ich udział wzrósł do 64,9% w 2009 r. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących wyniósł 49,2% (w 2008 r. – 48,7%). Najwięcej osób pracowało w usługach (68,5% ogółu pracujących) oraz w przemyśle i budownictwie (31,1%).

TABL. 7. PRACUJĄCY^a WEDŁUG SEKCJI

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
OGÓŁEM	310276	308950	62,6
w tym kobiety	151221	151912	62,8
sektor publiczny	110989	108364	61,8
w tym kobiety	67892	67772	61,1
sektor prywatny	199287	200586	63,0
w tym kobiety	83329	84140	64,1
na 1000 ludności	255	252	114,0
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	1673	1215	20,8
Przemysł i budownictwo	99628	95993	54,5
Usługi	208975	211742	67,9

^a Według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności; patrz uwagi metodyczne, ust. 2 na str. 8.

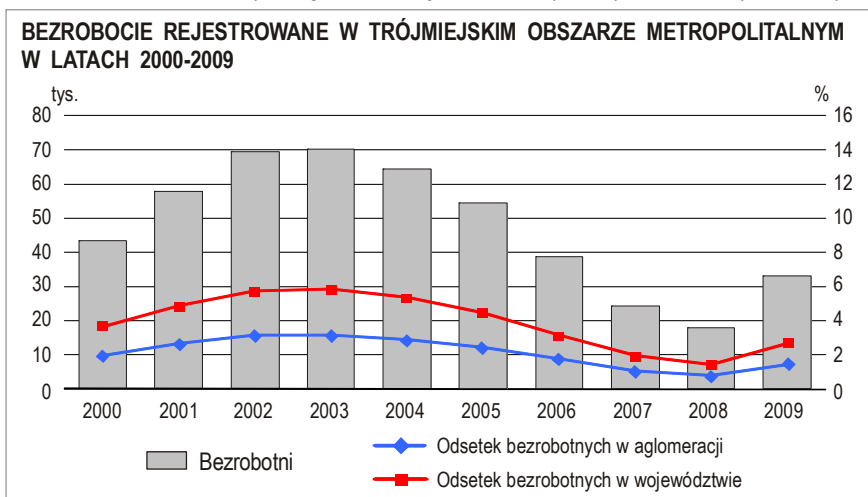
• Bezrobocie

TABL. 8. BEZROBOTNI ZAREJESTROWANI WEDŁUG PŁCI

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Bezrobotni zarejestrowani	17980	33133	33,0
mężczyźni	6886	16672	35,2
kobiety	11094	16461	31,1

Według stanu na koniec grudnia 2009 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa pomorskiego wyniosła 100,3 tys. osób, w tym 52,9 tys. kobiet. Osoby bezrobotne zarejestrowane na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego stanowiły niewiele ponad 30% bezrobotnych ogółem w województwie (33,1 tys. osób, w tym 16,5 tys. kobiet).

W 2009 r. spośród gmin i miast na prawach powiatu wchodzących w skład trójmiejskiego obszaru metropolitalnego najwięcej osób bezrobotnych zarejestrowanych było w miastach na prawach powiatu: Gdańsku – 9,5 tys. osób (w tym 4,6 tys. kobiet), Gdyni – 5,4 tys. osób (w tym 2,5 tys.

kobiet) oraz w gminach miejskich: Tczewie – 2,8 tys. osób (w tym 1,4 tys. kobiet) i Rumi – 1,5 tys. osób (w tym 0,7 tys. kobiet). Najmniejszą liczbą bezrobotnych charakteryzowały się natomiast gminy: Hel – 109 osób (w tym 66 kobiet) oraz Suchy Dąb – 122 osoby (w tym 62 kobiety).

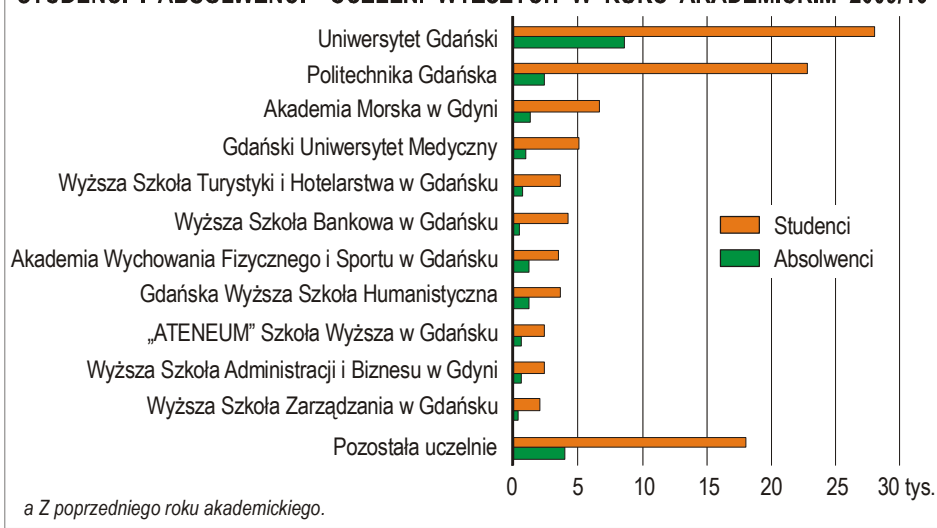
W województwie pomorskim stopa bezrobocia na koniec grudnia 2009 r. ukształtowała się na poziomie 12,0% i o 0,1 pkt proc. przewyższała stopę bezrobocia w Polsce.

Edukacja

Trójmiejski Obszar Metropolitalny ze szczególnym uwzględnieniem miast centralnych: Gdańska, Gdyni i Sopotu, należy do najważniejszych ośrodków akademickich w Polsce. Zlokalizowane są tutaj 22 szkoły wyższe, blisko 80% uczelni województwa pomorskiego, w których w roku akademickim 2009/10 kształciło się ponad 94 tys. studentów łącznie z cudzoziemcami.

Wśród wszystkich szkół wyższych Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego jest tylko 7 uczelni publicznych (podlegających nadzorowi ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i gospodarki morskiej, zgodnie z załącznikiem do obwieszczenia nr 6 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 20 lipca 2009 r.), ale studiuje w nich blisko 68 tys. osób, co stanowi 71,2% wszystkich studentów TOM. Uczelnie niepubliczne pod względem liczby studentów są relatywnie niewielkie. Największą liczbę studentów w roku akademickim 2009/10 skupiały następujące szkoły wyższe: Uniwersytet Gdański – 28,1 tys. studentów, Politechnika Gdańska – 22,8 tys. studentów, Akademia Morska w Gdyni – 6,7 tys. studentów oraz Gdański Uniwersytet Medyczny – 5,2 tys. studentów. Każdego roku szkoły wyższe TOM opuszcza ok. 21 tys. absolwentów.

STUDENCI I ABSOLWENCI^a UCZELNI WYŻSZYCH W ROKU AKADEMICKIM 2009/10

W roku akademickim 2009/10 na uczelniach Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego 51,8 tys. osób uczęszczało na studia stacjonarne, tj. 54,8% wszystkich studentów. Spośród dużych uczelni największy odsetek studentów stacjonarnych odnotowano na Politechnice Gdańskiej i wyniósł on nieco ponad 80%. W tym okresie, na uczelniach Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego studiowało 53,1 tys. kobiet (blisko 56% wszystkich studentów), najwięcej na Uniwersytecie Gdańskim – blisko 19 tys. (łącznie z cudzoziemcami). Studia w regionie dostęp-

TABL. 9. EDUKACJA WEDŁUG SZCZEBLI KSZTAŁCENIA ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
SZKOŁY			
Podstawowe	277	275	42,1
Gimnazja	150	152	41,4
Zasadnicze zawodowe	37	35	43,8
Licea ogólnokształcące ^b	79	80	55,6
Licea profilowane	30	11	36,7
Technika ^c	61	61	51,3
Policealne	154	137	64,3
POMIESZCZENIA SZKOLNE			
Szkoły:			
podstawowe	4505	4488	48,3
gimnazja	1949	2039	46,5
zasadnicze zawodowe	141	152	36,9
licea ogólnokształcące ^b	1244	1250	59,7
licea profilowane	76	48	40,0
technika ^c	944	943	46,7
policealne	436	644	65,4
UCZNIOWIE			
Wychowanie przedszkolne ^d	10719	10339	51,4
Szkoły:			
podstawowe	70234	69774	50,4
gimnazja	39792	38155	49,1
zasadnicze zawodowe	6822	6836	44,4
licea ogólnokształcące ^b	23182	22295	61,7
licea profilowane	1505	773	55,1
technika ^c	16590	16658	50,4
policealne	16617	13908	73,7
ABSOLWENCI ^e			
Szkoły:			
podstawowe	12415	11978	49,1
gimnazja	13329	13027	49,2
zasadnicze zawodowe	1778	1986	43,3
licea ogólnokształcące ^b	7888	7610	60,5
licea profilowane	1159	850	47,1
technika ^c	2953	3241	51,3
policealne	3286	3220	66,9

^a Bez szkół specjalnych. ^b Łącznie z: ^b - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; ^c - technikami uzupełniającymi i szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi. ^d Dotyczy dzieci w wieku 6 lat objętych edukacją w oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych i przedszkolach. ^e Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 10. KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
SZKOŁY PODSTAWOWE			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	96,8	96	x
Pracownie komputerowe	312	309	44,6
Komputery ^b w szkołach	6552	6696	45,8
w tym z dostępem do Internetu	5803	5996	46,4
w tym przeznaczone do użytku uczniów	4872	4960	46,0
w tym z dostępem do Internetu	4470	4579	46,3

^a Bez szkół specjalnych. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz.

TABL. 10. **KOMPUTERY W SZKOŁACH DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ORAZ POLICEALNYCH**^a (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
GIMNAZJA			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	83,3	85,5	x
Pracownie komputerowe	158	161	44,6
Komputery ^b w szkołach	3131	3447	45,8
w tym z dostępem do Internetu	2908	3225	46,4
w tym przeznaczone do użytku uczniów	2338	2487	46,0
w tym z dostępem do Internetu	2263	2413	46,3
ZASADNICZE ZAWODOWE			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	32,4	41,2	x
Pracownie komputerowe	16	21	44,7
Komputery ^b w szkołach	483	566	48,8
w tym z dostępem do Internetu	446	524	49,1
w tym przeznaczone do użytku uczniów	296	431	46,2
w tym z dostępem do Internetu	280	406	47,0
LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE ^c			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	81,0	80,0	x
Pracownie komputerowe	101	122	67,4
Komputery ^b w szkołach	2691	2726	57,4
w tym z dostępem do Internetu	2551	2642	57,5
w tym przeznaczone do użytku uczniów	1921	1883	53,8
w tym z dostępem do Internetu	1860	1850	53,5
LICEA PROFILOWANE			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	26,9	33,3	x
Pracownie komputerowe	16	7	38,9
Komputery ^b w szkołach	212	158	44,1
w tym z dostępem do Internetu	203	150	42,9
w tym przeznaczone do użytku uczniów	176	120	38,5
w tym z dostępem do Internetu	169	114	37,3
TECHNIKA ^d			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	63,9	62,3	x
Pracownie komputerowe	112	114	46,7
Komputery ^b w szkołach	2861	3089	49,9
w tym z dostępem do Internetu	2703	2922	49,8
w tym przeznaczone do użytku uczniów	2209	2385	48,4
w tym z dostępem do Internetu	2171	2344	49,0
SZKOŁY POLICEALNE			
Szkoły posiadające komputery w % danej grupy szkół	40,9	32,8	x
Pracownie komputerowe	65	69	57,0
Komputery ^b w szkołach	1330	1335	57,0
w tym z dostępem do Internetu	1265	1251	55,7
w tym przeznaczone do użytku uczniów	1159	1201	59,4
w tym z dostępem do Internetu	1110	1135	58,3

^a Bez szkół specjalnych. ^b W przypadku wspólnego użytkowania komputerów przez kilka szkół – wykazane tylko raz. cd łącznie z: ^c – uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; ^d – technikami uzupełniającymi oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe.

TABL. 11. SZKOŁY PODSTAWOWE DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	277	275	42,1
Uczniowie	70234	69774	50,4
w tym klasa I	11697	11851	51,7
w tym kobiety	34068	33960	50,3
Absolwenci ^b	12415	11978	49,1
w tym kobiety	6095	5883	49,3

a Bez szkół specjalnych. b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 12. GIMNAZJA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	150	152	41,4
Uczniowie	39792	38155	49,1
w tym klasa I	13042	12504	48,7
w tym kobiety	19363	18548	49,5
Absolwenci ^b	13329	13027	49,2
w tym kobiety	6532	6434	49,2

a Bez szkół specjalnych. b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 13. SZKOŁY ZASADNICZE ZAWODOWE DLA MŁODZIEŻY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	37	35	43,8
Uczniowie	6822	6836	44,4
w tym klasa I	3237	3053	46,0
w tym kobiety	2214	2184	45,4
Absolwenci ^b	1778	1986	43,3
w tym kobiety	641	754	43,8

a Bez szkół specjalnych. b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 14. LICEA OGÓLNOKSZTAŁCĄCE DLA MŁODZIEŻY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	79	80	55,6
Uczniowie	23182	22295	61,7
w tym klasa I	7576	7380	62,3
w tym kobiety	13543	13093	60,1
Absolwenci ^b	7888	7610	60,5
w tym kobiety	4457	4458	59,3

a Bez szkół specjalnych, łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 15. LICEA PROFILOWANE DLA MŁODZIEŻY ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	30	11	18,0
Uczniowie	1505	773	24,6
w tym klasa I	246	261	68,1
w tym kobiety	1003	534	26,5
Absolwenci ^b	1159	850	33,1
w tym kobiety	746	557	34,8

a Bez szkół specjalnych. b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 16. **TECHNIKA DLA MŁODZIEŻY** ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	61	61	51,3
Uczniowie	16590	16658	50,4
w tym klasa I	4841	4679	50,2
w tym kobiety	6753	6978	47,3
Absolwenci ^b	2953	3241	51,3
w tym kobiety	1208	1311	47,2

^a Łącznie z technikami uzupełniającymi oraz szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe; bez szkół specjalnych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.

TABL. 17. **SZKOŁY POLICEALNE** ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Szkoły	154	137	64,3
Uczniowie	16617	13908	73,7
w tym klasa I	12873	9963	74,6
w tym kobiety	7228	8246	72,6
Absolwenci ^b	3286	3220	66,9
w tym kobiety	2085	2041	66,7

^a Bez szkół specjalnych. ^b Z poprzedniego roku szkolnego.

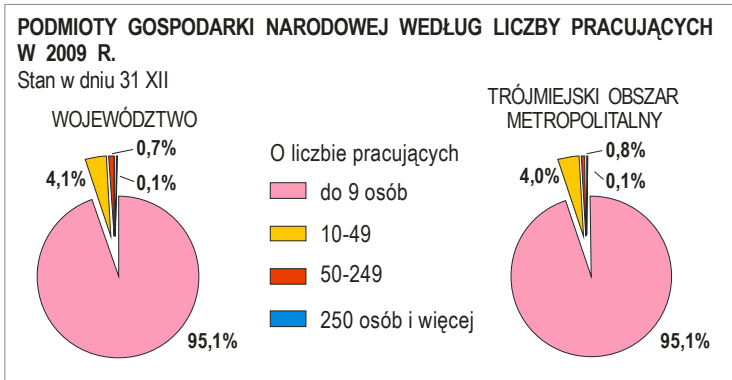
TABL. 18. **WYCHOWANIE PRZEDSZKOLNE**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008/09	2009/10	
		ogółem	województwo =100
Placówki ^a	477	529	49,3
w tym:			
Przedszkola	224	241	51,8
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	244	244	47,6
Miejsca w przedszkolach	21063	23037	54,1
Dzieci	29086	32555	54,3
w tym w wieku 6 lat	10719	10339	51,4
Przedszkola	20410	22682	52,8
w tym w wieku 6 lat	3648	3406	37,5
Oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych	7982	9036	59,4
w tym w wieku 6 lat	7071	6933	62,8
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku:			
3-6 lat	605	655	104,6
3-5	495	582	107,6
6 lat	953	885	98,9
Dzieci w przedszkolach na:			
1000 dzieci w wieku:			
3-6 lat	441	455	101,8
6 lat	324	292	72,3
1 przedszkole	91	94	102,2
100 miejsc	97	98	97,0

^a Obejmują: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego.

Podmioty gospodarki narodowej

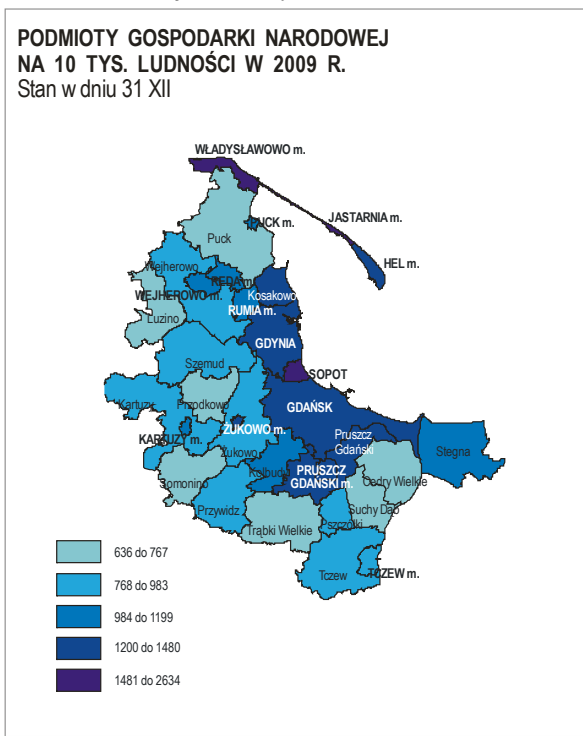
Na koniec grudnia 2009 r. w Krajowym Rejestrze Urzędowym Podmiotów Gospodarki Naro-

dowej REGON zarejestrowanych było w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym 155,9 tys. podmiotów gospodarczych, co stanowiło 62,6% ogółu podmiotów zarejestrowanych w województwie pomorskim. Na 10 tys. ludności przy-

padały 1273 podmioty, co uplasowało TOM na 3 miejscu wśród innych metropolii w Polsce.

Dominującą grupę podmiotów stanowiły jednostki zatrudniające do 9 osób – 95,1% ogółu podmiotów zarejestrowanych na obszarze metropolitalnym i podmioty działające w sektorze

prywatnym – 97,5%. Według rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej najliczniejszą grupę stanowiły podmioty, których podstawową działalnością był handel i naprawy (23,7% ogółu zarejestrowanych podmiotów) oraz obsługa nieruchomości i firm (odpowiednio 21,3%). Spośród jednostek sektora prywatnego 74,2% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W 2009 r. na 10 tys. ludności przypadało 921 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, co plasuje TOM na 3 miejscu w kraju, bezpośrednio za metropolią warszawską i poznańską.

TABL. 19. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a ZAREJESTROWANE W REJESTRZE REGON

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M			
OGÓŁEM	148368	155925	62,6
na 10 tys. ludności	1218,7	1273,1	x
Sektor publiczny	4163	3838	49,0
Sektor prywatny	144205	152087	63,0
WEDŁUG FORMY PRAWNEJ			
Osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	41502	43069	67,4
w tym:			
przedsiębiorstwa państwowe	5	5	62,5
spółki handlowe	16120	16893	80,7
w tym:			
jednoosobowe Skarbu Państwa	25	22	75,9
z udziałem kapitału zagranicznego	3060	3181	78,3
spółki cywilne	10401	10570	66,3
spółdzielnie	621	621	58,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	106866	112856	60,9
WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH			
Do 9 osób	141055	148313	62,6
10-49	6019	6285	61,7
50-249	1116	1146	60,9
250 osób i więcej	178	181	69,1

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 20. PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ ^a WEDŁUG SEKCJI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M	148368	155925	62,6
w tym:			
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1441	1532	29,9
Rybnictwo	347	354	49,8
Przemysł	18404	19062	64,6
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe	18123	18696	64,9
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	193	259	47,9
Budownictwo	17162	17644	58,4
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	35971	36934	59,6
Hotele i restauracje	6674	8098	61,8
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	11198	11739	66,7
Pośrednictwo finansowe	6092	5986	67,9
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	31313	33222	70,7

^a Zarejestrowane w rejestrze Regon; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 20. **PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ^a WEDŁUG SEKCJI (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenia zdrowotne	373	386	31,3
Edukacja	3288	3562	59,0
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	6500	7127	63,9
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	9593	10266	61,0
Organizacje i zespoły eksterytorialne	11	13	100,0

^a Zarejestrowane w rejestrze Regon; bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 21. **OSOBY FIZYCZNE^a PROWADZĄCE DZIAŁALNOŚĆ GOSPODARCZĄ WEDŁUG SEKCJI**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M	106866	112856	60,9
w tym:			
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	1156	1239	30,0
Rybnictwo	249	259	50,4
Przemysł	13769	14319	63,6
w tym:			
przetwórstwo przemysłowe	13701	14228	63,8
wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	34	45	39,8
Budownictwo	14095	14502	55,3
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	26706	27522	55,9
Hotele i restauracje	5514	6861	61,0
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	9666	10200	65,5
Pośrednictwo finansowe	5499	5369	66,5
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	17922	18958	71,3
Edukacja	1958	2219	67,5
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	5886	6478	64,9
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	4444	4921	62,2

^a Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 22. **SPÓŁKI HANDLOWE WEDŁUG FORM PRAWNYCH**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
O G Ó Ł E M	16120	16893	80,7
Spółki kapitałowe	14772	15431	81,5
akcyjne	632	651	86,9
z ograniczoną odpowiedzialnością	14140	14780	81,3
Spółki osobowe	1348	1462	72,9
w tym:			
jawne	1088	1129	69,5
komandytowe	153	208	86,0

Gospodarka morska

• Porty morskie

TOM to jeden z ważniejszych ośrodków portowych w kraju, co czyni go wyjątkowym na tle innych obszarów metropolitalnych. Port gdański jest jednym z największych i najgłębszych krajowych portów morskich, a port gdyński to główny port pasażerski Trójmiasta oraz najbardziej wszechstronny i drugi pod względem przeładunków port morski w Polsce.

Obroty ładunkowe w portach morskich województwa pomorskiego w 2009 r. wyniosły 30,1 mln t i niemal w całości zostały zrealizowane przez porty w Gdańsku i Gdyni. Najwięcej przeładowano ładunków z grupy „masowe suche” – 11,3 mln t (37,3%) oraz ładunków z grupy „masowe ciekłe” – 11,2 mln t (37,1%).

TABL. 23. OBROTY ŁADUNKOWE W PORTACH MORSKICH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem w tys. t	województwo =100
OGÓŁEM	30018,8	30122,3	99,9
Masowe ciekłe	11967,6	11182,9	100,0
w tym ropa naftowa ^a	6899,9	6866,5	100,0
Masowe suche	8871,3	11249,8	100,0
w tym węgiel i koks	2393,9	4665,9	100,0
Kontenery	5076,3	4599,8	100,0
Ładunki toczne ^b	2493,6	1684,3	100,0
Pozostałe ładunki drobnicowe	1609,9	1405,6	99,9

^a Łącznie z produktami z ropy naftowej. ^b Na przykład pojazdy drogowe, wagony kolejowe.

TABL. 24. RUCH STATKÓW W PORTACH MORSKICH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
STATKI WCHODZĄCE			
OGÓŁEM	9177	9245	97,3
o pojemności w tys. NT	35664,8	36127,1	99,9
Z ładunkiem	7095	7079	96,7
o pojemności w tys. NT	27829,3	25051,0	99,9
Pod balastem	2082	2166	99,3
o pojemności w tys. NT	7835,5	11076,1	99,9
STATKI WYCHODZĄCE			
OGÓŁEM	9147	9243	97,3
o pojemności w tys. NT	35552,4	35971,4	99,9
Z ładunkiem	6801	7145	96,6
o pojemności w tys. NT	25119,3	25525,3	99,9
Pod balastem	2346	2098	99,5
o pojemności w tys. NT	10433,1	10446,1	99,9

Porty morskie województwa w 2009 r. obsłużyły 1025,8 mln pasażerów, z czego aż 92,8% pasażerów korzystało z portów w Gdańsku i Gdyni (951,9 tys. osób). Przyjechało 512,4 tys. osób (do Gdańska i Gdyni odpowiednio 479,9 tys. osób), a wyjechało 513,3 tys. pasażerów (z Gdańska i Gdyni odpowiednio 472,1 tys. osób). Gdańsk i Gdynia skupiają cały między-narodowy ruch pasażerów województwa, który w 2009 r. wyniósł 519,3 tys. osób.

Kultura. Turystyka

• Kultura

W 2009 r. w obrębie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego działało 126 bibliotek publicznych wraz z filiami, które dysponowały księgozbiorem obejmującym 2655,4 tys. woluminów, co stanowiło 45,7% zasobów bibliotecznych województwa. Pomimo zwiększenia się liczby czytelników (z 165,6 tys. w 2008 r. do 168,8 tys. w 2009 r.) liczba wypożyczeń zmniejszyła się o 2,3%.

TOM może również poszczycić się piękną Polską Filharmonią Bałtycką, Operą Bałtycką w Gdańsku oraz Teatrem Muzycznym w Gdyni. Ofertę uzupełniają również liczne teatry, kina, muzea, galerie i wystawy.

TABL. 25. BIBLIOTEKI PUBLICZNE (z filiami)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Biblioteki (stan w dniu 31 XII)	125	126	37,5
Punkty biblioteczne (stan w dniu 31 XII)	23	23	23,7
Księgozbiór (stan w dniu 31 XII) w tys. wol.	2741,9	2655,4	45,7
na 1000 ludności w wol.	2252,1	2168,1	83,3
Czytelnicy w tys.	165,6	168,8	54,1
na 1000 ludności	136	138	98,6
Wypożyczenia:			
w tys. wol.	3190,7	3116,3	52,6
na 1 czytelnika w wol.	19,3	18,5	97,2

• Turystyka

Atrakcyjne położenie geograficzne, nadmorski klimat, bogata oferta imprez kulturalnych i sportowych oraz liczne zabytki sprawiają, że TOM przyciąga turystów zarówno z kraju, jak i z zagranicy.

Według stanu w dniu 31 lipca 2009 r. na terenie TOM działalność prowadziło 380 obiektów turystycznych zbiorowego zakwaterowania (wobec 369 w 2008 r.). Baza noclegowa turystyki składała się ze 147 obiektów hotelarskich oraz 233 pozostałych obiektów. Wśród obiektów noclegowych turystyki 59,5% stanowiły obiekty całoroczne. W 2009 r. obiekty zbiorowego zakwaterowania dysponowały 39,0 tys. miejsc noclegowych, z których skorzystało 1099,3 tys. osób, w tym 221,2 tys. turystów zagranicznych. Łącznie udzielono 3354,0 tys. noclegów, w tym 520,8 tys. turystom zagranicznym.

TABL. 26. TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Obiekty (stan w dniu 31 VII)	369	380	45,7
w tym całoroczne	209	226	56,2
w tym:			
Hotele	73	85	63,0
Motele	3	3	60,0
Pensjonaty	17	21	61,8
Inne obiekty hotelowe	36	38	51,4
Schroniska młodzieżowe	9	9	42,9
Pola biwakowe, kempingi i zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych	33	35	29,7
Ośrodki wczasowe	86	72	33,0
Ośrodki kolonijne	9	10	38,5
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	22	21	50,0

TABL. 26. TURYSTYCZNE OBIEKTY ZBIOROWEGO ZAKWATEROWANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Miejsca noclegowe (stan w dniu 31 VII)	38969	39037	47,9
w tym całoroczne	19682	20970	62,4
w tym:			
Hotele	8954	10206	74,4
Motele	108	110	51,9
Pensjonaty	784	984	68,0
Inne obiekty hotelowe	1972	2091	56,4
Schroniska młodzieżowe	736	715	50,7
Pola biwakowe, kempingi i zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych			
Ośrodki wczasowe	4333	3365	27,5
Ośrodki kolonijne	10366	9094	34,6
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	1066	1490	36,9
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	2973	2898	46,2
Korzystający z noclegów	1041009	1099336	68,3
w tym turyści zagraniczni	206721	221202	86,8
w tym:			
Hotele	536067	598216	82,4
Motele	7703	7610	80,0
Pensjonaty	40200	40441	82,8
Inne obiekty hotelowe	58323	65775	64,8
Schroniska młodzieżowe	42039	46534	81,7
Pola biwakowe, kempingi i zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych			
Ośrodki wczasowe	45416	45153	43,3
Ośrodki kolonijne	108420	107889	42,2
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	6655	8595	28,2
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	88120	69405	60,7
Udzielone noclegi	3390406	3353982	57,8
w tym turystom zagranicznym	510265	520823	83,9
w tym:			
Hotele	1110518	1211861	81,3
Motele	13185	12618	49,1
Pensjonaty	90652	95520	78,7
Inne obiekty hotelowe	135670	145311	62,9
Schroniska młodzieżowe	93172	90302	74,3
Pola biwakowe, kempingi i zespoły ogólnodostępnych domków turystycznych			
Ośrodki wczasowe	190707	159570	33,6
Ośrodki kolonijne	740088	671296	39,7
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	72768	72576	34,8
Ośrodki szkoleniowo-wypoczynkowe	334269	274829	54,4

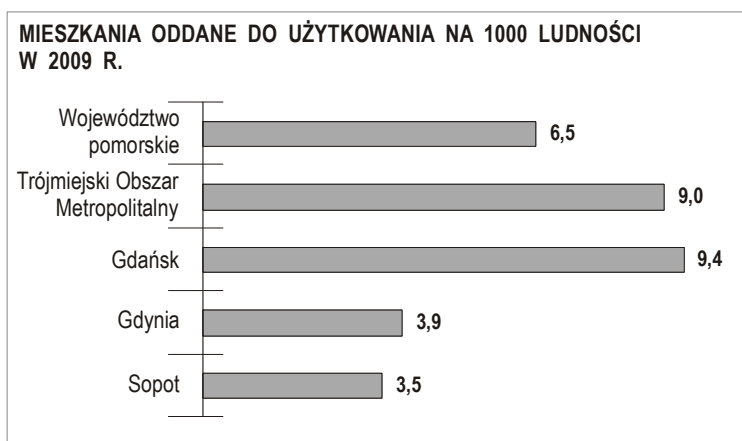
Infrastruktura komunalna. Mieszkania

• Rynek mieszkaniowy

W 2009 r. na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego oddano do użytkowania 10639 mieszkań (74,0% wszystkich mieszkań przekazanych do użytkowania w województwie pomorskim oraz 6,6% mieszkań oddanych w Polsce). Najwięcej (6800 mieszkań) oddali do użytkowania inwestorzy budujący na sprzedaż lub wynajem, co stanowiło 63,9% efektów budownictwa mieszkaniowego. Inwestorzy indywidualni oddali do użytkowania 3318 mieszkań – 31,2% ogólnej liczby mieszkań oddanych do użytkowania.

W przeliczeniu na 1000 ludności oddano do użytkowania 9,0 mieszkań, co plasuje Trójmiejski Obszar Metropolitalny na 3 miejscu wśród innych metropolii w Polsce, bezpośrednio za metropolią warszawską i krakowską.

Ogólna powierzchnia użytkowa wybudowanych mieszkań wyniosła 948,1 tys. m² i stanowiła 70,8% łącznej powierzchni mieszkań w województwie. Spośród obszarów metropolitalnych większą powierzchnią użytkową mieszkań oddanych do użytkowania charakteryzują się jedynie metropolie warszawska i krakowska.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w 2009 r. kształtowała się na poziomie 89,1 m² i była o 4,0 m² mniejsza niż w województwie. W budownictwie indywidualnym przeciętne mieszkanie miało powierzchnię 140,0 m², a mieszkanie przeznaczone na sprzedaż lub wynajem – 67,4 m².

TABL. 27. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Mieszkania	11337	10639	74,0
miasta	9174	8040	79,6
wieś	2163	2599	60,8
Spółdzielcze	239	121	59,0
Komunalne (gminne)	203	344	68,0
Zakładowe	-	20	25,6
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	7444	6800	89,2
Spółeczne czynszowe	228	36	13,2
Indywidualne ^a	3223	3318	58,3
Izby	39717	38652	70,4
miasta	29106	26542	78,4
wieś	10611	12110	57,4
Spółdzielcze	678	382	68,0
Komunalne (gminne)	354	711	68,8
Zakładowe	-	40	16,0
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	21686	20421	90,3
Spółeczne czynszowe	622	108	14,0
Indywidualne ^a	16377	16990	57,2

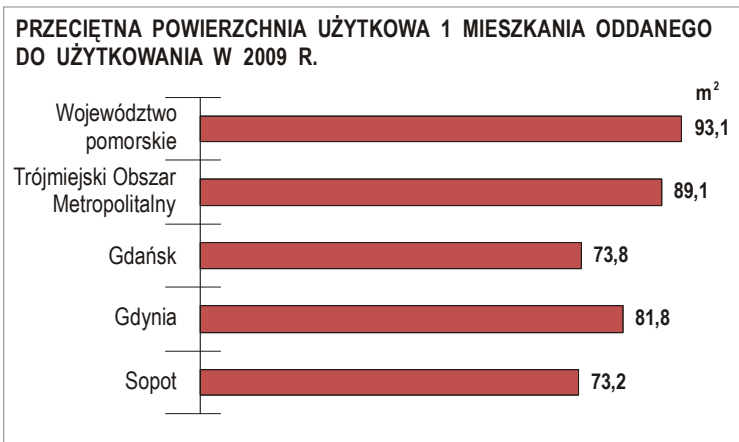
^a Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

TABL. 27. MIESZKANIA ODDANE DO UŻYTKOWANIA (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Powierzchnia użytkowa mieszkań w m²	961297	948113	70,8
miasta	681729	622097	79,0
wieś	279568	326016	59,2
Spółdzielcze	14223	7521	64,2
Komunalne (gminne)	9726	15106	67,0
Zakładowe	-	1203	24,3
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	488564	458253	91,3
Spółeczne czynszowe	10280	1578	11,9
Indywidualne ^a	438504	464452	59,2
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m²	84,8	89,1	x
miasta	74,3	77,4	x
wieś	129,6	125,4	x
Spółdzielcze	59,5	62,2	x
Komunalne (gminne)	47,9	43,9	x
Zakładowe	-	60,2	x
Przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	65,6	67,4	x
Spółeczne czynszowe	45,1	43,8	x
Indywidualne ^a	136,1	140,0	x

^a Realizowane przez osoby fizyczne, kościoły i związki wyznaniowe z przeznaczeniem na użytek własny inwestora lub na sprzedaż i wynajem.

W przekroju terytorialnym w 2009 r. najwięcej mieszkań oddano do użytkowania w miastach

na prawach powiatu: Gdańsku – 4276 mieszkań o łącznej powierzchni 315,8 tys. m² i w Gdyni – 965 mieszkań o łącznej powierzchni 79,0 tys. m² oraz w sąsiadującej blisko z aglomeracją trójmiejską gminie wiejskiej Pruszcz Gdański (760 mieszkań o łącznej powierzchni 78,0 tys. m²), gdzie powstają liczne

nowoczesne osiedla mieszkaniowe. Najmniej mieszkań oddano do użytkowania w gminach wiejskich: Suchy Dąb – 11 mieszkań (powierzchnia – 1,8 tys. m²) i Przywidz – 23 mieszkania (powierzchnia 3,4 tys. m²).

Przeciętnie na 1000 mieszkańców Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego przypadało 9,0 mieszkań (w województwie 6,5 mieszkania).

• Zasoby mieszkaniowe

Zasoby mieszkaniowe w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym na koniec grudnia 2009 r. obejmowały 459,0 tys. mieszkań (o 2,2% więcej niż w 2008 r.) będących w posiadaniu spółdzielni mieszkaniowych, gmin, zakładów pracy (w tym Skarbu Państwa), towarzystw budownictwa społecznego, osób fizycznych i pozostałych podmiotów, stanowiąc 59,9% zasobów wojewódzkich. Sytuacja mieszkaniowa ludności jest zróżnicowana. Największy wskaźnik wielkości zasobów mieszkaniowych liczony na 1000 ludności odnotowano w Sopocie – 475 mieszkań i Jastarni – 472 mieszkania. Stosunkowo najniższy wskaźnik wystąpił w Przodkowie – 210 mieszkań i Pucku – 224 mieszkania. Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w stosunku do 2008 r. wzrosła o 0,4 m² i wyniosła 66,8 m²

TABL. 28. **ZASOBY MIESZKANIOWE** ^a
Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Mieszkania w tys.	449,1	459,0	59,9
Izby w mieszkaniach w tys.	1609,6	1645,1	57,8
Powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	29805,6	30678,4	57,8
Przeciętna:			
liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,58	x
powierzchnia użytkowa w m ² :			
1 mieszkania	66,4	66,8	x
na 1 osobę	24,5	25,0	x
liczba osób na:			
1 mieszkanie	2,71	2,67	x
1 izbę	0,76	0,74	x

^a Na podstawie bilansów zasobów mieszkaniowych; patrz uwagi metodyczne, ust. 4 na str. 14.

• Infrastruktura komunalna

Długość rozdzielczej sieci wodociągowej w 2009 r. w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym wyniosła 5300,7 km – wzrost o 377,5 km w porównaniu z 2008 r. (7,7%), co stanowiło 38,4% długości sieci wojewódzkiej, a w ciągu 2009 r. doprowadzono 6679 nowych przyłączy wodociągowych. W 2009 r. w stosunku do 2008 r. w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym odnotowano spadek zużycia wody w gospodarstwach domowych o 0,8%, a średnie zużycie wody na 1 mieszkańca Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego wyniosło 36,3 m³. W 2009 r. rozbudowana została również sieć kanalizacyjna i osiągnęła ona długość 3208,9 km – 43,9% długości sieci wojewódzkiej. Znaczny przyrost długości sieci (o 242,6 km, czyli o 8,2%), spowodował również wzrost ilości połączeń kanalizacyjnych (o 2,6 tys.).

TABL. 29. **WODOCIĄGI I KANALIZACJA**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Sieć rozdzielcza w km:			
wodociągowa	4923,2	5300,7	38,4
kanalizacyjna ^a	2966,3	3208,9	43,9
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych:			
wodociągowe	108554	115233	48,6
miasta	67289	70994	64,7
wieś	41265	44239	34,7
kanalizacyjne	73790	76414	51,1
miasta	55381	55204	62,9
wieś	18409	21210	34,3
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w dm ³			
na 1 mieszkańca w m ³	36,8	36,3	x

^a Łącznie z kolektorami.TABL. 30. **SIEĆ GAZOWA ORAZ ODBIORCY I ZUŻYCIE GAZU Z SIECI W GOSPODARSTWACH DOMOWYCH**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Sieć gazowa w km	3002,9	3146,7	61,6
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych	56364	69150	69,7
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys.	302	293,4	72,4
Zużycie gazu z sieci ^b (w ciągu roku) w hm ³	153,4	155,1	74,6
na 1 mieszkańca ^c w m ³	126,0	126,6	x

^a Bez korzystających z gazomierzy zbiorczych. ^b W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami. ^c Do przeliczeń przyjęto ludność ogółem bez wyodrębniania jej w miastach i wsiach, w których ta sieć istniała.TABL. 31. **LUDNOŚĆ KORZYSTAJĄCA ^a Z SIECI WODOCIĄGOWEJ, KANALIZACYJNEJ I GAZOWEJ**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Ludność korzystająca z:			
wodociągu w tys.	1166,2	1175,4	56,9
w % ogółu ludności miasta	95,8	96,0	x
kanalizacji w tys.	1020,0	1027,8	61,6
w % ogółu ludności miasta	83,8	83,9	x
gazu w tys.	798,8	805,0	70,6
w % ogółu ludności miasta	65,6	65,7	x

^a Dane szacunkowe.

Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Według stanu w dniu 31 grudnia 2009 r. na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego funkcjonowało 395 zakładów opieki zdrowotnej i prowadzono 174 praktyki lekarskie, w tym 148 w miastach. W 2009 r. udzielono 9879,6 tys. porad, w tym 8783,0 tys. lekarskich.

W 2009 r. na terenie TOM udzielono 41,1 tys. świadczeń pomocy społecznej – pieniężnych i niepieniężnych (korzystający mogli otrzymać pomoc kilkakrotnie z różnych przyczyn). Pomoc pieniężną przyznano 34,6 tys. razy, z tego 62,7% przeznaczono na zasiłek celowy, 20,5% na zasiłek stały, a 16,8% na zasiłek okresowy. Pomoc niepieniężną uzyskało 19,7 tys. osób, w tym 72,8% otrzymało posiłek, a 7,0% udzielono schronienia. Łącznie na świadczenia wydatkowano 73,3 mln zł., z czego 65,5% przekazano na pomoc pieniężną.

Rodziny objęte pomocą społeczną otrzymywały ją najczęściej z powodu ubóstwa (17,9 tys. rodzin), niepełnosprawności (12,7 tys. rodzin), długotrwałej choroby (10,9 tys. rodzin), bezrobocia (7,6 tys. rodzin) oraz bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego (7,0 tys. rodzin).

TABL. 32. **AMBULATORYJNA OPIEKA ZDROWOTNA** ^a

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Zakłady opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 XII)	337	395	51,8
Praktyki lekarskie ^{bc} (stan w dniu 31 XII)	152	174	46,3
miasta	127	148	49,8
wieś	25	26	32,9
Porady udzielone ^d w tys.	9612,0	9879,6	60,7
lekarskie	8598,2	8783,0	60,6
w tym specjalistyczne	3976,5	4144,9	69,5
stomatologiczne	1013,8	1096,7	61,7

^a Dotyczy przychodni, ośrodków zdrowia i poradni. ^b Dane obejmują podmioty, które podpisały kontrakty z NFZ lub z zakładami opieki zdrowotnej. ^c W 2008 r. łącznie z praktykami lekarskimi przeprowadzającymi badania profilaktyczne w zakresie służby medycyny pracy. ^d Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów (środki niepubliczne).

TABL. 33. **RODZINY OBJĘTE POMOCĄ SPOŁECZNĄ WEDŁUG WYBRANYCH PRZYZYNY POMOCY**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
Ubóstwo	17015	17865	35,3
Niepełnosprawność	12510	12659	42,2
Bezrobocie	7204	7604	23,7
Bezradność ^a	6489	6986	40,0
w tym:			
rodziny niepełne	4167	3939	40,1
rodziny wielodzietne	1915	1685	31,4
Długotrwała choroba	10283	10932	42,6
Alkoholizm	2225	1915	31,5
Bezdomność	1773	1985	60,5
Ochrona macierzyństwa	1720	2054	31,7

^a W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Źródło: dane Wydziału Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Organy przedstawicielskie

Według stanu w dniu 31 grudnia 2009 r. w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym organy przedstawicielskie składały się z 517 radnych gmin, powiatów i miast na prawach powiatu. Oznacza to zmniejszenie się ich liczby o 15 w porównaniu ze stanem w 2008 r. Kobiety stanowiły 25,5% ogółu radnych. Zdecydowanie przeważały osoby w wieku 30-59 lat (80,5% ogółu radnych), a także z wykształceniem wyższym i policealnym (51,3%) oraz średnim (32,1%). Najliczniej reprezentowane grupy zawodów wśród radnych to specjaliści (32,5%) oraz rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy (14,1%).

TABL. 34. **RADNI WEDŁUG PŁCI, WIEKU I POZIOMU WYKSZTAŁCENIA**

Stan w dniu 31 XII

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009 ^a
O G Ó Ł E M	532	517
w tym kobiety	138	132
Z liczby ogółem:		
w wieku:		
29 lat i mniej	21	14
30-59	436	416
60 lat i więcej	75	87
z wykształceniem:		
Wyższym i policealnym	268	265
Średnim	173	166
Zasadniczym zawodowym, gimnazjalnym i podstawowym	91	86

^a W wyniku głosowania w Referendum Gminnym 20 września 2009 r. wójt i Rada Gminy Przywidz zostali odwołani.

TABL. 35. **RADNI WEDŁUG GRUP ZAWODÓW ^a**

Stan w dniu wyborów

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009 ^b
O G Ó Ł E M	532	517
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	72	70
Specjaliści	173	168
Technicy i inny średni personel	55	50
Pracownicy biurowi	29	28
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	45	46
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	73	73
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	37	34
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	11	11
Pracownicy przy pracach prostych	8	8
Siły zbrojne	9	9
Pozostali niesklasyfikowani ^c	20	20

^a Patrz uwagi metodyczne, ust. 3 na str. 16. ^b W wyniku głosowania w Referendum Gminnym 20 września 2009 r. wójt i Rada Gminy Przywidz zostali odwołani. ^c Bezrobotni, niepracujący i nieposzukujący pracy oraz uczący się.

Finanse publiczne

W 2009 r. łączne dochody gmin i miast na prawach powiatu z terenu Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego wyniosły 4117,8 mln zł i w porównaniu z 2008 r. były niższe o 1,3%. W ogólnych dochodach budżetów w 2009 r. dominowały dochody własne, które wyniosły 2654,5 mln zł, czyli 64,5% dochodów ogółem i zmniejszyły się w porównaniu z 2008 r. o 5,2%. W dochodach własnych najwyższy udział stanowił podatek od osób fizycznych, z którego wpływy w 2009 r. wyniosły 1067,8 mln zł, tj. 40,2% dochodów własnych oraz 25,9% dochodów ogółem. Drugie pod względem wielkości były wpływy z tytułu podatku od nieruchomości, które wyniosły 543,5 mln zł i stanowiły 20,5% dochodów własnych i 13,2% dochodów ogółem. Dochody z tytułu subwencji ogólnej w 2009 r. wyniosły 946,3 mln zł i stanowiły 23,0% dochodów ogółem, z czego część oświatowa wyniosła 851,5 mln zł, czyli 90,0% subwencji ogólnej i 20,7% wszystkich środków. Realizując zadania własne i zlecone, gminy korzystają z dotacji, które w 2009 r. wyniosły 517,0 mln zł, tj. 12,6% dochodów ogółem. Największy udział, tj. 62,7% ogólnej kwoty dotacji stanowiły dotacje celowe z budżetu państwa na zadania z zakresu administracji rządowej (324,1 mln zł).

Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w 2009 r. wyniosły 4665,1 mln zł i w porównaniu z 2008 r. były o 5,7% wyższe. Największe kwoty w budżetach gmin i miast na prawach powiatu poniesiono na wydatki bieżące, które wynoszą 3529,0 mln zł (75,6% ogółu wydatków), z czego na wynagrodzenia przypadało 1211,2 mln zł (34,3% wydatków bieżących i 26,0% wydatków ogółem). Wydatki majątkowe Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w 2009 r. wyniosły 1136,1 mln zł (24,4% ogółu wydatków). Większość wydatków majątkowych (94,4%) przeznaczono na inwestycje, które w 2009 r. wyniosły 1072,5 mln zł.

TABL. 36. DOCHODY BUDŻETU GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
	w mln zł	
O G Ó Ł E M	4170,4	4117,8
Dochody własne	2800,8	2654,5
w tym:		
udziały w podatku dochodowym:		
od osób prawnych	123,6	92,0
od osób fizycznych	1102,6	1067,8
podatek od nieruchomości	513,3	543,5
podatek rolny	13,1	13,5
podatek od środków transportowych	39,0	39,4
podatek od czynności cywilnoprawnych	123,7	78,7
opłata skarbową	20,2	17,8
dochody z majątku	229,9	216,9
w tym dochody z wynajmu i dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze	75,6	80,7
środki na dofinansowanie własnych zadań ze źródeł pozabudżetowych	142,6	69,4

TABL. 36. DOCHODY BUDŻETU GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
	w mln zł	
Dotacje ogółem ^a	516,2	517,0
dotacje celowe z budżetu państwa	440,4	431,9
na zadania:		
z zakresu administracji rządowej	319,7	324,1
własne	120,0	106,1
realizowane na podstawie porozumień z organami administracji rządowej	0,7	1,7
otrzymane z funduszy celowych	21,2	20,7
pozostałe dotacje	54,6	64,4
Subwencja ogólna z budżetu państwa	853,4	946,3
w tym oświatowa	771,1	851,5

^a Do 2008 r. dotacje celowe, od 2009 r. dotacje celowe i rozwojowe.

TABL. 37. DOCHODY BUDŻETU GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
	w mln zł	
O G Ó Ł E M	4170,4	4117,8
w tym:		
Rolnictwo i łowiectwo	12,2	20,4
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	6,7	6,9
Transport i łączność	343,7	287,2
Gospodarka mieszkaniowa	283,6	271,6
Działalność usługowa	13,3	18,3
Administracja publiczna	18,9	19,1
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	39,8	45,4
Różne rozliczenia	888,5	959,1
Dochody od osób prawnych i od osób fizycznych	2033,6	1944,7
Oświata i wychowanie	49,0	43,8
Ochrona zdrowia	6,8	7,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	313,9	335,5
Edukacyjna opieka wychowawcza	8,8	8,6
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	19,7	17,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	16,7	9,1
Kultura fizyczna i sport	105,9	106,7

TABL. 38. WYDATKI BUDŻETU GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG RODZAJÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
	w mln zł	
O G Ó Ł E M	4414,3	4665,1
Wydatki bieżące	3188,5	3529,0
w tym:		
Dotacje	323,8	360,4
Świadczenia na rzecz osób fizycznych	346,3	355,9
Wydatki bieżące jednostek budżetowych	2432,7	2708,9
w tym:		
wynagrodzenia	1115,6	1211,2
składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i Fundusz Pracy	184,6	201,2
Zakup materiałów i usług	979,7	1088,5
Wydatki majątkowe	1225,8	1136,1
W tym inwestycyjne ^a	1191,5	1072,5

^a Łącznie z dotacjami na finansowanie zadań inwestycyjnych zakładów budżetowych, gospodarstw pomocniczych, środków specjalnych i funduszy celowych.

TABL. 39. WYDATKI BUDŻETU GMIN I MIAST NA PRAWACH POWIATU WEDŁUG DZIAŁÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
	w mln zł	
O G Ó Ł E M	4414,3	4665,1
w tym:		
Rolnictwo i łowiectwo	69,1	74,3
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	2,4	1,6
Transport i łączność	844,6	877,1
Turystyka i wypoczynek	12,7	25,0
Gospodarka mieszkaniowa	266,5	240,1
Działalność usługowa	63,5	55,6
Administracja publiczna	318,0	338,5
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	90,6	96,8
Obsługa długu publicznego ^a	32,9	39,4
Oświata i wychowanie	1263,8	1355,9
Ochrona zdrowia	35,7	39,9
Pomoc społeczna i pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	506,2	542,4
Edukacyjna opieka wychowawcza	74,9	78,7
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	230,7	263,1
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	163,1	177,9
Kultura fizyczna i sport	368,0	374,3

^a Obejmuje wydatki na obsługę długu publicznego oraz wydatki bieżące jednostek budżetowych związane z tą obsługą.

Stan i ochrona środowiska

W 2009 r. w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym do wód lub do ziemi odprowadzono 56,7 hm³ ścieków wymagających oczyszczania, tj. 44,8% ogółu ścieków odprowadzonych w województwie. Oczyszczaniu poddano 55,5 hm³ ścieków, tj. 97,9% ogółu ścieków odprowadzanych w TOM, w tym 85,4% stanowiły ścieki oczyszczane z podwyższonym usuwaniem biogenów, oczyszczaniu biologicznemu poddano 4,6% ogółu oczyszczanych ścieków, natomiast w sposób niedostateczny, tj. mechanicznie, oczyszczono 5,3% ścieków.

TABL. 40. ŚCIEKI WYMAGAJĄCE OCZYSZCZANIA ODPROWADZONE DO WÓD LUB DO ZIEMI

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		w dm ³	województwo =100
OGÓŁEM	67555	56738	44,8
Oczyszczane	54929	55533	44,4
mechanicznie	2044	2971	47,6
chemicznie ^a	2726	2590	100,0
biologicznie	4897	2571	96,3
z podwyższonym usuwaniem biogenów	45262	47401	70,6
Nieoczyszczane	12626	1205	78,9
w tym odprowadzone siecią kanalizacyjną	10872	872	95,5

^a Dotyczy ścieków przemysłowych.

W 2009 r. w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym zakłady uznane za szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza wyemitowały 1,1 tys. t zanieczyszczeń pyłowych oraz 19,3 tys. t zanieczyszczeń gazowych (bez CO₂). Poważnym zagrożeniem dla środowiska są również odpady wytwarzane przez przedsiębiorstwa przemysłowe. Ich uciążliwość przejawia się przede wszystkim zanieczyszczeniem wody i gleby, skażeniem powietrza i niszczeniem walorów krajo-
brazowych. W 2009 r. na 1 km² wytworzono 401,8 t odpadów (z wyłączeniem komunalnych).

W 2009 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym kształtowały się na poziomie 545,8 mln zł. Wśród wszystkich nakładów największy udział miały nakłady poniesione na gospodarkę ściekową i ochronę wód (63,5%). Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wyniosły 106,6 mln zł i w 53,9% zostały poniesione na ujęcia i doprowadzenia wody.

TABL. 41. NAKŁADY ^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
		w tys. zł	
Ochrona środowiska	363600,4	545753,1	80,2
w tym:			
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu	88571,0	55427,5	81,9
w tym wydatki na nowe techniki i technologie spalania paliw oraz modernizację kotłowni i ciepłowni	20256,3	30480,5	90,7

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej.

TABL. 41. NAKŁADY^a NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ (dok.)

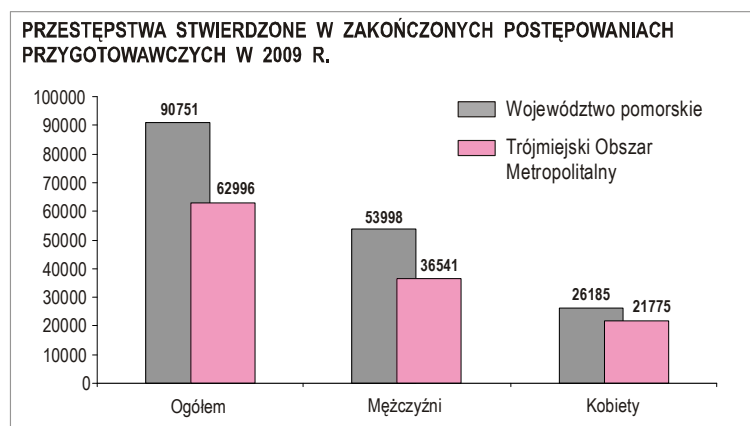
WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009	
		ogółem	województwo =100
	w tys. zł		
Ochrona środowiska (dok.):			
w tym:			
Gospodarka ściekowa i ochrona wód	241032,5	346294,9	78,4
w tym wydatki na sieć kanalizacyjną odprowadzającą ścieki i wody opadowe	151260,4	225128,7	78,6
Gospodarka odpadami, ochrona gleb i wód podziemnych	4760,7	142923,4	84,3
w tym wydatki na:			
zbieranie odpadów ^b i ich transport	2932,6	7408,5	90,4
w tym selektywne zbieranie odpadów	81,5	688,5	59,1
usuwanie i unieszkodliwianie odpadów ^b	-	7660,9	100,0
Zmniejszenie hałasu i wibracji	25520,0	601,3	100,0
Gospodarka wodna	57696,3	106609,2	67,7
wydatki na:			
Ujęcia i doprowadzenia wody	23306,2	57487,7	68,2
Stacje uzdatniania wody	13490,9	39467,2	64,9
Zbiorniki wodne	2678,2	6734,4	97,3
Regulację i zabudowę rzek i potoków	3384,0	-	x
Obwałowania przeciwpowodziowe i stacje pomp	14837,0	2919,9	53,6

^a Według lokalizacji inwestycji; nakłady te uwzględniono również w nakładach inwestycyjnych we właściwych sekcjach gospodarki narodowej. ^b Przemysłowych i komunalnych.

Bezpieczeństwo publiczne

Uzyskane w 2009 r. wyniki statystyczne pokazują, jak zmiany w życiu społeczno-gospodarczym wpływają na rozmiary przestępczości w województwie pomorskim i Trójmiejskim Obszarze Metropolitalnym.

W 2009 r. według danych Komendy Wojewódzkiej Policji w Gdańsku w zakończonych

postępowaniach przygotowawczych w województwie pomorskim stwierdzono 90,8 tys. przestępstw, z tego aż 69,4% w obszarze metropolitalnym (63,0 tys. przestępstw). Przestępstwa o charakterze kryminalnym w zakończonych postępowaniach

przygotowawczych popełniane na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego stanowiły

67,7% ogółu tego typu przestępstw w województwie (z tego odsetek kradzieży rzeczy wyniósł 71,7% i kradzieży z włamaniem – 70,0%), a przestępstw o charakterze gospodarczym odpowiednio 83,2%.

Ogólny wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych w 2009 r. w województwie pomorskim wyniósł 71,5%, z tego przestępstw o charakterze gospodarczym 97,0%, a kryminalnym – 54,3%.

W całym województwie pomorskim odnotowano 2852 wypadki drogowe, w tym 1552 wypadki drogowe na terenie Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego. W wypadkach tych na terenie województwa poszkodowane zostały 3904 osoby, w tym 257 osób zginęło na miejscu zdarzenia. Natomiast w obszarze metropolitalnym poszkodowane zostały 2003 osoby, w tym 108 osób zginęło na miejscu zdarzenia.

TABL. 42. **WAŻNIEJSZE DANE O TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
Powierzchnia ^a w km ²	3071	3071
Ludność ^b ogółem	1217475	1224787
w wieku w %:		
przedprodukcyjnym	18,9	18,8
produkcyjnym	64,8	64,6
poprodukcyjnym	16,3	16,6
na 1 km ²	396	399
w miastach w % ogółu ludności	81,8	81,5
Kobiety na 100 mężczyzn ^b	108	108
Urodzenia żywe	14179	14303
na 1000 ludności	11,8	11,8
Zgony ogółem	10996	10885
na 1000 ludności	9,1	9,0
w tym niemowląt	81	68
na 1000 urodzeń żywych	5,7	4,8
Przyrost naturalny	3183	3418
na 1000 ludności	2,6	2,8
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały:		
napływ	17880	17897
odpływ	14684	14393
saldo migracji	3196	3504
Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały:		
imigracja	850	991
emigracja	1208	754
saldo migracji	-358	237

a Stan w dniu 1 I. b Stan w dniu 31 XII.

TABL. 42. WAŻNIEJSZE DANE O TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	2,4	3,1
Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania ^a	81,3	97,9
Ludność korzystająca ^b z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	88,2	87,9
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:		
pyłowych	1,4	1,1
gazowych (bez CO ₂)	22,3	19,3
Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone na 1 km ² w tonach	399,0	401,8
Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł: służące ochronie środowiska	298,7	445,6
służące gospodarce wodnej	47,4	87,0
Pracujący ^{cd} ogółem	310276	308950
Bezrobotni zarejestrowani ^e ogółem w tys.	18,0	33,1
w tym kobiety	11,1	16,5
Sieć rozdzielcza ^e wodociągowa w km	4923,2	5300,7
na 100 km ²	160,3	172,6
Sieć rozdzielcza ^{ee} kanalizacyjna w km	2966,3	3208,9
na 100 km ²	96,6	104,5
Sieć gazowa ^e rozdzielcza w km	3002,9	3146,7
na 100 km ²	97,8	102,5
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^e :		
wodociągowe	108554	115233
kanalizacyjne	73790	76414
gazowe ^f	56364	69150
Zużycie w gospodarstwach domowych:		
wody z wodociągów w hm ³	44,8	44,4
gazu ^g z sieci w hm ³	153,4	155,1
energii elektrycznej (w miastach) w GW·h	889,4	902,8
Zasoby mieszkaniowe ^{gg} w tys.	449,1	459,0
na 1000 ludności	369	375
izby w tys.	1609,6	1645,1
powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	29805,6	30678,4
przeciętna:		
liczba izb w mieszkaniu	3,58	3,58
liczba osób na: 1 mieszkanie	2,71	2,67
1 izbę	0,76	0,74
powierzchnia użytkowa w m ² : 1 mieszkania	66,4	66,8
na 1 osobę	24,5	25,0

^a Odprowadzane do wód lub do ziemi. ^b Dane szacunkowe. ^c Stan w dniu 31 XII. ^d Według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. ^e Łącznie z kolektorami. ^f Łącznie z połączeniami prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. ^g Na podstawie bilansów; dane dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkanymi i niezamieszkanymi.

TABL. 42. WAŻNIEJSZE DANE O TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM (cd.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
Mieszkania oddane do użytkowania	11337	10639
na 1000 ludności	9,3	9,0
z liczby ogółem:		
spółdzielcze	239	121
indywidualne	3223	3318
przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	7444	6800
izby ogółem	39717	38652
na 1000 ludności	32,6	31,6
z liczby ogółem:		
spółdzielni mieszkaniowych	678	382
indywidualnych	16377	16990
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	21686	20421
powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w tys. m ²	961,3	948,1
w tym w budynkach:		
spółdzielni mieszkaniowych	14,2	7,5
indywidualnych	438,5	464,5
przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	488,6	458,3
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a w wieku 6 lat	10719	10339
Szkoły dla dzieci i młodzieży ^b :		
podstawowe: szkoły	277	275
uczniowie	70234	69774
gimnazja: szkoły	150	152
uczniowie	39792	38155
zasadnicze zawodowe: szkoły	37	35
uczniowie	6822	6836
licea ogólnokształcące ^c : szkoły	79	80
uczniowie	23182	22295
licea profilowane: szkoły	30	11
uczniowie	1505	773
technika ^d : szkoły	61	61
uczniowie	16590	16658
policealne: szkoły	154	137
uczniowie	16617	13908
Szkoły wyższe	22	22
studenci szkół wyższych ^e	94556	95471

^a Placówki wychowania przedszkolnego obejmują: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego. ^b Bez specjalnych. ^c Łącznie z: c-uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; ^d - technikami uzupełniającymi i szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Studenci filii, wydziałów zamiejscowych oraz zamiejscowych ośrodków dydaktycznych zostali wykazani w miejscu siedziby filii, wydziału zamiejscowego oraz zamiejscowego ośrodka dydaktycznego.

TABL. 42. **WAŻNIEJSZE DANE O TRÓJMIEJSKIM OBSZARZE METROPOLITALNYM (dok.)**

WYSZCZEGÓLNIENIE	2008	2009
Liczba ludności ^a na 1 aptekę ogólnodostępną	3098	3328
Domy i zakłady pomocy społecznej:		
placówki (bez filii)	44	47
miejsca ^b	2250	2507
Biblioteki publiczne ^a na 1000 ludności:		
księgozbiór ^a w wol.	2252,1	2168,1
czytelniczy ^c	136	138
Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania:		
obiekty ^d	369	380
w tym hotelowe	129	147
miejsca noclegowe ^d w tys.	39,0	39,0
w tym w obiektach hotelowych	11,8	13,4
korzystający z noclegów w tys.	1041,0	1099,3
z liczby ogółem:		
w obiektach hotelowych	642,3	712,0
turyści zagraniczni	206,7	221,2
udzielone noclegi w tys.	3390,4	3354,0
w tym w obiektach hotelowych	1350,0	1465,3
turystom zagranicznym	510,3	520,8
Podmioty gospodarki narodowej ^{ae} zarejestrowane w rejestrze REGON	148368	155925
na 10 tys. ludności	1219	1273
osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	41502	43069
na 10 tys. ludności	341	352
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	106866	112856
na 10 tys. ludności	878	921

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Łącznie z filiami. ^c Łącznie z punktami bibliotecznymi. ^d Stan w dniu 31 VII. ^e Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R.

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Miasta na prawach powiatu			Gminy		
		Gdańsk	Gdynia	Sopot	Hel	Jastarnia	Pruszcz Gdański
1	Powierzchnia ^a w km ²	262	135	17	22	8	16
2	Ludność ^b ogółem	456591	247859	38460	3743	3925	26298
	w wieku w %:						
3	przedprodukcyjnym	16,3	16,3	12,1	21,0	20,2	19,8
4	produkcyjnym	64,8	64,3	62,8	66,0	66,2	66,1
5	poprodukcyjnym	18,9	19,4	25,1	13,0	13,6	14,1
6	na 1 km ²	1745	1834	2226	172	503	1597
7	Kobiety na 100 mężczyzn ^b	111	110	117	102	105	110
8	Urodzenia żywe	4998	2476	293	49	48	340
9	na 1000 ludności	11,1	10,0	7,7	12,7	12,0	13,3
10	Zgony ogółem	4441	2382	494	45	43	169
11	na 1000 ludności	9,8	9,6	13,0	11,7	10,8	6,6
12	w tym niemowląt	17	11	2	1	-	1
13	na 1000 urodzeń żywych	3,4	4,4	6,8	20,4	x	2,9
14	Przyrost naturalny	557	94	-201	4	5	171
15	na 1000 ludności	1,2	0,4	-5,3	1,0	1,3	6,7
	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały:						
16	napływ	4045	2403	456	49	28	845
17	odpływ	4282	3446	596	93	50	360
18	saldo migracji	-237	-1043	-140	-44	-22	485
	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały:						
19	imigracja	532	241	29	-	1	14
20	emigracja	387	145	23	-	-	5
21	saldo migracji	145	96	6	-	1	9
	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,2	-3,8	-3,5	-11,4	-5,3	19,4
23	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania ^c	98,9	98,3	100,0	99,5	100,0	94,3
24	Ludność korzystająca ^d z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	97,4	95,7	100,0	99,9	99,8	98,6
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:						
25	pyłowych	0,7	0,2	-	0,0	-	-
26	gazowych (bez CO ₂)	14,1	3,9	0,0	0,1	-	-
27	Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone na 1 km ² w t	1405,7	5536,3	-	-	-	12,8
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł:						
28	służące ochronie środowiska	707,1	115,9	1299,2	20,8	-	352,4
29	służące gospodarce wodnej	152,0	24,5	-	-	-	312,4

^a Stan w dniu 1 I. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Odprowadzone do wód lub do ziemi. ^d Dane szacunkowe.

miejskie						Gminy miejsko-wiejskie		Gminy wiejskie		Lp.
Puck	Reda	Rumia	Tczew	Wejherowo	Władysławowo	Kartuzy	Żukowo	Cedry Wielkie	Kolbudy	
5	29	30	22	26	39	206	164	124	83	1
11307	20181	45679	60291	47188	15059	31955	28713	6403	13604	2
19,2	21,9	19,5	20,0	21,4	21,7	23,9	25,6	23,3	23,0	3
63,3	69,5	66,7	64,7	63,0	65,6	62,8	64,1	66,2	67,5	4
17,5	8,6	13,8	15,3	15,6	12,7	13,3	10,3	10,5	9,5	5
2361	682	1518	2694	1848	384	155	175	52	165	6
108	103	106	109	109	104	103	101	103	105	7
135	282	547	828	680	192	470	348	74	165	8
11,9	14,3	12,2	13,8	14,7	12,7	14,8	12,4	11,6	12,4	9
121	109	348	570	461	104	227	138	52	68	10
10,7	5,5	7,8	9,5	9,9	6,9	7,2	4,9	8,1	5,1	11
2	-	3	9	3	-	2	-	-	-	12
14,8	x	5,5	10,9	4,4	x	4,3	x	x	x	13
14	173	199	258	219	88	243	210	22	97	14
1,2	8,8	4,4	4,3	4,7	5,8	7,7	7,5	3,4	7,3	15
167	786	1109	418	1161	139	447	973	118	490	16
193	376	753	640	722	181	450	302	89	167	17
-26	410	356	-222	439	-42	-3	671	29	323	18
4	7	22	31	24	9	2	7	1	7	19
4	22	45	22	37	2	-	4	-	-	20
0	-15	-23	9	-13	7	2	3	1	7	21
-2,3	20,0	7,4	-3,5	9,2	-2,3	-0,0	24,0	4,7	24,9	22
100,0	99,8	100,0	100,0	98,9	100,0	94,0	100,0	100,0	99,2	23
100,0	98,3	99,3	99,8	99,3	99,7	68,2	25,6	37,2	97,8	24
0,0	0,1	-	0,0	0,1	-	0,1	-	-	-	25
0,1	0,2	-	0,3	0,4	-	0,1	-	-	-	26
-	-	-	33,7	-	2,4	-	11,4	-	4,7	27
148,2	35,1	95,1	154,1	33,1	83,0	102,9	56,7	-	299,0	28
46,1	27,4	3,0	6,3	16,8	519,2	12,7	55,2	1,3	51,0	29

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R. (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Gminy					
		Kosakowo	Luzino	Pruszcz Gdański	Przedkowo	Przywidz	Pszczółki
1	Powierzchnia ^a w km ²	50	111	144	85	129	50
2	Ludność ^b ogółem	9367	13885	19379	7406	5271	8343
	w wieku w %:						
3	przedprodukcyjnym	23,3	29,2	23,3	27,5	24,3	23,1
4	produkcyjnym	67,1	61,8	66,1	61,6	64,7	66,4
5	poprodukcyjnym	9,6	9,0	10,6	10,9	11,0	10,5
6	na 1 km ²	187	125	135	87	41	166
7	Kobiety na 100 mężczyzn ^b	100	98	101	99	94	105
8	Urodzenia żywe	112	214	215	111	75	86
9	na 1000 ludności	12,4	15,6	11,5	15,2	14,3	10,4
10	Zgony ogółem	53	83	117	61	38	65
11	na 1000 ludności	5,8	6,0	6,2	8,3	7,2	7,9
12	w tym niemowląt	1	5	-	-	1	-
13	na 1000 urodzeń żywych	8,9	23,4	x	x	13,3	x
14	Przyrost naturalny	59	131	98	50	37	21
15	na 1000 ludności	6,5	9,5	5,2	6,8	7,0	2,5
	Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały:						
16	napływ	324	251	933	165	59	204
17	odpływ	97	106	221	76	52	68
18	saldo migracji	227	145	712	89	7	136
	Migracje zagraniczne ludności na pobyt stały:						
19	imigracja	1	3	4	-	4	1
20	emigracja	-	1	1	-	9	-
21	saldo migracji	1	2	3	-	-5	1
	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	25,2	10,7	38,1	12,2	0,4	16,6
23	Ścieki przemysłowe i komunalne oczyszczane w % ścieków wymagających oczyszczania ^c	42,8	100,0	54,6	100,0	100,0	91,8
24	Ludność korzystająca ^d z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem	28,7	31,8	75,6	44,3	75,9	91,3
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych w tys. t:						
25	pyłowych	-	-	-	-	-	-
26	gazowych	0,1	-	-	-	-	-
27	Odpady (z wyłączeniem komunalnych) wytworzone na 1 km ² w t	27,9	-	2,5	-	-	-
	Nakłady na środki trwałe (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł:						
28	służące ochronie środowiska	5340,6	4,1	1118,4	834,3	-	137,6
29	służące gospodarce wodnej	0,1	30,3	-	90,7	87,4	12,5

^a Stan w dniu 1 I. ^b Stan w dniu 31 XII. ^c Odprowadzone do wód lub do ziemi. ^d Dane szacunkowe.

wiejskie								Lp.
Puck	Somonino	Stegna	Suchy Dąb	Szemud	Tczew	Trąbki Wielkie	Wejherowo	
242	112	170	85	177	171	163	194	1
23485	9572	9628	3975	14343	12009	9918	20950	2
26,3	28,2	19,7	23,3	27,7	24,0	24,9	27,4	3
63,0	61,1	66,4	66,1	62,3	65,0	64,4	63,3	4
10,7	10,7	13,9	10,6	10,0	11,0	10,7	9,3	5
97	85	57	47	81	70	61	108	6
99	97	101	93	96	98	99	99	7
349	144	121	50	242	163	151	345	8
15,0	15,1	12,5	12,6	17,2	13,7	15,1	16,8	9
167	63	106	24	83	86	83	84	10
7,2	6,6	10,9	6,0	5,9	7,3	8,3	4,1	11
2	-	-	-	2	1	3	2	12
5,7	x	x	x	8,3	6,1	19,9	5,8	13
182	81	15	26	159	77	68	261	14
7,8	8,5	1,5	6,5	11,3	6,5	6,8	12,7	15
494	108	117	64	462	328	161	593	16
187	99	114	53	117	148	117	238	17
307	9	3	11	345	180	44	355	18
11	8	5	-	5	5	3	10	19
5	11	1	-	12	2	2	14	20
6	-3	4	-	-7	3	1	-4	21
13,5	0,6	0,7	2,8	24,0	15,4	4,5	17,1	22
100,0	100,0	99,3	100,0	98,6	100,0	100,0	59,6	23
62,5	58,9	52,9	18,9	14,3	58,4	7,4	28,2	24
-	-	-	-	-	-	-	-	25
-	-	-	-	-	-	-	-	26
-	-	-	-	-	5,6	5,9	11,4	27
391,8	1517,9	44,9	-	15,4	277,4	18,0	3,4	28
262,7	14,9	56,0	114,4	43,1	6,6	21,8	7,1	29

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R. (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Miasta na prawach powiatu			Gminy		
		Gdańsk	Gdynia	Sopot	Hel	Jastarnia	Pruszcz Gdański
1	Pracujący ^{ab} ogółem	140803	69240	12252	503	598	8934
2	Bezrobotni zarejestrowani ^a ogółem	9512	5413	626	109	180	563
3	w tym kobiety	4629	2492	287	66	85	317
4	Sieć rozdzielcza ^a wodociągowa w km	1081,9	452,6	82,3	1,6	29,4	71,0
5	na 100 km ²	412,9	335,3	484,1	7,3	367,5	443,8
6	Sieć rozdzielcza ^{ac} kanalizacyjna w km	854,3	397,6	67,1	1,3	45,6	144,8
7	na 100 km ²	326,1	294,5	394,7	5,9	570,0	905,0
8	Sieć gazowa ^a rozdzielcza w km	856,1	446,1	89,8	0,0	32,9	104,1
9	na 100 km ²	326,8	330,4	528,2	0,0	411,3	650,6
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a :							
10	wodociągowe	29325	13199	2815	231	1038	3250
11	kanalizacyjne	22392	8603	3077	148	882	3243
12	gazowe ^d	22062	12926	2919	1	172	2533
Zużycie w gospodarstwach domowych:							
13	wody z wodociągów w dam ³	17852,3	9289,1	1857,7	155,6	227,1	1039,0
14	gazu ^e z sieci w hm ³	57,6	36,1	11,6	-	0,2	6,5
15	energii elektrycznej (w miastach) w GW·h	406,7	228,4	45,4	3,2	7,3	7,8
16	Zasoby mieszkaniowe ^{af} w tys.	186,6	103,9	18,3	1,7	1,9	9,9
17	na 1000 ludności	409	419	475	447	472	376
18	izby w tys.	623,0	355,0	62,0	5,5	8,3	35,6
19	powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ² przeciętna:	10978,3	6326,6	1141,0	90,8	164,5	2514,9
20	liczba izb w mieszkaniu	3,34	3,42	3,40	3,27	4,49	3,60
21	liczba osób na: 1 mieszkanie	2,45	2,39	2,11	2,24	2,12	2,66
22	1 izbę	0,73	0,70	0,62	0,68	0,47	0,74
powierzchnia użytkowa w m ² :							
23	1 mieszkania	58,8	60,9	62,5	54,2	88,7	70,7
24	na 1 osobę	24,0	25,5	29,7	24,3	41,9	26,6
25	Mieszkania oddane do użytkowania	4276	965	136	-	74	433
26	na 1000 ludności	9,4	3,9	3,5	x	18,9	16,5
z liczby ogółem:							
27	spółdzielcze	51	-	-	-	-	-
28	indywidualne	322	202	16	-	13	38
29	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3653	689	363	-	61	339
30	izby ogółem	14229	3174	411	-	273	1325
31	na 1000 ludności	31,2	12,8	10,7	x	69,6	50,4
z liczby ogółem:							
32	spółdzielni mieszkaniowych	162	-	-	-	-	-
33	indywidualnych	1968	863	48	-	85	206
34	przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	11484	2229	363	-	188	1005
35	powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w tys. m ²	315,8	79,0	10,0	-	4,5	32,6
w tym w budynkach:							
36	spółdzielni mieszkaniowych	3,5	-	-	-	-	-
37	indywidualnych	55,2	25,8	1,2	-	1,7	5,9
38	przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	245,6	50,7	8,8	-	2,8	23,8

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie prowadzącymi do budynków niemieszkalnych. ^c W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

miejskie						Gminy miejsko-wiejskie		Gminy wiejskie		Lp.
Puck	Reda	Rumia	Tczew	Wejherowo	Władysławowo	Kartuzy	Żukowo	Cedry Wielkie	Kolbudy	
2703	2043	6401	15222	9528	2509	6684	5917	607	1744	1
522	808	1534	2834	1959	597	1209	710	167	269	2
262	434	732	1420	994	273	638	391	97	152	3
35,0	65,7	128,7	125,2	102,0	109,0	267,0	351,6	108,8	109,9	4
700,0	226,6	429,0	569,1	392,3	279,5	129,6	214,4	87,7	132,4	5
34,1	89,1	103,6	110,5	90,6	113,6	102,5	78,9	16,8	107,2	6
682,0	307,2	345,3	502,3	348,5	291,3	49,8	48,1	13,5	129,2	7
19,4	62,2	139,0	111,4	80,7	80,9	33,5	263,1	-	112,4	8
388,0	214,5	463,3	506,4	310,4	207,4	16,3	160,4	-	135,4	9
1129	1551	5350	3930	3113	3462	4678	6314	1134	2754	10
1102	765	3139	3787	2546	3106	2042	2662	281	2316	11
313	1678	5312	3441	3314	1297	287	3299	-	1863	12
337,7	633,5	1448,2	2170,4	1448,7	873,6	857,2	804,8	203,5	471,2	13
0,4	2,2	9,2	7,3	5,5	2,3	0,6	4,6	-	2,4	14
10,4	17,3	40,6	68,0	36,6	11,8	13,1	6,1	-	-	15
3,9	6,8	15,9	21,1	16,9	5,9	9,0	7,3	1,7	4,7	16
347	335	349	349	359	388	282	254	269	344	17
14,4	25,9	61,7	73,1	57,5	33,4	37,0	34,9	6,7	18,8	18
272,4	506,6	1201,4	1237,5	1015,4	700,1	747,8	808,7	138,5	417,0	19
3,68	3,84	3,87	3,47	3,39	5,70	4,11	4,78	3,90	4,01	20
2,88	2,99	2,87	2,86	2,79	2,57	3,55	3,93	3,72	2,91	21
0,78	0,78	0,74	0,82	0,82	0,45	0,86	0,82	0,95	0,72	22
69,3	75,0	75,4	58,7	59,9	119,7	83,0	110,8	80,4	89,1	23
24,1	25,1	26,3	20,5	21,5	46,5	23,4	28,2	21,6	30,7	24
26	500	537	130	530	368	102	204	32	165	25
2,3	24,8	11,8	2,2	11,2	24,4	3,2	7,1	5,0	12,1	26
-	-	69	-	-	1	-	-	-	-	27
26	120	160	51	517	83	78	194	32	114	28
-	380	308	79	13	284	24	10	-	51	29
158	1439	1802	514	1546	1411	473	1199	183	871	30
14,0	71,3	39,4	8,5	32,8	93,7	14,8	41,8	28,6	64,0	31
-	-	212	-	-	8	-	-	-	-	32
158	603	806	263	1492	693	415	1143	183	676	33
-	836	784	251	54	710	58	56	-	195	34
4,3	36,4	44,6	11,6	36,4	39,6	14,3	33,7	4,7	24,1	35
-	-	3,8	-	-	0,2	-	-	-	-	36
4,3	16,0	22,0	7,3	34,8	21,2	12,9	32,0	4,7	19,8	37
-	20,4	18,8	4,3	1,6	18,2	1,4	1,7	-	4,3	38

pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. c Łącznie z kolektorami. d Łącznie z połączeniami f Na podstawie bilansów; dane dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkanymi i niezamieszkanymi.

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R. (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Gminy					
		Kosakowo	Luzino	Pruszcz Gdański	Przedkowo	Przywidz	Pszczółki
1	Pracujący ^{ab} ogółem	1223	1496	4765	968	454	739
2	Bezrobotni zarejestrowani ^a ogółem	336	532	440	204	142	193
3	w tym kobiety	191	277	249	111	74	119
4	Sieć rozdzielcza ^a wodociągowa w km	70,4	136,2	203,3	141,5	77,6	54,0
5	na 100 km ²	140,8	122,7	141,2	166,5	60,2	108,0
6	Sieć rozdzielcza ^{ac} kanalizacyjna w km	80,0	26,1	122,5	57,3	8,1	61,9
7	na 100 km ²	160,0	23,5	85,1	67,4	6,3	123,6
8	Sieć gazowa ^a rozdzielcza w km	83,3	76,4	147,5	6,3	-	54,0
9	na 100 km ²	166,6	68,8	102,4	7,4	-	108,0
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych ^a :							
10	wodociągowe	2479	2815	3254	1371	770	1399
11	kanalizacyjne	2146	1123	2712	706	162	1054
12	gazowe ^d	1762	155	2533	-	-	835
Zużycie w gospodarstwach domowych:							
13	wody z wodociągów w dam ³	339,6	269,8	651,4	316,1	131,0	250,1
14	gazu ^e z sieci w hm ³	2,2	0,2	4,2	-	-	0,6
15	energii elektrycznej (w miastach) w GW·h	·	·	·	·	·	·
16	Zasoby mieszkaniowe ^{af} w tys.	2,9	3,3	6,2	1,6	1,4	2,1
17	na 1000 ludności	307	234	319	210	260	248
18	izby w tys.	13,3	14,5	26,4	7,5	5,8	9,7
19	powierzchnia użytkowa mieszkań w tys. m ²	315,0	298,4	635,4	166,6	119,5	204,2
przeciętna:							
20	liczba izb w mieszkaniu	4,62	4,47	4,29	4,84	4,26	4,69
21	liczba osób na: 1 mieszkanie	3,26	4,27	3,14	4,76	3,84	4,02
22	1 izbę	0,71	0,96	0,73	0,98	0,90	0,86
powierzchnia użytkowa w m ² :							
23	1 mieszkania	109,5	91,8	102,9	107,1	87,1	98,5
24	na 1 osobę	33,6	21,5	32,8	22,5	22,7	24,5
25	Mieszkania oddane do użytkowania	112	109	760	60	23	82
26	na 1000 ludności	12,0	7,9	39,2	8,1	4,4	9,8
z liczby ogółem:							
27	spółdzielcze	-	-	-	-	-	-
28	indywidualne	109	89	189	60	23	64
29	przeznaczone na sprzedaż lub wynajem	3	9	562	-	-	18
30	izby ogółem	670	566	2782	317	132	432
31	na 1000 ludności	71,5	40,8	143,6	42,8	25,0	51,8
z liczby ogółem:							
32	spółdzielni mieszkaniowych	-	-	-	-	-	-
33	indywidualnych	663	523	1079	317	132	389
34	przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	7	21	1677	-	-	43
35	powierzchnia użytkowa mieszkań ogółem w tys. m ²	18,4	14,5	78,0	9,6	3,4	11,0
w tym w budynkach:							
36	spółdzielni mieszkaniowych	-	-	-	-	-	-
37	indywidualnych	18,3	13,3	32,2	9,6	3,4	10,0
38	przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem	0,1	0,8	45,3	-	-	1,0

^a Stan w dniu 31 XII. ^b Według faktycznego miejsca pracy i faktycznego rodzaju działalności; bez podmiotów gospodarczych o liczbie prowadzącymi do budynków niemieskalnych. ^c W jednostkach naturalnych, według których następuje rozliczenie z odbiorcami.

wiejskie								Lp.
Puck	Somonino	Stegna	Suchy Dąb	Szemud	Tczew	Trąbki Wielkie	Wejherowo	
2863	1016	749	190	1409	2836	782	3772	1
944	368	780	122	358	596	278	828	2
444	190	390	62	173	313	144	455	3
283,3	132,2	155,2	65,6	283,0	199,4	111,8	265,5	4
117,1	118,0	91,3	77,2	159,9	116,6	68,6	136,9	5
156,3	81,6	74,0	9,0	26,6	90,5	4,9	52,5	6
64,6	72,9	43,5	10,6	15,0	52,9	3,0	27,1	7
70,2	-	-	0,3	38,8	156,7	27,3	54,4	8
29,0	-	-	0,4	21,9	91,6	16,7	28,0	9
4128	2588	2013	696	3066	2356	1384	3641	10
3164	1435	1449	215	480	1550	64	63	11
168	-	-	12	142	1454	39	159	12
593,1	255,8	261,0	205,0	408,2	416,0	495,0	488,5	13
0,1	-	-	0,0	0,0	1,0	0,0	0,2	14
•	•	•	•	•	•	•	•	15
5,3	2,3	3,4	1,0	3,7	3,2	2,6	5,1	16
224	242	357	247	253	264	260	242	17
23,7	10,1	14,3	4,0	16,2	13,9	10,3	22,5	18
514,4	207,0	292,6	84,8	375,4	300,3	216,8	502,7	19
4,50	4,37	4,15	4,07	4,47	4,37	3,97	4,44	20
4,46	4,14	2,80	4,05	3,95	3,79	3,84	4,14	21
0,99	0,95	0,67	1,00	0,88	0,87	0,97	0,93	22
97,6	89,5	85,0	86,3	103,4	94,7	83,9	99,4	23
21,9	21,6	30,4	21,3	26,2	25,0	21,9	24,0	24
150	26	281	11	137	135	54	221	25
6,4	2,7	29,2	2,8	9,6	11,2	5,4	10,5	26
-	-	-	-	-	-	-	-	27
150	26	160	11	136	62	53	220	28
-	-	121	-	1	73	1	1	29
866	139	695	66	833	606	315	1225	30
36,9	14,5	72,2	16,6	58,1	50,5	31,8	58,4	31
-	-	-	-	-	-	-	-	32
866	139	484	66	825	376	309	1220	33
-	-	211	-	8	230	6	5	34
23,5	4,1	14,0	1,8	22,9	14,4	8,9	31,9	35
-	-	-	-	-	-	-	-	36
23,5	4,1	9,8	1,8	22,7	10,7	8,8	31,8	37
-	-	4,2	-	0,2	3,7	0,1	0,1	38

pracujących do 9 osób oraz pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie. c Łącznie z kolektorami. d Łącznie z połączeniami
f Na podstawie bilansów; dane dotyczą zasobów mieszkaniowych zamieszkanymi i niezamieszkanymi.

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R. (cd.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Miasta na prawach powiatu			Gminy		
		Gdańsk	Gdynia	Sopot	Hel	Jastarnia	Pruszcz Gdański
1	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a w wieku 6 lat	3380	1576	199	36	44	334
2	Szkoły dla dzieci i młodzieży ^b :						
3	podstawowe: szkoły	73	36	5	1	3	4
4	uczniowie	21561	12437	1314	223	240	1898
5	gimnazja: szkoły	50	27	5	1	1	4
6	uczniowie	12081	7085	724	124	139	969
7	zasadnicze szkoły zawodowe: szkoły	9	6	1	-	-	1
8	uczniowie	1856	833	42	-	-	81
9	licea ogólnokształcące ^c : szkoły	34	17	6	1	-	2
10	uczniowie	8962	5591	1091	55	-	635
11	licea profilowane: szkoły	4	2	1	-	-	-
12	uczniowie	322	211	18	-	-	-
13	technika ^d : szkoły	22	19	1	-	-	1
14	uczniowie	6330	3443	769	-	-	287
15	policealne: szkoły	73	42	6	-	-	1
16	uczniowie	8101	4304	564	-	-	27
17	Liczba ludności ^e na 1 aptekę ogólnodostępną	2784	3023	3205	3743	3925	2630
18	Domy i zakłady pomocy społecznej:						
19	placówki (bez filii)	19	7	-	-	-	-
20	miejsca ^f	1126	256	-	-	-	-
21	Biblioteki publiczne ^f na 1000 ludności:						
22	księgozbiór ^f w wol.	1759,8	2186,4	3835,1	4734,7	4874,7	2387,3
23	czytelnicy ^g	113	179	167	145	133	119
24	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania:						
25	obiekty ^h	95	29	37	4	24	2
26	w tym hotelowe	40	14	21	2	6	2
27	miejsca noclegowe ^h	11610	2969	3947	446	3420	120
28	w tym w obiektach hotelowych	4911	1467	1824	172	989	120
29	korzystający z noclegów	430538	122884	166962	4198	65555	7433
30	z liczby ogółem:						
31	w obiektach hotelowych	288430	98695	109737	2059	37317	7433
32	turyści zagraniczni	135001	29695	33883	-	934	533
33	udzielone noclegi	1088532	272661	594983	20661	327956	11211
34	w tym w obiektach hotelowych	592780	184713	255689	5164	92359	11211
35	turystom zagranicznym	324670	62507	85998	-	2587	1022
36	Podmioty gospodarki narodowej ^{ei} zarejestrowane w rejestrze REGON	62281	34455	8019	554	1034	3618
37	na 10 tys. ludności	1364	1390	2085	1480	2634	1376
38	osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	20274	9708	3466	86	128	919
39	na 10 tys. ludności	444	392	901	230	326	349
40	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	42007	24747	4553	468	906	2699
41	na 10 tys. ludności	920	998	1184	1250	2308	1026

^a Placówki wychowania przedszkolnego obejmują: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, punkty przedszkolne uzupełniającymi i ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Stan w dniu 31 XII. ^f Łącznie

Miejskie						Gminy miejsko-wiejskie		Gminy wiejskie		Lp.
Puck	Reda	Rumia	Tczew	Wejherowo	Władysławowo	Kartuzy	Żukowo	Cedry Wielkie	Kolbudy	
118	221	382	611	459	139	401	368	70	144	1
1	6	6	7	7	5	15	13	5	6	2
725	1423	2953	3821	3142	997	2373	2262	490	988	3
2	2	5	6	5	1	6	4	2	2	4
359	687	1652	2260	1678	526	1395	1163	283	424	5
1	1	1	3	4	-	2	1	-	-	6
387	298	378	569	737	-	706	312	-	-	7
2	2	3	3	4	1	4	1	-	-	8
466	193	832	1365	1638	90	1262	115	-	-	9
-	-	1	1	2	-	-	-	-	-	10
-	-	16	88	118	-	-	-	-	-	11
1	-	1	4	3	1	2	1	-	-	12
283	-	184	1511	1378	292	635	231	-	-	13
1	1	-	3	7	1	2	-	-	-	14
115	36	-	301	387	20	53	-	-	-	15
2261	6727	3263	3015	4290	2510	3994	7178	x	4535	16
1	-	3	1	2	-	3	3	-	-	17
113	-	69	29	190	-	60	51	-	-	18
3262,2	1959,1	1949,9	3106,7	2977,9	2621,4	2590,5	1514,4	3098,9	1843,9	19
211	205	154	227	204	181	118	84	86	59	20
3	4	4	3	3	97	7	4	-	3	21
2	2	4	1	2	22	2	1	-	2	22
238	238	334	96	213	8044	268	184	-	242	23
38	147	334	48	160	1622	63	18	-	194	24
2380	10437	21259	7436	9311	119567	2388	6418	-	5890	25
194	7841	21259	4075	9100	46091	1324	166	-	4983	26
34	2248	3066	691	3445	2215	44	1171	-	230	27
13103	15783	37212	12357	14670	541371	4715	13526	-	7846	28
915	10931	37212	6689	13183	134838	1793	752	-	6651	29
81	3415	6466	2075	5003	9094	61	1918	-	230	30
1356	2208	5006	5768	5049	3788	3071	2875	444	1509	31
1199	1094	1096	957	1070	2515	961	1001	693	1109	32
361	329	845	1344	1163	420	638	568	90	278	33
319	163	185	223	246	279	200	198	141	204	34
995	1879	4161	4424	3886	3368	2433	2307	354	1231	35
880	931	911	734	824	2237	761	803	553	905	36

i zespoły wychowania przedszkolnego. b Bez szkół specjalnych. c Łącznie z uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi. d Łącznie z technikami z filiami. g Łącznie z punktami bibliotecznymi. h Stan w dniu 31 VII. i Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

TABL. 43. TRÓJMIEJSKI OBSZAR METROPOLITALNY W 2009 R. (dok.)

Lp.	WYSZCZEGÓLNIENIE	Gminy					
		Kosakowo	Luzino	Pruszcz Gdański	Przedkowo	Przywidz	Pszczółki
1	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^a w wieku 6 lat	100	182	198	108	7	78
2	Szkoły dla dzieci i młodzieży ^b :						
3	podstawowe: szkoły	3	5	7	5	4	4
4	uczniowie	681	1321	1230	653	404	597
5	gimnazja: szkoły	1	1	4	3	1	1
6	uczniowie	160	709	577	311	227	340
7	zasadnicze szkoły zawodowe: szkoły	-	-	1	1	-	-
8	uczniowie	-	-	135	151	-	-
9	licea ogólnokształcące ^c : szkoły	-	-	-	-	-	-
10	uczniowie	-	-	-	-	-	-
11	licea profilowane: szkoły	-	-	-	-	-	-
12	uczniowie	-	-	-	-	-	-
13	technika ^d : szkoły	-	-	1	1	-	-
14	uczniowie	-	-	329	301	-	-
15	policealne: szkoły	-	-	-	-	-	-
16	uczniowie	-	-	-	-	-	-
17	Liczba ludności ^e na 1 aptekę ogólnodostępną	3122	4628	6460	3703	x	8343
18	Domy i zakłady pomocy społecznej:						
19	placówki (bez filii)	-	1	1	1	-	-
20	miejsca ^f	-	19	55	67	-	-
21	Biblioteki publiczne ^f na 1000 ludności:						
22	księgozbiór ^f w wol.	768,7	2874,5	1709,6	2139,1	3477,0	3467,9
23	czytelnicy ^h	46	100	54	92	161	190
24	Turystyczne obiekty zbiorowego zakwaterowania:						
25	obiekty ^f	4	1	6	-	4	1
26	w tym hotelowe	-	1	5	-	1	1
27	miejsca noclegowe ^h	189	16	413	-	443	103
28	w tym w obiektach hotelowych	-	16	323	-	53	103
29	korzystający z noclegów	2330	1170	19566	-	9007	9038
30	z liczby ogółem:						
31	w obiektach hotelowych	-	1170	19116	-	7265	9038
32	turyści zagraniczni	37	14	1605	-	227	1493
33	udzielone noclegi	11366	1390	29550	-	23676	14064
34	w tym w obiektach hotelowych	-	1390	27932	-	11199	14064
35	turystom zagranicznym	518	21	2586	-	411	3013
36	Podmioty gospodarki narodowej ^{ei} zarejestrowane w rejestrze REGON	1263	1004	2482	568	442	820
37	na 10 tys. ludności	1348	723	1281	767	839	983
38	osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej	181	113	547	99	59	136
39	na 10 tys. ludności	193	81	282	134	112	163
40	osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1082	891	1935	469	383	684
41	na 10 tys. ludności	1155	642	999	633	727	820

^a Placówki wychowania przedszkolnego obejmują: przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych, punkty przedszkolne uzupełniającymi i ze szkołami artystycznymi ogólnokształcącymi dającymi uprawnienia zawodowe. ^e Stan w dniu 31 XII. ^f Łącznie

wiejskie								Lp.
Puck	Somonino	Stegna	Suchy Dąb	Szemud	Tczew	Trąbki Wielkie	Wejherowo	
274	132	91	36	189	102	101	259	1
17	5	4	3	10	4	5	6	2
1939	839	615	265	1313	664	785	1621	3
4	2	3	1	4	2	1	1	4
1014	431	372	144	648	343	453	877	5
1	1	-	-	-	1	-	-	6
54	177	-	-	-	120	-	-	7
-	-	-	-	-	-	-	-	8
-	-	-	-	-	-	-	-	9
-	-	-	-	-	1	-	2	10
-	-	-	-	-	88	-	118	11
1	1	-	-	-	1	-	-	12
353	177	-	-	-	155	-	-	13
-	-	-	-	-	-	-	-	14
-	-	-	-	-	-	-	-	15
7828	9572	4814	x	4781	12009	9918	20950	16
-	-	1	-	-	2	1	1	17
-	-	128	-	-	206	93	45	18
-	2569,9	5120,6	3910,7	2938,4	945,3	3742,7	1694,0	19
-	73	108	144	157	36	213	112	20
7	5	25	-	1	4	-	3	21
4	4	3	-	1	3	-	1	22
399	253	4216	-	178	256	-	202	23
125	233	92	-	178	64	-	97	24
8610	7886	40197	-	3638	6429	320	8489	25
4866	7766	6454	-	3638	6227	-	7798	26
455	8	1166	-	9	443	-	2555	27
29994	18541	220567	-	5093	9068	980	13106	28
9143	17959	7672	-	5093	6774	-	9204	29
897	44	4210	-	39	553	-	3404	30
1604	609	1059	278	1269	1077	656	1759	31
683	636	1100	699	885	897	661	840	32
249	110	134	52	220	191	110	251	33
106	115	139	131	153	159	111	120	34
1355	499	925	226	1049	886	546	1508	35
577	521	961	569	731	738	551	720	36

i zespoły wychowania przedszkolnego. b Bez szkół specjalnych. cd Łącznie z: c - uzupełniającymi liceami ogólnokształcącymi; d - z technikami z filiami. g Łącznie z punktami bibliotecznymi. h Stan w dniu 31 VII. i Bez osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

PRZYSZŁOŚĆ TRÓJMIEJSKIEGO OBSZARU METROPOLITALNEGO

Najważniejsze kierunki rozwoju i inwestycje prorozwojowe

Zintegrowane podejście do rozwoju Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego wskazuje na potrzebę jasnego określenia strategicznego celu jego rozwoju, który powinien być uwzględniany i wdrażany przez różne podmioty publiczne zaangażowane w jego rozwój.

W Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Pomorskiego w nawiązaniu do Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020 został określony strategiczny cel rozwoju TOM:

Wykorzystując unikatowe walory nadmorskie – zapewnienie trwałego, zrównoważonego rozwoju obszaru aglomeracji Trójmiasta przez wzrost jego konkurencyjności gospodarczej w Regionie Bałtyckim z jednoczesnym kreowaniem wysokiej jakości życia i środowiska przyrodniczego

W sposób bezpośredni cel ten wynika z zapisów priorytetu **Konkurencyjność** *Strategii rozwoju województwa pomorskiego 2020*. „Konkurencyjność” jest rozumiana jako „oddziaływanie na silną i trwałą pozycję regionu w skali europejskiej poprzez rozwój przedsiębiorczości, innowacji i nowych technologii; budowę aktywnego społeczeństwa opartego na wiedzy; poprawę atrakcyjności osiedleńczej, inwestycyjnej i turystycznej”. W ramach tego priorytetu został sformułowany cel strategiczny 5: *Silna pozycja i powiązania Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w układzie ponadregionalnym, głównie bałtyckim*. Przypisane mu kierunki działań mają przyczynić się do poprawy konkurencyjności obszaru metropolitalnego, we wszystkich jej wymiarach, przy jednoczesnym zachowaniu walorów i zasobów środowiska przyrodniczego:

- 1) włączenie obszaru metropolitalnego w międzynarodową sieć współpracy z udziałem innych metropolii europejskich, zwłaszcza bałtyckich,
- 2) wspieranie rozwoju sieci kooperacji obszaru metropolitalnego z jego otoczeniem regionalnym i krajowym,
- 3) rozwój potencjału instytucjonalnego i infrastrukturalnego obszaru metropolitalnego w zakresie organizacji wydarzeń targowo-wystawienniczych, kulturalnych, turystycznych i sportowych o zasięgu ogólnopolskim i międzynarodowym, głównie bałtyckim,
- 4) rozbudowa i poszerzenie oferty placówek edukacji, nauki, kultury, ochrony zdrowia, administracji i innych usług wyższego rzędu na obszarze metropolitalnym,
- 5) tworzenie warunków dla poprawy dostępności (m.in. połączenia lotnicze i morskie),
- 6) realizacja wspólnych lub skoordynowanych przedsięwzięć wzmacniających potencjał rozwojowy obszaru metropolitalnego oraz ochronę jego systemu ekologicznego, krajobrazu i dziedzictwa kulturowego.

Strategiczny cel rozwoju TOM pozwolił sformułować cele operacyjne zagospodarowania przestrzennego, które nawiązują bezpośrednio do celów głównych polityki przestrzennej województwa:

- 1) poprawa dostępności transportowej – drogowej, kolejowej, morskiej i lotniczej,
- 2) rozwój efektywnego i przyjaznego środowiska transportu publicznego,
- 3) podniesienie konkurencyjności przestrzeni dla rozwoju nowoczesnych technologii i wzmocnienia atrakcyjności inwestycyjnej,
- 4) rozwój funkcji metropolitalnych budujących i utrwalających opozycje i tożsamość,
- 5) ochrona zasobów i struktur środowiska przyrodniczo-kulturowego i krajobrazu warunkujących prawidłowe funkcjonowanie obszaru i zapewniających korzystne warunki ekologiczne życia mieszkańców,
- 6) efektywne i zrównoważone wykorzystanie potencjału przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki i rekreacji,
- 7) podniesienie sprawności i bezpieczeństwa funkcjonowania infrastruktury technicznej i transportowej.

Działania podejmowane w związku z celami operacyjnymi zagospodarowania przestrzennego dążą do podniesienia pozycji Trójmiejskiego Obszaru Metropolitalnego w strukturze przestrzennej i społeczno-gospodarczej kraju oraz jego rangi w układzie ośrodków metropolitalnych państw Regionu Bałtyckiego.

Do najważniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych i planowanych do realizacji w TOM w ciągu najbliższych lat należą:

- 1) budowa układu drogowego i kolejowego poprawiającego dostępność do Trójmiasta, w tym przede wszystkim dróg ekspresowych S6 i S7 oraz zakończenie modernizacji linii kolejowej E-65 relacji Gdynia – Warszawa,
- 2) zakończenie rozbudowy Portu Lotniczego im. L. Wałęsy w Gdańsku,
- 3) budowa Kolei Metropolitalnej łączącej śródmieścia Gdańska, Gdyni i Sopotu z Portem Lotniczym im. L. Wałęsy w Gdańsku,
- 4) modernizacja linii kolejowych nr 201 Gdynia – Kościerzyna oraz 213 Reda – Hel, jako inwestycji komplementarnych w stosunku do Kolei Metropolitalnej,
- 5) zakończenie budowy Bałtyckiego Kampusu Uniwersytetu Gdańskiego, w tym budowy gmachu Wydziału Biologii, Wydziału Chemii, Wydziału Neofilologii,
- 6) zakończenie budowy Europejskiego Centrum Solidarności w Gdańsku,
- 7) zakończenie budowy Teatru Szekspirowskiego w Gdańsku,
- 8) budowa Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku,
- 9) zakończenie budowy Centrum Medycyny Inwazyjnej Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego,
- 10) budowa Centrum Technologicznego „Nanotechnologie” Politechniki Gdańskiej,
- 11) utworzenie Forum Morskiego w Gdyni przez zagospodarowanie terenów wokół Basenu Prezydenta.